

Thư Tòa soạn

Bạn đọc thân mến,

Bước vào năm học 2019-2020, ĐHQG-HCM không chỉ đón nhận hơn 10.000 tân sinh viên đến từ mọi miền đất nước mà còn chào mừng thành viên mới: Trường đại học An Giang.

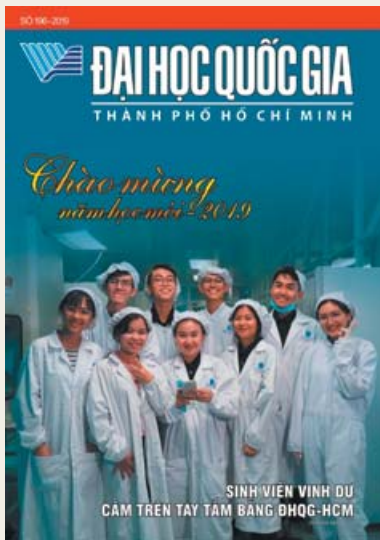
Sự kiện Trường đại học An Giang trở thành thành viên thứ 8 cùng với 26 đơn vị đào tạo, nghiên cứu khoa học, chuyển giao công nghệ trực thuộc, và sắp tới là sự ra đời của Trường Ngoại Ngữ, Trường Giáo Dục... cho thấy đặc trưng và sứ mạng của ĐHQG-HCM là đại học có quy mô lớn, đa ngành, đa lĩnh vực không chỉ tồn tại trên ý niệm mà đã được hiện thực hóa từng bước một cách rõ ràng, chắc chắn.

Trong năm qua, ĐHQG-HCM tiếp tục khẳng định rất thuyết phục về vai trò, vị thế của mình trong nền giáo dục quốc gia và trong cộng đồng đại học quốc tế bằng nhiều hoạt động và thành quả ấn tượng. ĐHQG-HCM là đối tác quan trọng của TP.HCM trong quá trình xây dựng, phát triển thành phố thông minh; là thành viên tin cậy trong việc nghiên cứu, đề xuất các chủ trương, chính sách phát triển kinh tế đất nước do Ban Kinh tế Trung ương chủ trì; là đơn vị đi đầu trong việc tìm kiếm giải pháp chống sạt lở và biến đổi khí hậu cho vùng Đồng bằng sông Cửu Long. Hơn thế, nhờ đầu tư có chiều sâu về công tác đào tạo, nghiên cứu khoa học, công bố quốc tế, kiểm định chất lượng, ĐHQG-HCM đã vươn lên top 1001+ trong bảng xếp hạng các trường đại học ưu tú toàn cầu và đứng vào top 301-500 đại học có tỷ lệ sinh viên có việc làm tốt nhất thế giới.

Và trong danh sách trao giải thưởng cho các tài năng về khoa học công nghệ cấp quốc gia và quốc tế, giới học thuật luôn thấy có đại diện xuất sắc của ĐHQG-HCM. Những tên tuổi như Nguyễn Thị Hiệp, Vông Bính Long, Đặng Hoàng Phú, Phạm Văn Việt, Nguyễn Thị Thanh Mai, Nguyễn Tuyết Phương... trở thành niềm tự hào và mơ ước của giới trẻ ĐHQG-HCM.

Tất cả đó chính là tiền đề thuận lợi để ĐHQG-HCM tự tin thực hiện thành công các mục tiêu của chủ đề năm học mới: “Tự chủ đại học, đổi mới và sáng tạo”!

Chịu trách nhiệm xuất bản

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt

Hội đồng biên tập

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt
(Chủ tịch)

ThS Nguyễn Văn Hà
(Thường trực)

ThS Dương Thị Kim Anh

PGS.TS Nguyễn Hoàng Tú Anh

TS Nguyễn Khắc Cảnh

PGS.TS Nguyễn Ngọc Điện

TS Nguyễn Kim Quang

ThS Võ Tấn Thông

Tổng biên tập

Nguyễn Văn Hà

Thư ký tòa soạn

Đoàn Thị Minh Châu

Trị sự

Phạm Hữu Nghĩa

Trình bày

Đặng Đức Lợi

TRONG SỐ NÀY

TIÊU ĐIỂM - SỰ KIỆN

4. Mô hình ĐHQG-HCM là đúng đắn
7. ĐHQG-HCM đứng tên trong nhiều bảng xếp hạng đại học uy tín
9. ĐHQG-HCM dẫn đầu về đăng ký sáng chế
11. Sinh viên vinh dự cầm trên tay tấm bằng ĐHQG-HCM
14. Biển Đông: Vấn đề địa chính trị quan trọng của thế kỷ XXI
16. Nữ tiến sĩ trẻ được vinh danh trong Top 100 nhà khoa học hàng đầu châu Á

KHOA HỌC - GIÁO DỤC

18. 400 năm nghiên cứu Việt Nam của các học giả nước ngoài
21. Trí tuệ nhân tạo sẽ thay thế nhà báo trong tương lai?
24. Trạm gác ngày nay được "phong" làm cổng thành ngày xưa
26. Một chương trình, nhiều bộ sách giáo khoa: Sự lựa chọn tất yếu
29. Murray Gell-mann: Người sáng tạo khái niệm "quark"
31. Thư viện có còn thu hút sinh viên?

VĂN HÓA - NGHỆ THUẬT

33. Huỳnh Như Phương: Người làm phim bằng văn chương
35. Parasite (Ký sinh trùng): Ngụ ngôn kể bằng giao hưởng
38. Nguyễn Vĩnh Nguyên và nỗi ưu hoài với ký ức đô thị
41. Không gian kịch nói sinh viên: Lan tỏa tình yêu thoại kịch cho sinh viên
43. Trang thơ: *Chút tâm tình tháng chín/ Mơ*
44. Trên chiếc xe của cha
46. Hoa sữa

NHỊP SỐNG TRẺ

47. Muzzy - Ý tưởng giúp sinh viên học nhạc giá rẻ
49. "Chàng trai vàng" khiêm tốn và chín chắn
51. Ước vọng Thủ khoa
53. Đổi chai nhựa nhận cây xanh
55. Dù bạn là ai, hãy sống thật hạnh phúc
57. Tuần lễ gắn kết và sẻ chia
59. Đừng đắm chìm trong game và Facebook
60. Một mình ở Chiang Mai
63. Để quản lý thời gian hiệu quả
65. Truyện ngắn: Lam

Phó Bí thư Thường trực Thành ủy TP.HCM Trần Lưu Quang làm việc với lãnh đạo ĐHQG-HCM.

MÔ HÌNH ĐHQG-HCM LÀ ĐÚNG ĐẮN

Đó là khẳng định của Phó Bí thư Thường trực Thành ủy TP.HCM Trần Lưu Quang tại buổi làm việc với ĐHQG-HCM chiều 2/8. Gần 100 đại biểu của các sở, ngành, chính quyền TP.HCM cùng Ban Giám đốc, lãnh đạo các đơn vị thành viên, đơn vị trực thuộc ĐHQG-HCM tham dự buổi làm việc.

Đức Lộc

ĐHQG-HCM và TP.HCM hợp tác hiệu quả

Tại buổi làm việc, PGS.TS Huỳnh Thành Đạt - Giám đốc ĐHQG-HCM, báo cáo về thành tựu quan trọng trong sự nghiệp phát triển ĐHQG-HCM, kết quả hợp tác giữa ĐHQG-HCM và TP.HCM, tiến độ xây dựng Khu Đô thị ĐHQG-HCM tại phường Linh Trung (quận Thủ Đức).

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt cho biết, hiện nay ĐHQG-HCM đào tạo gần 57.000 sinh viên chính quy, 8.000 học viên và nghiên cứu sinh. Hằng năm, ĐHQG-HCM cung cấp cho xã hội khoảng 10.000 kỹ sư, cử nhân chất lượng cao; 1.300 thạc sĩ và 50 tiến sĩ. ĐHQG-HCM cũng là đại học đang dẫn đầu cả nước về số lượng các chương trình đạt chuẩn chất lượng khu vực và quốc tế.

"Đặc biệt, từ năm 2013 đến nay, ĐHQG-

HCM luôn được xếp trong top 150 trường tốt nhất châu Á theo bảng xếp hạng QS Asia và đứng trong nhóm 701-750 đại học tốt nhất thế giới theo QS World" - Giám đốc ĐHQG-HCM nhấn mạnh.

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt khẳng định ĐHQG-HCM và TP.HCM đã và đang hợp tác hiệu quả về nhiều mặt. Cụ thể, TP.HCM hỗ trợ ĐHQG-HCM về ý tưởng và vật chất, về hoạt động chuyên môn, cũng như công tác tài chính để phát triển các công trình phục vụ đào tạo - nghiên cứu. Ở chiều ngược lại, trong giai đoạn 2011-2015, ĐHQG-HCM cùng TP.HCM triển khai nhiều đề tài, dự án trong lĩnh vực chế tạo robot, công nghệ vật liệu, điện - điện tử, công nghệ thông tin, môi trường... Trong đó, nổi bật là 4 chương trình: Chương trình vi mạch, Chương trình kỹ thuật Y sinh, Chương trình Khoa học Công nghệ giảm ùn tắc giao thông và Chương trình giảm ngập nước.

Về xây dựng Khu Đô thị ĐHQG-HCM, Giám đốc ĐHQG-HCM cho biết tính đến

“ ĐHQG-HCM cùng TP.HCM triển khai nhiều đề tài, dự án trong lĩnh vực chế tạo robot, công nghệ vật liệu, điện - điện tử, công nghệ thông tin, môi trường... Trong đó, nổi bật là 4 chương trình: Chương trình vi mạch, Chương trình kỹ thuật Y sinh, Chương trình Khoa học Công nghệ giảm ùn tắc giao thông và Chương trình giảm ngập nước.

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt

tháng 6/2019 đã thu hồi được 531,86ha (đạt 82,62%), công tác tái định cư cũng đang triển khai nhanh chóng nhằm đáp ứng chỗ ở cho người dân. Tuy nhiên, vẫn còn nhiều hạn chế trong công tác bồi thường giải phóng mặt bằng.

6 kiến nghị tới TP.HCM

Từ thực tế đó, PGS.TS Huỳnh Thành Đạt đưa ra 6 kiến nghị tới Phó Bí thư Thường trực Thành ủy TP.HCM: (1) TP.HCM và ĐHQG-HCM quyết tâm triển khai thành công Chương trình hợp tác giữa TP.HCM và ĐHQG-HCM giai đoạn 2017-2020; (2) Hỗ trợ ĐHQG-HCM giải quyết những khó khăn, vướng mắc và tồn tại trong công tác tái định cư, bồi thường giải phóng mặt bằng; (3) Ủng hộ Công ty Đầu tư Tài chính nhà nước TP.HCM cho ĐHQG-HCM vay tài chính với lãi suất ưu đãi tối đa; (4) Ủng hộ và đề xuất với Thủ tướng Chính phủ đồng ý chủ trương bố trí vốn ODA cho ĐHQG-HCM triển khai xây dựng một phần trong số các hạng mục công trình phục vụ đào tạo và nghiên cứu khoa

Phó Bí thư Thường trực Thành ủy TP.HCM Trần Lưu Quang tham quan Viện Tế bào gốc ĐHQG-HCM.

học; (5) Ủng hộ đầu tư xây dựng Khu Đô thị đại học thông minh ĐHQG-HCM trong Khu đô thị sáng tạo phía Đông TP.HCM; (6) Hỗ trợ và đầu tư phát triển Khu Công nghệ Phần mềm thành Trung tâm ương tạo đẳng cấp quốc tế trong lĩnh vực công nghệ thông tin - truyền thông.

PGS.TS Ngô Thị Phương Lan (Hiệu trưởng Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM), bày tỏ mong muốn TP.HCM sẽ quan tâm nhiều hơn tới giáo dục. "Để nâng giáo dục xứng tầm với khu vực và thế giới, chúng ta phải bắt đầu từ việc giải phóng mặt bằng" - Hiệu trưởng Trường ĐH KHXH&NV nhấn mạnh.

Chia sẻ thêm về vấn đề này, PGS.TS Nguyễn Anh Thi (Giám đốc Khu Công nghệ Phần mềm ĐHQG-HCM) cho rằng việc TP.HCM đầu tư cho ĐHQG-HCM chính là đầu tư cho thành phố. Ông Thi đề nghị: "Có hai việc rất mong TP.HCM quan tâm: thứ nhất là giải phóng mặt bằng; thứ hai là kết nối giao thông giữa Khu Đô thị ĐHQG-HCM và Khu Công nghệ cao".

GS Võ Văn Tới (Trường ĐH Quốc Tế ĐHQG-HCM) hy vọng thời gian tới TP.HCM sẽ có những chính sách cụ thể hơn trong việc thu hút, giữ chân nhân tài và quan tâm tới ngành Kỹ thuật Y sinh. PGS.TS Lâm Quang Vinh (Trưởng ban Ban KH&CN ĐHQG-HCM) mong muốn TP.HCM và các doanh nghiệp đồng hành với ĐHQG-HCM trong việc xây dựng các nhóm nghiên cứu mạnh.

Hỗ trợ cho ĐHQG-HCM là hỗ trợ cho chính TP.HCM

Đánh giá cao những thành tựu ĐHQG-HCM đạt được, Phó Bí thư Thường trực Thành

“ ĐHQG-HCM có 4 điều đáng tự hào: (1) ĐHQG-HCM thuộc top 701-750 trong bảng xếp hạng các đại học thế giới QS World; (2) ĐHQG-HCM là nơi tập trung nhiều nhà khoa học lớn; (3) ĐHQG-HCM có nhiều cách làm đổi mới, sáng tạo; (4) ĐHQG-HCM luôn đồng hành, hỗ trợ TP.HCM cũng như nhiều địa phương.

Ông Trần Lưu Quang -
Phó Bí thư Thường trực
Thành ủy TP.HCM

ủy TP.HCM Trần Lưu Quang khẳng định mô hình ĐHQG-HCM là đúng đắn và TP.HCM sẽ luôn ủng hộ, hỗ trợ ĐHQG-HCM.

Theo ông Trần Lưu Quang, ĐHQG-HCM có 4 điều đáng tự hào: (1) ĐHQG-HCM thuộc top 701-750 trong bảng xếp hạng các đại học thế giới QS World; (2) ĐHQG-HCM là nơi tập trung nhiều nhà khoa học lớn; (3) ĐHQG-

HCM có nhiều cách làm đổi mới, sáng tạo; (4) ĐHQG-HCM luôn đồng hành, hỗ trợ TP.HCM cũng như nhiều địa phương.

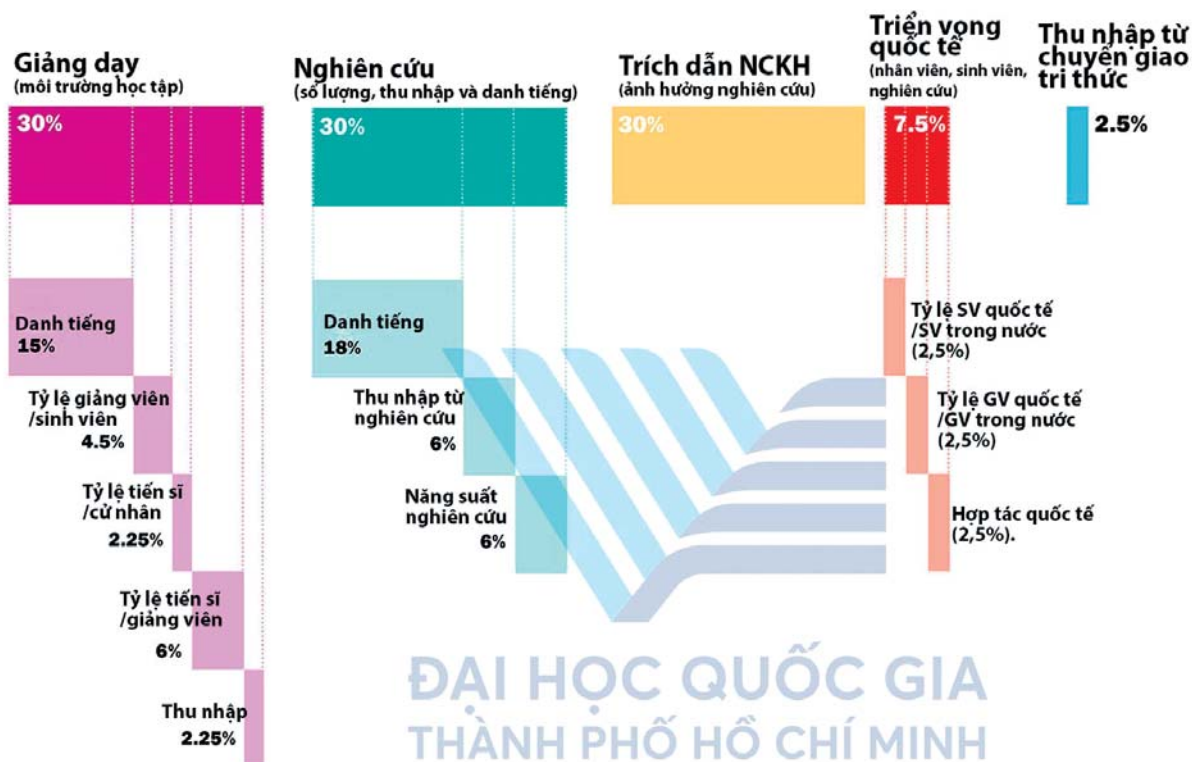
"Đứng vào top 701-750 các trường ĐH của thế giới, ĐHQG-HCM chứng tỏ là một đơn vị giáo dục có đủ tiềm năng để làm những điều mà không phải ai cũng làm được. Tuy nhiên, thách thức phía trước vẫn là rất lớn, ĐHQG-HCM phải cố gắng nhiều hơn, phải tính đến mô hình đào tạo mới trong thời đại mới, nếu không muốn bị chậm lại" - Phó Bí thư Thường trực Thành ủy TP.HCM đánh giá.

Đối với những kiến nghị, Phó Bí thư Thường trực Thành ủy TP.HCM Trần Lưu Quang cho biết TP.HCM và ĐHQG-HCM sẽ cùng nhau tháo gỡ những khó khăn, vướng mắc hiện nay, đồng thời triển khai thành công chương trình hợp tác giai đoạn 2017-2020.

Ông Trần Lưu Quang khẳng định: "Hỗ trợ để phát triển ĐHQG-HCM cũng là hỗ trợ cho sự phát triển của TP.HCM. Nếu ĐHQG-HCM phát triển, mối quan hệ giữa ĐHQG-HCM và TP.HCM cũng sẽ phát triển thì chúng tôi tự tin và hy vọng hơn về định hướng phát triển TP.HCM trở thành một trung tâm về khoa học công nghệ, một thành phố thông minh, sáng tạo" ■

Kết thúc buổi làm việc, Phó Bí thư Thường trực Thành ủy TP.HCM đã trồng cây lưu niệm tại khuôn viên Nhà Điều hành ĐHQG-HCM.

ĐHQG-HCM đứng trong top 1001+ trên bảng xếp hạng THE. Ảnh: Thái Việt

ĐHQG-HCM ĐỨNG TÊN TRONG NHIỀU BẢNG XẾP HẠNG ĐẠI HỌC UY TÍN

Sau hơn hai thập niên liên tục đầu tư toàn diện, có chiều sâu, nhất là mảng đào tạo, nghiên cứu khoa học và công bố quốc tế, ĐHQG-HCM dần khẳng định được vị trí của mình trên trường quốc tế. Tính đến tháng 9/2019, ĐHQG-HCM đã có tên trong nhiều bảng xếp hạng đại học uy tín nhất của khu vực và thế giới.

Thái Việt - Anh Vũ

Bảng xếp hạng QS World

Từ vị trí 144 ở bảng xếp hạng QS Asia vào năm 2017, một năm sau, ĐHQG-HCM đã có bước tiến dài khi lần đầu tiên đứng ở vị trí 701-750 trong bảng xếp hạng QS World (Tổ chức Giáo dục Quacquarelli Symonds - Vương Quốc Anh).

QS World xếp hạng các trường đại học theo 6 tiêu chí, gồm: Danh tiếng học thuật (chiếm 40% tổng điểm), danh tiếng với nhà tuyển dụng (10%), tỷ lệ giảng viên/sinh viên (20%), tỷ lệ trích dẫn bài báo/giảng viên (20%), tỷ lệ giảng viên quốc tế (5%), và sinh viên quốc tế (5%).

Trong đó tiêu chí Danh tiếng học thuật của ĐHQG-HCM (chiếm trọng số cao nhất của bảng xếp hạng) tăng 70 bậc xếp hạng 427 toàn cầu.

Cũng trong năm 2018, QS xếp hạng ĐHQG-HCM vào vị trí 101-150 trong bảng xếp hạng 50 Under 50 - top các trường đại học trẻ dưới 50 tuổi.

Bảng xếp hạng THE

Theo kết quả xếp hạng các trường đại học toàn cầu năm 2020 của Tạp chí Times Higher Education - THE World University Rankings

Sinh viên ngành Kỹ thuật Y sinh Trường ĐH Quốc Tế ĐHQG-HCM thực hành.
Ảnh: HCMIU

2020 (Vương quốc Anh), ĐHQG-HCM đứng trong top 1001+. Đây là lần đầu tiên Việt Nam có các cơ sở giáo dục đại học đứng trong bảng xếp hạng này.

THE xếp hạng các trường đại học theo 5 nhóm tiêu chí, gồm: Giảng dạy (chiếm 30% tổng điểm), Nghiên cứu (30%), Trích dẫn khoa học (30%), Triển vọng quốc tế (7,5%), Thu nhập nhờ chuyển giao tri thức (2,5%).

Để có cơ sở dữ liệu khách quan cho việc đánh giá, THE đã phân tích 77,4 triệu lượt trích dẫn đối với 12,8 triệu bài báo được xuất bản trong vòng 5 năm từ nhà cung cấp dữ liệu Elsevier và khảo sát danh tiếng học thuật thường niên từ Academic Reputation Survey nhằm cung cấp những so sánh toàn diện và cân bằng nhất về chất lượng của các trường đại học trên thế giới.

THE ra đời vào năm 2004, là tạp chí về tin tức và các vấn đề giáo dục bậc cao, có trụ sở tại London. THE World University Rankings là bảng xếp hạng có uy tín, được sinh viên, nhà khoa học, lãnh đạo trường đại học, doanh nghiệp và các chính phủ tin cậy.

Bảng xếp hạng QS GER

Ngày 19/9 vừa qua, theo kết quả do QS Graduate Employability Rankings (QS GER) 2020 công bố, ĐHQG-HCM là đại diện duy nhất của Việt Nam được đứng vào top 301-500 đại học có tỷ lệ sinh viên có việc làm tốt nhất thế giới.

QS GER đánh giá chất lượng và khả năng tìm việc làm của sinh viên sau khi tốt nghiệp dựa trên 5 tiêu chí: Danh tiếng với nhà tuyển dụng (chiếm 30% tổng điểm), chất lượng đầu ra của cựu sinh

viên (25%), hợp tác với doanh nghiệp (25%), các hoạt động kết nối doanh nghiệp và sinh viên (10%) và tỷ lệ sinh viên tốt nghiệp có việc làm (10%).

Bảng xếp hạng này nhằm cung cấp thông tin chi tiết về mối quan hệ giữa trường đại học với doanh nghiệp và các sinh viên tốt nghiệp của trường. QS GER 2020 được thực hiện trên cơ sở dữ liệu của 2.100 đại học của 132 quốc gia. Trong đó, có 750 trường được xem xét, 680 trường được xếp hạng và 501 trường được vinh danh (top 500).

Giải pháp để đứng vào top 100

PGS.TS Vũ Hải Quân - Phó Giám đốc ĐHQG-HCM, đề xuất 3 giải pháp để đại học Việt Nam đứng vào top 100 các trường đại học châu Á hoặc top 500 các trường đại học hàng đầu thế giới trong vòng 10 năm tới.

Thứ nhất, Nhà nước cần có chiến lược ưu tiên đầu tư cho một số trường đại học đã có tên trong bảng xếp hạng thông qua chính sách đặt hàng đào tạo và nghiên cứu. Cụ thể như chính sách đặt hàng để đào tạo các ngành khoa học cơ bản, công nghệ mũi nhọn cho các trường đại học để xây dựng lực lượng khoa học trẻ, thực hiện các nghiên cứu đột phá.

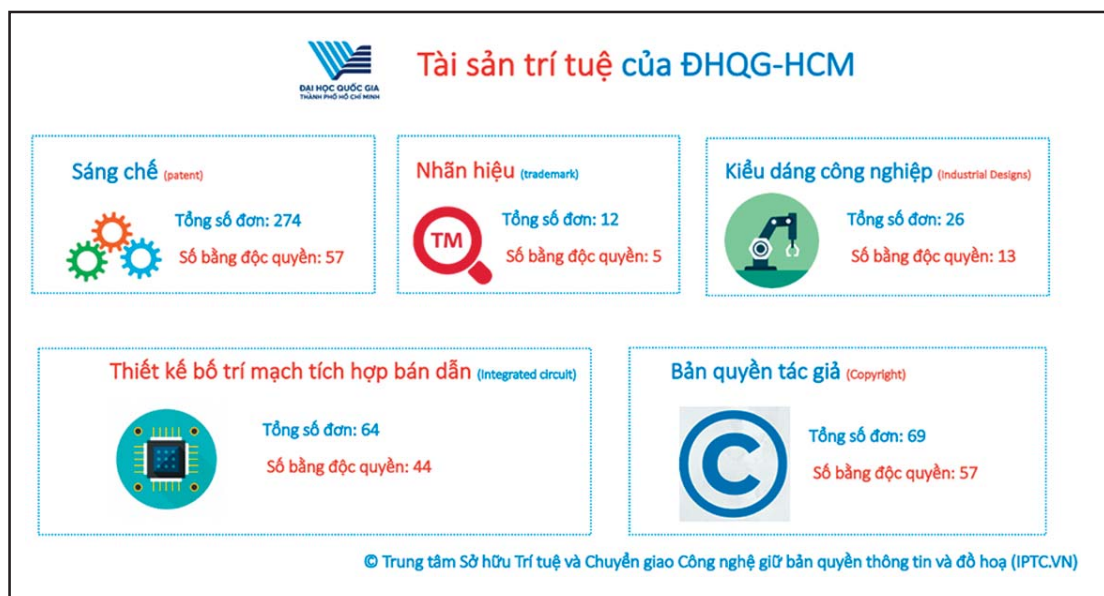
Thứ hai, cam kết về tự chủ cho các trường đại học, trong đó quan trọng nhất là tự chủ học thuật, tự chủ tổ chức và tự chủ tài chính.

Thứ ba, các trường đại học tái cấu trúc để tăng hiệu quả quản trị, có chính sách thu hút, tuyển dụng giảng viên giỏi, nhất là giảng viên nước ngoài; xây dựng các nhóm nghiên cứu mạnh để tăng số lượng và chất lượng nghiên cứu ■

ĐHQG-HCM DẪN ĐẦU VỀ ĐĂNG KÝ SÁNG CHẾ

Kết quả nghiên cứu KH&CN là một trong những tiêu chí quan trọng để đánh giá năng lực thực sự của một trường đại học. Trong đó, các bài báo (công bố khoa học) và sáng chế (patent) là hai loại sản phẩm đặc biệt của quá trình nghiên cứu.

ĐHQG-HCM là một trong những đơn vị dẫn đầu về số lượng các sáng chế. Ảnh: IPTC

Hữu Thống

Theo số liệu từ *Thư viện số về bằng sáng chế* của Việt Nam, ĐHQG-HCM là đơn vị dẫn đầu về số lượng sáng chế trong các trường đại học, viện nghiên cứu ở Việt Nam hiện nay.

274 sáng chế

Năm 2011, ĐHQG-HCM thành lập Trung tâm Sở hữu Trí tuệ và Chuyển giao Công nghệ (IPTC) có nhiệm vụ phụ trách việc quản trị, đăng ký sáng chế trong ĐHQG-HCM. Bên cạnh đó, năm 2015, ĐHQG-HCM ban hành Quy chế Quản trị Tài sản trí tuệ trong ĐHQG-HCM làm cơ sở pháp lý nhằm thúc đẩy mạnh mẽ hơn hoạt động đăng ký sở hữu trí tuệ (SHTT).

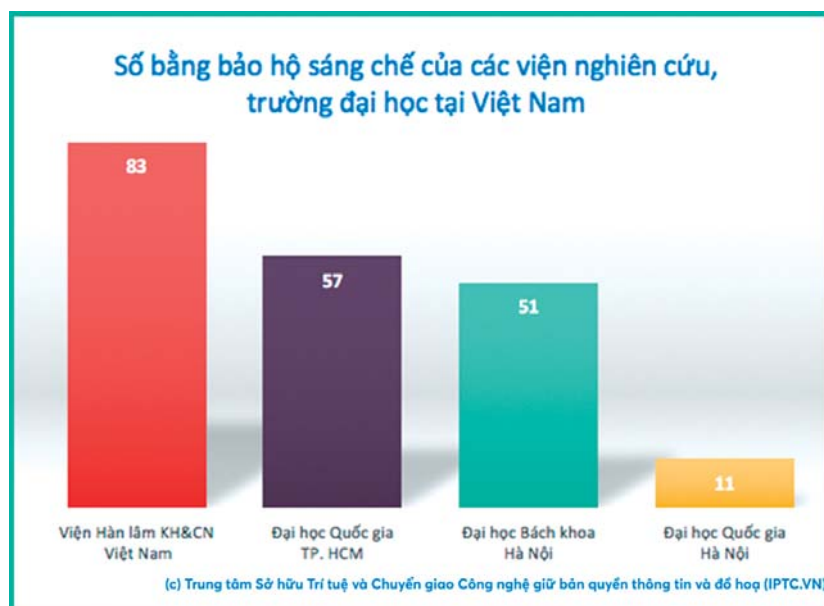
Theo số liệu thống kê của IPTC, toàn bộ khối tài sản trí tuệ của ĐHQG-HCM mà IPTC

đang quản lý gồm 445 đối tượng (sáng chế, giải pháp hữu ích, nhãn hiệu, kiểu dáng công nghiệp, bản quyền tác giả, thiết kế bố trí mạch tích hợp); trong đó có đến 176 đối tượng đã được cấp văn bằng bảo hộ của các cơ quan nhà nước có thẩm quyền.

Nếu xét riêng sáng chế thì ĐHQG-HCM đang sở hữu 274 sáng chế, trong đó có 57 đối tượng đã được cấp văn bằng bảo hộ độc quyền.

Nếu những bài báo khoa học đóng vai trò khám phá những thông tin tri thức khoa học mới, những hướng nghiên cứu mới, thì sáng chế đại diện cho tính ứng dụng của những nghiên cứu. Để cho ra đời một sáng chế tốt, nhà sáng chế thực thụ phải biết tập hợp những thông tin bao gồm kiến thức trong các bài báo khoa học, kết hợp với năng lực sản xuất công nghiệp và nhu cầu của thị trường. Còn xét trên bình diện quốc gia, sáng chế đại diện cho năng lực cạnh tranh về khoa học công nghệ và kinh tế của một quốc gia.

Bên cạnh đó, ĐHQG-HCM cũng đẩy mạnh

Môi trường hoạt động KH&CN sôi động tại ĐHQG-HCM, cũng như các đơn vị thành viên - trực thuộc, đã mang lại cho ĐHQG-HCM một khối tài sản trí tuệ tương đối lớn so với các trường, viện trong cả nước.

hoạt động thương mại hóa quyền sáng chế.

Hiện tại, các hoạt động chuyển giao công nghệ không được thực hiện trực tiếp thông qua việc thương mại hóa các sáng chế mà chúng được chuyển giao dưới dạng các hợp đồng tư vấn, dịch vụ với doanh thu trung bình tính từ năm 2013 đến nay là hơn 200 tỷ đồng/năm. Trong thời gian tới, cùng với việc hoàn thiện pháp luật về SHTT của nhà nước và các quy trình quản trị tài sản trí tuệ, ĐHQG-HCM sẽ đẩy mạnh hoạt động trực tiếp thương mại hóa các sáng chế. Nguồn thu từ hoạt động này sẽ đóng góp đáng kể vào việc thực hiện chiến lược tự chủ của ĐHQG-HCM.

Đẩy mạnh công tác bảo hộ, xác lập quyền SHTT

Trong giai đoạn từ năm 2008 đến nay, số lượng đơn đăng ký SHTT của ĐHQG-HCM không ngừng tăng. Đặc biệt, trong giai đoạn

2010-2014 tốc độ đăng ký mới đạt mức cao nhất, trung bình tăng 130%/năm. Bắt đầu từ năm 2015 trở đi, ĐHQG-HCM tập trung vào các tài sản trí tuệ có khả năng thương mại hóa cao, ủy quyền cho các đơn vị thành viên, trực thuộc chủ động đăng ký bảo hộ tài sản trí tuệ, do đó về mặt thống kê số lượng đơn đăng ký mới mỗi năm có phần giảm.

Tổng số đơn đăng ký bảo hộ SHTT tính đến tháng 6/2019 là 445 đơn. Trong đó, có 176 đơn đã được cấp bằng, đạt 39,5%; 176 đơn đang trong giai đoạn thẩm định nội dung và 93 đơn đang trong giai đoạn thẩm định hình thức. Trong tổng số đơn được cấp

bằng, chiếm hơn 50% là các sáng chế, giải pháp hữu ích và các thiết kế bố trí mạch tích hợp. Đây là những đối tượng SHTT có tiềm năng khai thác thương mại cao.

Theo quy chế quản trị tài sản trí tuệ được ĐHQG-HCM ban hành từ năm 2015 tất cả kết quả nghiên cứu (trong đó có các sáng chế) được tạo lập từ các đề tài có sử dụng ngân sách cấp thông qua ĐHQG-HCM, ĐHQG-HCM sẽ giữ quyền sở hữu hoặc đồng sở hữu.

Môi trường hoạt động KH&CN sôi động tại ĐHQG-HCM, cũng như các đơn vị thành viên - trực thuộc, đã mang lại cho ĐHQG-HCM một khối tài sản trí tuệ tương đối lớn so với các trường, viện trong cả nước. Do đó, bên cạnh hoạt động xác lập quyền, khai thác quyền hoạt động, bảo vệ quyền SHTT cũng rất quan trọng. Với sự ra đời của một đơn vị chuyên trách về SHTT đó là IPTC, ĐHQG-HCM đã chuyên nghiệp hóa hoạt động quản trị tài sản trí tuệ theo mô hình của các đại học lớn trên thế giới.

Hoạt động đăng ký sáng chế ngày càng giữ vai trò quan trọng trong hoạt động KH&CN của trường đại học. Với sứ mạng "tạo ra những công trình NCKH quan trọng; nơi đi đầu trong đổi mới, đóng góp quan trọng trong công cuộc phát triển đất nước", ĐHQG-HCM từng bước thực hiện hiệu quả chiến lược phát triển tài sản trí tuệ và đưa hoạt động SHTT trở thành một hoạt động thường xuyên, khẳng định thế mạnh KH&CN của mình trong hệ thống giáo dục đại học Việt Nam ■

SINH VIÊN VINH DỰ CẦM TRÊN TAY TẤM BẰNG ĐHQG-HCM

Đó là nhận định của PGS.TS Võ Văn Thắng - Hiệu trưởng Trường ĐH An Giang tại Lễ công bố quyết định của Thủ tướng Chính phủ về việc chuyển trường ĐH này làm thành viên của ĐHQG-HCM. Buổi lễ do tỉnh An Giang, ĐHQG-HCM và Trường ĐH An Giang phối hợp tổ chức tại trường đại học này vào sáng 12/9.

Phiên An

Dấu mốc quan trọng của ĐHQG-HCM

Ông Nguyễn Thanh Bình - Chủ tịch UBND tỉnh An Giang, cho biết qua 20 năm hoạt động và phát triển, Trường ĐH An Giang đã góp phần tích cực vào sự nghiệp đào tạo nguồn nhân lực, phục vụ chiến lược phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh và Đồng bằng sông Cửu Long với hơn 19.400 cử nhân, kỹ sư và hơn 10 ngàn sinh viên cao đẳng.

"Tôi hy vọng Trường ĐH An Giang nhanh chóng hội nhập hệ thống ĐHQG-HCM để ngày càng nâng cao chất lượng đào tạo, nghiên cứu, chuyển giao khoa học và công nghệ, nhất là trong lĩnh vực nông nghiệp, thủy sản, từng bước trở thành một trung tâm đào tạo mới về nguồn nhân lực chất lượng cao của vùng Đồng bằng

sông Cửu Long và cả nước" - Chủ tịch UBND tỉnh An Giang bày tỏ.

Theo PGS.TS Huỳnh Thành Đạt - Giám đốc ĐHQG-HCM, ĐHQG-HCM luôn ý thức trách nhiệm tham gia phát triển cộng đồng, nhất là khu vực phía Nam của đất nước. Trong đó, vùng Đồng bằng sông Cửu Long đang rất cần nâng cao chất lượng giáo dục, ứng dụng kết quả nghiên cứu khoa học - công nghệ, phục vụ phát triển kinh tế - xã hội.

"Việc kết nạp thêm một trường đại học thành viên như Trường ĐH An Giang là cơ hội cho hệ thống ĐHQG-HCM thực hiện sứ mạng phục vụ cộng đồng. Đây là một dấu mốc quan trọng trong quá trình phát triển ĐHQG-HCM, cũng như sự nghiệp giáo dục đại học tại vùng Đồng

Bà Võ Thị Ánh Xuân - Bí thư tỉnh ủy tỉnh An Giang, thừa ủy quyền của Thủ tướng Chính phủ trao quyết định cho PGS.TS Huỳnh Thành Đạt.

Việc kết nạp thêm một trường đại học thành viên như Trường ĐH An Giang là cơ hội cho hệ thống ĐHQG-HCM thực hiện sứ mạng phục vụ cộng đồng. Đây là một dấu mốc quan trọng trong quá trình phát triển ĐHQG-HCM, cũng như sự nghiệp giáo dục đại học tại vùng Đồng bằng sông Cửu Long

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt

bằng sông Cửu Long" - Giám đốc ĐHQG-HCM nhấn mạnh.

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt cũng lưu ý để Trường ĐH An Giang hội nhập mọi mặt với hệ thống ĐHQG-HCM, nhà trường cần thực hiện bàn giao đúng quy định, tránh mọi xáo trộn không cần thiết, nâng cao chất lượng đào tạo, nghiên cứu khoa học, chuyển giao công nghệ. Đây là mảng hoạt động ưu tiên hàng đầu, quyết định đến mục tiêu và hiệu quả của việc Trường ĐH An Giang trở thành thành viên của ĐHQG-HCM. Ngoài ra, Trường ĐH An Giang cũng cần cơ cấu lại tổ chức bộ máy theo mô hình quản trị đại học tự chủ; chủ động kết nối với các trường đại học thành viên, đơn vị trực thuộc và các ban chức năng của ĐHQG-HCM; tranh thủ sự chỉ đạo và sự hỗ trợ của tỉnh An Giang và các địa phương trong vùng để có thêm nguồn lực phục vụ phát triển nhà trường.

Cơ hội phát triển mới

PGS.TS Võ Văn Thắng - Hiệu trưởng Trường ĐH An Giang, cho rằng việc trở thành thành viên của ĐHQG-HCM là cơ hội quý báu, mở ra những điều kiện mới để nhà trường phát triển. "Trước hết, đó là cơ hội đầu tư, hợp tác trong nghiên cứu khoa học, chuyển giao công nghệ, đào tạo nguồn nhân lực cao với những ngành nghề mới. Kế đến là cơ hội giao lưu, gặp gỡ với

PGS.TS Nguyễn Đình Tứ trao học bổng của Quỹ Phát triển ĐHQG-HCM cho hai thủ khoa đầu vào.

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt trao quyết định bổ nhiệm lại cho Ban Giám hiệu Trường ĐH An Giang.

“ Nhà trường sẽ đón nhận nhiều sinh viên trong cả nước, thổi một luồng sinh khí mới cho không gian đại học nằm xa trung tâm thành phố lớn của cả nước. Và khi tốt nghiệp, người học sẽ vinh dự cầm trên tay tấm bằng có dòng chữ 'ĐHQG-HCM' ”

PGS.TS Võ Văn Thắng

đội ngũ chuyên gia, giảng viên giàu kinh nghiệm từ các trường thành viên trong hệ thống ĐHQG-HCM. Đồng thời, nhà trường sẽ đón nhận nhiều sinh viên trong cả nước, thổi một luồng sinh khí mới cho không gian đại học nằm xa trung tâm thành phố lớn của cả nước. Và khi tốt

nghiệp, người học sẽ vinh dự cầm trên tay tấm bằng có dòng chữ 'ĐHQG-HCM' - Hiệu trưởng Trường ĐH An Giang khẳng định.

Đại diện tân sinh viên Trường ĐH An Giang, bạn Hồ Ngọc Lan - Thủ khoa tuyển sinh đầu vào của trường, cho biết trở thành sinh viên của Trường ĐH An Giang - nay là trường thành viên của

ĐHQG-HCM, là mong ước và mục tiêu phấn đấu trong suốt những năm tháng phổ thông của em cũng như nhiều bạn đồng học khác có mặt trong buổi lễ hôm nay. "Chúng em vinh dự khoác lên mình chiếc áo sinh viên của Trường ĐH An Giang, thành viên của ĐHQG-HCM. Những cảm xúc lắng đọng này sẽ mãi là kỷ niệm không thể nào quên đối với chúng em" - sinh viên Hồ Ngọc Lan chia sẻ.

Tại buổi lễ, bà Võ Thị Ánh Xuân - Bí thư Tỉnh ủy tỉnh An Giang, thừa ủy quyền của Thủ tướng Chính phủ đã trao quyết định chuyển Trường ĐH An Giang làm trường thành viên ĐHQG-HCM cho PGS.TS Huỳnh Thành Đạt.

Giám đốc ĐHQG-HCM trao quyết định bổ nhiệm lại Ban Giám hiệu Trường ĐH An Giang. Hai sinh viên thủ khoa đầu vào bằng kết quả thi ĐGNL và thi THPT Quốc gia được nhận 2 suất học bổng, mỗi suất trị giá 29 triệu đồng từ Quỹ Phát triển ĐHQG-HCM ■

Trường ĐH An Giang: Giáo dục Kiến tạo - Khai phóng

Trường ĐH An Giang thành lập theo Quyết định của Thủ tướng Chính phủ vào ngày 30/12/1999, là cơ sở đào tạo công lập, chịu sự quản lý trực tiếp của UBND tỉnh An Giang.

Trường ĐH An Giang xác định tầm nhìn sẽ trở thành trung tâm đào tạo đại học và sau đại học đa ngành, đa lĩnh vực, nghiên cứu và chuyển giao công nghệ phục vụ cộng đồng được quốc tế công nhận, dựa trên triết lý giáo dục: Kiến tạo - Khai phóng và hệ giá trị cốt lõi: Chính trực - Tận tâm - Sáng tạo.

Trường có 42 ngành đào tạo đại học, 20 ngành đào tạo cao đẳng và 4 ngành đào tạo sau đại học thuộc 8 khoa (Sư phạm, Ngoại ngữ, Nông nghiệp - Tài nguyên Thiên nhiên, Kinh tế - Quản trị kinh doanh, Kỹ thuật - Công nghệ - Môi trường, Công nghệ Thông tin, Du lịch và Văn hóa - Nghệ thuật, Luật và Khoa học Chính trị) với hơn 10 ngàn sinh viên, học viên và hơn 700 công chức, viên chức, giảng viên. Về hoạt động giáo dục phổ thông, Trường Phổ thông Thực hành thuộc Trường ĐH An Giang đào tạo 3 bậc học (tiểu học - trung học cơ sở - trung học phổ thông) với hơn 3.000 học sinh.

Đến nay, Trường ĐH An Giang thực hiện 129 dự án nghiên cứu và công bố hơn 1.200 bài báo khoa học, báo cáo hội nghị trên các tạp chí khoa học trong nước và quốc tế. Năm 2017, Tạp chí Khoa học của trường được Hội đồng chức danh giáo sư Nhà nước đưa vào danh mục tính điểm các công trình khoa học.

Biển Đông, trong hai thập niên đầu của thế kỷ XXI đã trở thành điểm nóng tại khu vực châu Á - Thái Bình Dương khi thường xuyên xảy ra các tranh chấp chủ quyền về đảo và vùng biển của 6 quốc gia: Trung Quốc, Việt Nam, Đài Loan, Philippines, Malaysia và Brunei. Những tranh chấp này thu hút sự quan tâm của quốc tế, đặc biệt là sự gián tiếp can dự của các cường quốc như Mỹ, Nhật Bản, Ấn Độ và Úc.

BIỂN ĐÔNG: VẤN ĐỀ ĐỊA CHÍNH TRỊ QUAN TRỌNG CỦA THẾ KỶ XXI

ThS Nguyễn Thế Phương*

Trong tương quan tranh chấp giữa Việt Nam và Trung Quốc, vấn đề Biển Đông không chỉ dừng lại ở những áp lực về chủ quyền lãnh thổ mà còn là nơi khởi xuất những tham vọng bá quyền của một Trung Quốc trỗi dậy thiếu thiện chí trong khu vực.

Không chỉ là câu chuyện tài nguyên

Nhiều học giả vẫn nhấn mạnh về vai trò của Biển Đông như một khu vực giàu tài nguyên thiên nhiên, đặc biệt là dầu mỏ và khí đốt. Khảo sát từ Mỹ cho thấy Biển Đông chứa đựng trong lòng nó 11 tỷ thùng dầu và khoảng 5,3 nghìn tỷ m³ khí tự nhiên, trong khi một cơ quan thuộc nhà nước Trung Quốc lại dự đoán Biển Đông có trữ lượng 125 tỷ thùng dầu và 14 nghìn tỷ m³ khí tự nhiên. Tất cả đều là những con số khổng lồ. Bên cạnh đó, vùng biển này cũng được đánh giá là một khu vực mà thương mại hàng hải qua lại nhộn nhịp. Một phần ba tổng thương mại hàng hải toàn cầu, giá trị khoảng 5,3 nghìn tỷ đô la, đi qua khu vực Biển Đông mỗi năm. Đó là chưa kể các nguồn tài nguyên khác như hải sản.

Giàu có về mặt tài nguyên là động cơ để một cường quốc khu vực như Trung Quốc mong muốn kiểm soát Biển Đông. Bắc Kinh dựa vào cái gọi là "đường 9 đoạn" (hay còn gọi là đường lưỡi bò) để biện minh cho chủ quyền của mình. Xuất hiện lần đầu vào năm 1948 trong phụ lục của "Bản đồ Hành chính Trung Hoa Dân Quốc",

"đường 9 đoạn" mà ngày nay Trung Quốc sử dụng thực chất là một đường được vẽ ra hết sức sơ sài và hoàn toàn không có phương pháp khoa học nhằm nhận vơ toàn bộ chủ quyền các đảo, quần đảo, và vùng nước của Biển Đông. Theo các học giả quốc tế, Trung Quốc đã khởi xướng nhiều lý thuyết mới lạ mà không quốc gia nào chấp nhận, áp đặt thứ ngôn ngữ phi chính thống, mơ hồ và tạo ra những điều huyền hoặc liên quan đến "quyền lịch sử" nhằm biện minh cho những hành động gây hấn của mình.

Tuy nhiên, cơn thèm khát tài nguyên hay "đường lưỡi bò" chỉ là kết quả ẩn sau một va chạm lớn hơn: cạnh tranh nước lớn. 40 năm cải cách mở cửa với tăng trưởng kinh tế vượt bậc đã cho Trung Quốc một vị thế mới: nền kinh tế đứng thứ hai thế giới cùng lực lượng quân sự hùng mạnh hàng đầu châu Á, với tham vọng thay thế Mỹ trở thành cường quốc thống trị khu vực Tây Thái Bình Dương. Tham vọng này không phải tới từ một kẻ trọc phú mới phát, mà xuất phát từ tâm lý nước lớn cổ hữu đã có từ hàng nghìn năm lịch sử. Thế giới quan của Trung Quốc ngày nay được định hình chủ yếu bởi khoảng thời gian được gọi là "thế kỷ ô nhục": thời kỳ mà Trung Quốc bị xâm xé bởi các cường quốc phương Tây kéo dài 100 năm từ Chiến tranh Nha phiến lần thứ nhất (1839) cho đến khi CHND Trung Hoa được thành lập (1949). Ba mục tiêu từ đó định hình cách hành xử của Trung Quốc: (1) khôi phục vinh quang từ quá khứ; (2) loại bỏ các "thế lực từ

bên ngoài" can thiệp vào lợi ích của Trung Quốc ở khu vực; và (3) buộc các nước nhỏ phải ủng hộ vai trò dẫn dắt của Bắc Kinh. Ba mục tiêu này có thể được nhận diện qua "giấc mộng Trung Hoa" của Tập Cận Bình khi ông cho rằng "sự phục hưng vĩ đại của dân tộc Trung Hoa là giấc mơ lớn nhất của Trung Quốc".

Có thể xem Trung Quốc là một cường quốc xét lại "có tính toán". Thứ nhất, sự phụ thuộc lẫn nhau về kinh tế khiến cho Trung Quốc không thể phá vỡ hoàn toàn cấu trúc an ninh truyền thống ở khu vực. Làm như vậy sẽ khiến cho mục tiêu quan trọng của Trung Quốc - một môi trường hòa bình để phát triển - bị đe dọa. Phát triển thịnh vượng trong một môi trường thuận lợi luôn là mục tiêu đối ngoại hàng đầu. Thứ hai, trong ngắn hạn, bản thân Trung Quốc nhận thấy sức mạnh về mặt quân sự của mình, đặc biệt là hải quân, chưa thể so sánh với Mỹ. Đối đầu trực diện với Mỹ về mặt hải quân sẽ là một lựa chọn chiến lược sai lầm. Hải quân Trung Quốc trong ngắn hạn vẫn dựa trên học thuyết phi đối xứng và phòng thủ chủ động, đi kèm với đó là một chương trình hiện đại hóa tương xứng nhưng đầy tham vọng. Nói cách khác, Trung Quốc vừa mong muốn dần dần thay thế Mỹ như một cường quốc biển ở Tây Thái Bình Dương, vừa không muốn sự trỗi dậy của mình phá vỡ hệ thống trật tự quốc tế vốn giúp Trung Quốc trở nên thịnh vượng trong suốt 40 năm qua.

Chiến lược của Việt Nam

Chính sách an ninh hàng hải của Trung Quốc ở Biển Đông chính là phản ánh thế giới quan như trên. Với việc coi Biển Đông là "vùng nước chủ quyền", kiểm soát hoàn toàn vùng biển này trên thực tế sẽ giúp Trung Quốc có thể "đẩy" Hạm đội 7 của Hoa Kỳ ra ngoài Chuỗi đảo thứ nhất (một khái niệm chiến lược của Bắc Kinh, bao gồm toàn bộ vùng biển gần xung quanh Trung Quốc). Về mặt kỹ - chiến thuật, mục tiêu này có thể thực hiện thông qua tăng cường khả năng tác chiến tầm xa của không quân lẫn hải quân, đồng thời với đó là khả năng kiểm soát "ba chiều" trên không - mặt biển - dưới mặt nước thông qua đầu tư phát triển các hệ thống tác chiến điện tử, tuần tra, do thám trinh sát và các hệ thống ra-đa cảm biến hiện đại. Những bước đi đó rõ ràng nằm trong quá trình hiện đại hóa quân đội phục vụ cho chiến lược chống xâm nhập - chống tiếp cận (A2/AD) của Trung Quốc.

Tuy nhiên, còn một góc nhìn chiến lược khác. Sự kiện HD-981 năm 2014, cũng như quá trình bồi đắp và xây dựng trái phép các đảo nhân tạo của Trung Quốc tại Trường Sa cho thấy một cách tiếp cận nguy hiểm, còn được biết đến với tên gọi "vùng xám". Là một cách tiếp cận xung đột hoàn toàn mới và chưa được tìm hiểu kỹ càng, "vùng xám" giúp Trung Quốc "tầm thực" chủ quyền và khả năng kiểm soát trên thực địa một cách từ từ, chậm rãi nhưng lại hết sức vững chắc. Chiến thuật này tạo ra nhiều lợi thế rất lớn cho Trung Quốc. Thứ nhất, và cũng quan trọng nhất, căng thẳng sẽ không bị đẩy lên mức xung đột nóng gây bất lợi cho Bắc Kinh. Thứ hai, nếu Việt Nam không phản ứng quyết đoán, quá trình "tầm thực" sẽ được coi là "sự đã rồi" và tiếp tục tái diễn trong tương lai cho tới khi Trung Quốc có lợi thế thực địa hoàn toàn. Thứ ba, đây là một chiến thuật tổng hợp, khi Bắc Kinh có thể tận dụng các lợi thế về kinh tế và tuyên truyền cực kỳ lớn của mình.

Việt Nam đã làm gì? Đối với vấn đề lớn như Biển Đông, Việt Nam luôn tư duy không thể giải quyết vấn đề một mình. Đa phương hóa và đa dạng hóa các mối quan hệ quốc tế luôn là động lực giúp Việt Nam tìm kiếm sự ủng hộ và hỗ trợ từ cộng đồng quốc tế cho vấn đề này. Chính sách của Việt Nam tổng hòa từ nhiều cách tiếp cận khác nhau: (1) *Tiếp xúc trực tiếp*, bao gồm trao đổi đoàn cấp cao, tương tác giữa các cấp bộ ban ngành và đàm phán trực tiếp với Trung Quốc để hạ nhiệt tranh chấp; (2) *Tiếp xúc gián tiếp*, bằng cách cùng với các thành viên ASEAN thúc đẩy thực hiện Tuyên bố của các bên ở Biển Đông (DOC) và cố gắng hoàn thành Bộ Quy tắc Ứng xử Biển Đông (COC); *cân bằng mềm* bao gồm (3) đưa vấn đề Biển Đông ra các diễn đàn quốc tế, (4) tiếp xúc với các cường quốc bên ngoài khác có liên quan vấn đề Biển Đông. Ngoài ra còn có (5) nỗ lực ủng hộ và tận dụng luật pháp quốc tế, đặc biệt là Luật biển UNCLOS 1982. Cuối cùng, *cân bằng cứng* mang yếu tố rắn đe là chủ yếu, bao gồm (6) cải thiện năng lực quân sự, đặc biệt là tiến hành hiện đại hóa hải quân cũng như gia tăng năng lực của các lực lượng chấp pháp dân sự trên biển như cảnh sát biển và kiểm ngư ■

.....
(*) ThS Nguyễn Thế Phương tốt nghiệp chuyên ngành Đông Á học đương đại, ĐH Duisburg-Essen, Đức. Hiện ông là nghiên cứu viên cộng tác tại Trung tâm Nghiên cứu Quốc tế (CIS), Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM.

TS Nguyễn Thị Hiệp làm nghiên cứu tại Khoa Kỹ thuật Y sinh.

Nữ tiến sĩ trẻ được vinh danh trong Top 100 nhà khoa học hàng đầu châu Á

TS Nguyễn Thị Hiệp, Trưởng Khoa Kỹ thuật Y sinh Trường ĐH Quốc Tế ĐHQG-HCM vừa được tạp chí *Asian Scientist* vinh danh là một trong 100 nhà khoa học hàng đầu châu Á năm 2019 do có những đóng góp nổi bật cho cộng đồng trong lĩnh vực kỹ thuật y sinh.

Bài, ảnh: Khánh Lâm

Trở về làm khoa học trên quê hương mình

TS Nguyễn Thị Hiệp tốt nghiệp Cử nhân Hóa học tại Trường ĐH Khoa học Tự nhiên ĐHQG-HCM, nhận bằng thạc sĩ và tiến sĩ tại Trường ĐH Soonchunhyang (Hàn Quốc). Năm 2012, TS Hiệp từ chối mức lương 3.000USD/tháng và điều kiện ăn ở, sinh hoạt tại Hàn Quốc để trở về nước làm giảng viên Bộ môn Kỹ thuật Y sinh, đặt những viên gạch đầu tiên cho phòng thí nghiệm y học tái tạo.

Cô chia sẻ: "Khi ở Hàn, tôi cũng có những công bố khoa học và từng đăng ký 4 bằng sáng chế nhưng phải ghi địa chỉ là Korea... Những nghiên cứu đó cuối cùng cũng thuộc về nước họ, nên tôi không thấy có động lực nghiên cứu và muốn trở về làm khoa học trên quê hương mình".

GS.TS Võ Văn Tới - nguyên Trưởng Bộ môn Kỹ thuật Y sinh, chia sẻ: "Tôi nhận thấy ở Hiệp có tất cả đức tính đáng quý của một 'người nhà quê'. Em cần cù, chịu khó, sống tình cảm, thật thà, ẩn sâu bên trong là ý chí độc lập, tính cách lạc quan và có nhiều ý tưởng vượt ngoài khung bình thường".

Có lẽ nhờ những đức tính ấy mà TS Hiệp đã vượt qua rất nhiều khó khăn khi mới về nước như bắt đầu phòng thí nghiệm với 3 không: không tài trợ, không dự án, không máy móc để đạt được nhiều thành quả mang tầm châu lục trong sự

nghiệp khoa học của mình.

Năm 2016, với đề tài nghiên cứu những phát hiện mới của loại vật liệu Titanium trong ngành nha khoa phục hồi, nữ tiến sĩ trẻ đã giành được Giải thưởng L'Oreal và được Hội đồng Giải thưởng Khoa học L'Oreal - UNESCO đánh giá có năng lực cao, khả năng nghiên cứu tốt, tâm huyết với khoa học và có nhiều kinh nghiệm trong thiết kế vật liệu sinh học.

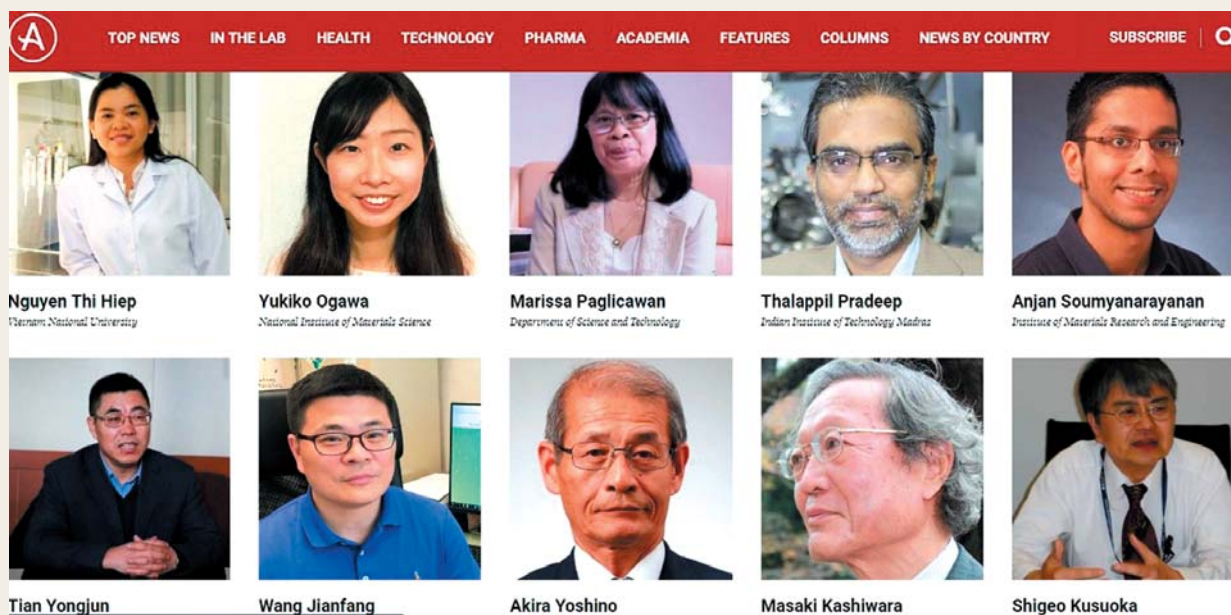
Năm 2017, cô xuất sắc đoạt giải Nhất Giải thưởng ASEAN- US về "Giải pháp giảm áp lực lên các thành phố đô thị hóa nhanh - mắng Súc khỏe cộng đồng".

Năm 2018, cô nhận được giải thưởng L'Oréal - UNESCO vì đã phát triển một loại gel nano thông minh có thể đẩy nhanh quá trình tái tạo mô. Công trình nghiên cứu này giúp cô đạt giải Nhất Giải thưởng Sáng tạo TP.HCM năm 2019.

Tính đến nay, TS Hiệp có tổng cộng 107 công trình khoa học, trong đó có 2 chương sách chuyên khảo, 50 bài báo khoa học trên các tạp chí thuộc ISI, 6 bài trên các tạp chí quốc tế khác, 10 bài trên các tạp chí trong nước, hơn 35 bài trong kỷ yếu hội nghị quốc tế và 4 sáng chế.

Mong muốn phát triển Khoa Kỹ thuật Y sinh

TS Nguyễn Thị Hiệp cho biết cô rất bất ngờ và vui mừng khi có tên trong danh sách 100 nhà

TS Nguyễn Thị Hiệp trên tạp chí *Asian Scientist*. Ảnh: Chụp màn hình

khoa học hàng đầu châu Á. Cô nói: "Từng làm công tác tư vấn tuyển sinh tôi nhận thấy hiện nay, đa số các bạn trẻ chỉ chú trọng chọn ngành nghề sao cho dễ tìm kiếm việc làm hay có thu nhập cao mà chưa chú trọng lĩnh vực khoa học công nghệ. Trong khi đó, khoa học công nghệ là sức mạnh quan trọng của mỗi quốc gia, mình phải tự nghiên cứu, khám phá và làm chủ nó mới phát triển được. Qua sự kiện này, tôi hy vọng mình có thể góp phần truyền thêm niềm tin, động lực cho các bạn trẻ làm nghiên cứu khoa học".

Ngày 18/9, Bộ môn Kỹ thuật Y sinh mà TS Hiệp gắn bó từ ngày đầu về nước đã được trao quyết định nâng cấp thành Khoa Kỹ thuật Y sinh thuộc Trường ĐH Quốc Tế. Với vai trò là Trưởng Khoa, TS Nguyễn Thị Hiệp chia sẻ: "Khoa thành lập là kết quả, công sức của cả tập thể thầy trò Kỹ thuật Y sinh trong suốt 10 năm qua mà công lớn nhất là của GS.TS Võ Văn Tới.

Nhiệm vụ của tôi bây giờ là cố gắng hệ thống hóa, dữ liệu hóa những gì trước nay Khoa đã đạt được dựa trên nền tảng vững chắc mà GS Tới đã xây dựng ở cả lĩnh vực đào tạo và nghiên cứu".

Cô cho biết thêm: "Tầm nhìn của khoa là thúc đẩy nghiên cứu tích hợp, giáo dục và kinh doanh đi đầu trong lĩnh vực khoa học và kỹ thuật y sinh, song song với việc duy trì phương châm: chất lượng cao, bền vững và hữu ích".

Ngày 29/8, ngành Kỹ thuật Y sinh của khoa đã được công nhận đạt chuẩn kiểm định của tổ chức ABET (Tổ chức Kiểm định các chương trình Đào tạo Kỹ thuật - Công nghệ Hoa Kỳ). TS Hiệp mong ước sẽ phát huy chất lượng giáo dục của khoa ngày một tốt hơn, hướng đến mục tiêu là đơn vị đầu tiên trong nước có thể trao cho sinh viên chứng nhận quốc tế, đồng thời trang bị cho sinh viên nền tảng kiến thức vững chắc để phát triển công việc sau này ■

ĐHQG-HCM có 4 nhà khoa học được vinh danh trên *Asian Scientist*

Asian Scientist là tạp chí của Singapore xuất bản online từ năm 2011, bản in xuất bản từ năm 2014.

Năm 2019 là năm thứ 4 tạp chí này công bố danh sách các nhà khoa học hàng đầu khu vực có nhiều thành tựu nghiên cứu ở các lĩnh vực khác nhau.

Tiêu chí vinh danh của *Asian Scientist* là các nhà khoa học xuất sắc được trao các giải thưởng về khoa học trong năm và có những đóng góp nổi bật cho cộng đồng.

Trong bốn năm liên tiếp, ĐHQG-HCM đều có nhà khoa học được vinh danh trên *Asian Scientist*: Năm 2016 là TS Trần Hà Liên Phương (Trường ĐH Quốc Tế); năm 2017 là PGS.TS Lê Thị Kim Phụng (Trường ĐH Bách Khoa); năm 2018 là GS.TS Phan Thanh Sơn Nam (Trường ĐH Bách Khoa) và năm nay là TS Nguyễn Thị Hiệp.

400 NĂM NGHIÊN CỨU VIỆT NAM CỦA CÁC HỌC GIẢ NƯỚC NGOÀI*

PGS.TS Đoàn Lê Giang phát biểu đề dẫn tại hội thảo. Ảnh: Tấn Đồng

Thế hệ Việt Nam học đầu tiên

Những ghi chép về mảnh đất Việt Nam có thể thấy sớm nhất trong *Sử ký* của Tư Mã Thiên, vào thời Tây Hán, thế kỷ I trước Công nguyên. Sau một chút đó là các ghi chép trong các bộ sử như: *Hán thư*, *Hậu Hán thư*, *Ngụy thư*, *Tam Quốc chí*, *Thủy kinh chú*... “Thế giới” bấy giờ chỉ là “Khu vực văn hóa chữ Hán”, cũng gọi là khu vực văn hóa Đông Á mà Việt Nam mới bước chân vào. Và vì vậy Việt Nam chưa thực sự được biết đến trên thế giới rộng lớn - thế giới năm châu.

Các công trình Việt Nam học hiểu theo nghĩa lịch sử của từ này, trong giai đoạn sơ khai, không hẳn đều là các công trình nghiên cứu khoa học xã hội. Trong giai đoạn này, có hai bộ phận chủ yếu:

Một, các du ký, hồi ký, có thể kể ra đây những tác phẩm tiêu biểu theo trình tự thời gian: Alexandre de Rhodes (1593-1660), *Lịch sử vương quốc Đàng Ngoài* (1651), Samuel Baron, *Mô tả vương quốc Đàng Ngoài* (viết 1685), John Barrow, *Một chuyến du hành đến xứ Nam Hà* (1792-1793), Michel Đức Chaigneau: *Hồi ký Huế* (*Souvenir du Hue*), Léopold Pallu, *Nam kỳ viễn chinh ký* 1861... Các du ký này đã cung cấp hình ảnh về đời sống phong phú, đa dạng của người dân Đại Việt ở cả Đàng Trong và Đàng Ngoài. Các bức ký họa về đời sống cung đình và Hậu Lê, cảnh buôn bán tấp nập “trên bến dưới thuyền” ở Thăng Long, Phố Hiến, Hội An, các hoạt động nghệ thuật cung đình và đường phố, hình ảnh người Việt mà chúng ta

Kể từ ghi chép đầu tiên *Xứ Đàng Trong năm 1621* của Cristophoro Borri, ngành Việt Nam đã có lịch sử gần 400 năm. Ngàn ấy thời gian cũng chính là quá trình Việt Nam đi ra thế giới, được biết đến ở thế giới, làm bạn với năm châu.

PGS.TS Đoàn Lê Giang

quen thuộc trong các sách từ thời tiểu học, trung học thường lấy ra từ các sách này. Tuy nhiên trong các sách này cũng có vô số các tư liệu sai lầm, những nhận định chủ quan, thậm chí cái nhìn có tính thực dân.

Từ giữa thế kỷ XVI, Giáo hội Thiên Chúa giáo thiết lập giáo phận ở nhiều quốc gia Đông Á. Mảnh đất Việt Nam bắt đầu được biết đến trong ghi chép của các giáo sĩ thừa sai, thương nhân, nhà thám hiểm. Sớm nhất là cuốn *Thập kỷ châu Á, những hành động mà người Bồ Đào Nha đã thực hiện trong cuộc chinh phục và khám phá vùng biển và vùng đất phía đông* của nhà ngôn ngữ học người Bồ Đào Nha João de Barros (1496-1570), xuất bản lần đầu ở Lisbon 1563 có ghi chép về Côn Đảo của Việt Nam. Cuốn du ký thứ hai là *Ghi chép đầu tiên về Trung Hoa* của giáo sĩ dòng Đa Minh, người Bồ Đào Nha Gaspar da Cruz, O.P. (1520-1570), Évora xuất bản 1569, có đề cập Đàng Trong của Việt Nam. Tuy nhiên cả hai vẫn là sách ghi chép về Trung Hoa, “nhân tiện” nói về Việt Nam, chứ chưa phải sách chuyên biệt về Việt Nam.

Phải đến *Xứ Đàng Trong năm 1621* của Cristophoro Borri (1583-1632) thì mới có ghi chép chuyên về Việt Nam của một người châu Âu. Borri người Ý, đến Đại Việt năm 35 tuổi, bằng quan sát tinh tế đã có những nhận xét về người Việt thời bấy giờ rất thú vị: “Họ nhả nhặn, lịch sự hơn trong cách ứng xử với người châu Âu, cho dù họ đánh giá cao giá trị cá nhân họ. Họ nghĩ rằng tự lợi cuốn mình vào cơn giận dữ là hèn. Trong lúc

các quốc gia phương Đông khác nhìn người châu Âu như những kẻ ngoại đạo và ghét cay ghét đắng họ (...) thì ở Đàng Trong tất cả đều ngược lại, họ lũ lượt kéo đến tiếp chuyện với chúng tôi, đặt cho chúng tôi hàng ngàn câu hỏi, mời chúng tôi ăn cơm với họ, nói tóm lại họ đối xử với tất cả sự nhậ nhận, thân tình và lịch sự”.

Tập sách xuất bản lần đầu bằng tiếng Ý, năm 1631. Có thể coi Borri là nhà “Việt Nam học” nước ngoài đầu tiên - theo nghĩa chưa chặt chẽ lắm của từ này.

Hai, các từ điển. Cuốn từ điển tiếng Việt đầu tiên là *Manuductio ad linguam Tunchinensem* của Francisco de Pina (1585-1625, người Bồ Đào Nha), in lần đầu 1623. Pina từng sống ở cảng thị Hội An (Quảng Nam), Nước Mặn (Quy Nhơn), là người dạy cho Alexandre de Rhodes tiếng Việt. Tiếp theo là cuốn từ điển nổi tiếng của Alexandre de Rhodes: *Từ điển Việt-Bồ-La* (*Dictionarium Annamiticum Lusitanum et Latinum và Linguae Annamiticae seu Tunchinensis Brevis Declaratio*) xuất bản ở Rome, 1651. Rhodes thừa kế các từ điển Việt-Bồ của Gaspardo Amaral, S.J. (1594-1646) và từ điển Bồ-Việt của António Barbosa, S.J. (1594-1647), cả hai đến nay đều bị thất lạc. Sau từ điển của A. de Rhodes là các cuốn *Từ điển An Nam - La tinh* (*Dictionarium Annamitico - Latinum*) của J.L. Taberd (xuất bản ở Serampore, 1838), *Từ điển Annam-Latinh* (*Dictionarium Annamitico Latium*) của J.S. Theurel (Ninh Phú xuất bản, 1877) và *Từ điển An Nam - Pháp* (*Dictionnaire Annamite-Francais*) của J.F.M. Génibrel (Nhà in Tân Định, 1898).

Thế hệ các nhà nghiên cứu Đông Dương người Pháp

Thế hệ này bắt đầu hiện diện sau khi người Pháp đã đặt nền đô hộ lên toàn cõi Đông Dương. Từ nhu cầu hiểu biết rõ hơn văn hóa, con người vùng đất mà họ vừa chinh phục, người Pháp đã bắt đầu nghiên cứu sâu hơn về đời sống tinh thần của cư dân bản địa.

Những học giả Việt Nam học tiên phong trong giai đoạn này là những người dịch các tác phẩm văn học cổ điển Việt Nam ra tiếng Pháp. Trước tiên phải kể đến Gabriel Aubaret với việc dịch *Lục Vân Tiên* của Nguyễn Đình Chiểu, năm 1867. Kế đến là Abel des Michels (1833-1918) dịch *Truyện Kiều* và xuất bản ở Paris, năm 1884.

Sau Abels còn có hàng chục bản *Kiều* dịch ra tiếng Pháp nữa, trong đó bản của René Crayssac

(1883-1940) với bài luận nổi tiếng *Truyện Kiều và xã hội An Nam* mở đầu là bản có ảnh hưởng lớn nhất. *Truyện Kiều* mang cái “bí mật của tâm hồn An Nam” (chữ của Nguyễn Văn Vĩnh), *Lục Vân Tiên* mang cái nghĩa khí, kiên trung, đạo lý của người Việt, cùng nhiều tác phẩm khác nữa: *Chinh phụ*, *Cung oán*, *Phan Trần*... nhờ các nhà Việt Nam học này mà chia sẻ với nhiều dân tộc trên thế giới.

Tám mươi năm đô hộ Việt Nam, nước Pháp đã tạo ra một thế hệ các nhà Việt Nam học hiện đại. Các nhà Việt Nam học người Pháp hoạt động ở nhiều cơ quan văn hóa, giáo dục, học thuật, nhưng tiêu biểu nhất là ở Viện Viễn Đông Bác Cổ, thành lập năm 1900.

Các nhà Việt Nam học nổi tiếng có nhiều đóng góp ở Viễn Đông Bác Cổ có thể kể đến: Emile Gaspardone (1895-1982) với việc sưu tầm, sao chép, chỉnh lý sách Hán Nôm, mà tủ sách Hán Nôm Việt Nam của ông hiến tặng cho ĐH Keio (Nhật Bản) hiện nay cũng trên 10.000 quyển. Henri Maspéro (1883-1945), học giả về Đạo giáo, nhà Hán ngữ học tiên phong cho việc nghiên cứu quá trình hình thành ngữ âm Hán Việt. Maurice Durand (1914-1966), nhà sử học, ngữ văn học, văn hóa học, nhà nghiên cứu nghệ thuật truyền thống Việt Nam. Hiện nay các công trình nghiên cứu và tư liệu Hán Nôm của ông được coi là các “trân tàng bản”/tư liệu quý hiếm ở ĐH Yale, Hoa Kỳ.

Các nhà Việt Nam học ở các nước khác

Trước 1945, ngoài Pháp, ít có nước nào chú ý nghiên cứu Việt Nam, ngoài Nhật Bản. Thập niên 1920-1930 ở nước Nga xô-viết đã bắt đầu hình thành ngành Việt Nam học qua các nhà cách mạng - những trí thức cánh tả: Nguyễn Ái Quốc, Nguyễn Khánh Toàn, Trần Văn Giàu... mà tư tưởng của họ ảnh hưởng rất sâu sắc đến KHXH Việt Nam sau này. Tuy nhiên đó vẫn không phải là Việt Nam học của nước Nga. Nhật Bản là một cường quốc châu Á, một thế lực mới ở Thái Bình Dương. Chính trong bối cảnh đó, giới học thuật Nhật Bản cũng mở rộng nghiên cứu đến Việt Nam. Các nhà Việt Nam học Nhật Bản chú ý nhiều đến tư liệu Hán Nôm và nghiên cứu lịch sử Việt Nam. Thế hệ mở đầu có Hikita Toshiaki, giáo sư lịch sử Trường Đại học Lục quân, tác giả của các công trình: *Lịch sử quan hệ Pháp-An Nam* (Futsu-An kankei shimatsu, 4 tập, 1888), *An Nam sử* (Annan-shi).

Kỷ yếu Hội thảo quốc tế “Những vấn đề giảng dạy tiếng Việt và nghiên cứu Việt Nam trong thế giới ngày nay”. Ảnh: Khoa Việt Nam học

Tiếp theo là 3 nhà nghiên cứu xuất sắc về lịch sử theo trường phái Đông phương học: Matsumoto Nobuhiro (1897-1981), tiến sĩ ở Đại học Sorbone năm 1924, về nước làm giáo sư Đại học Keio, tác giả của *Indoshina Minzoku to Bunka* (Dân tộc và văn hóa Đông Dương), *Annango Nyumon* (Nhật môn tiếng An Nam), xuất bản 1942 và

công trình thư tịch học nổi tiếng: *Thư mục sách Hán Nôm của trường Viễn đông Bác cổ Pháp tại Hà Nội* (công bố 1934). Yamamoto Tatsurô (1910-2001) chuyên nghiên cứu lịch sử An Nam (Việt Nam), *Annan-shi Kenkyu* (Nghiên cứu lịch sử An Nam), xuất bản 1950. Fujiwara Riichiro (1915-2008) nghiên cứu lịch sử vùng Nanpo (Đông Nam Á).

Về văn học, Komatsu Kiyoshi (1900-1962), nhà văn, nhà phê bình văn học, dịch giả văn học Pháp nổi tiếng ở Nhật Bản, duyên văn tự đã đưa ông đến với *Truyện Kiều* và trở thành người đầu tiên dịch, giới thiệu *Truyện Kiều* ở Nhật Bản (Đông Bảo xuất bản, 1942).

Các nhà Việt Nam học quốc tế từ 1945 đến 1985

Năm 1945 Việt Nam giành được độc lập. Việc nghiên cứu Việt Nam nở rộ ở nhiều trung tâm khác nhau, tạo ra thể hệ các nhà Việt Nam học thời Chiến tranh Việt Nam, phản đối chiến tranh và ủng hộ cuộc kháng chiến của nhân dân Việt Nam.

Ở Pháp, đó là các nhà sử học: Philippe Devillers (1920-2016), Jean Chesneaux (1922-2007), Georges Boudarel (1926-2003), Daniel Hémery và Pierre Brocheux, các nhà ngữ văn học: André Georges Haudricourt (1911-1996), Philippe Langlet (1935-2013)...

Tại Nhật Bản, đó là các nhà sử học Goto Kinpei, Katakura Minoru, Furuta Motoo..., các nhà nghiên cứu và dịch văn học: Takeuchi Yonosuke (1922-1999), Kawamoto Kunie (1929-2017), Takano Isao (1943-1979)...

Ở Trung Quốc, đó là Hoàng Dật Cầu (1906-1990), Nhan Bảo... Ở Nga và Đông Âu, đó là Marian N.Tkachev (1932-2006, Nga), Nikolai I.Nikulin (1931-2006, Nga), Ivo Vasiljev (1935-2016, Tiệp Khắc)...

Chính các nhà Việt Nam học này đã giúp cho thế giới hiểu sâu thêm về Việt Nam, một dân tộc

có một nền văn hóa phong phú và sâu sắc, một dân tộc có ý chí và nghị lực phi thường.

Các nhà Việt Nam học quốc tế từ 1985 đến nay

Sau Đổi mới 1986, Việt Nam lại tạo được cảm hứng mới cho việc nghiên cứu Việt Nam và nhu cầu đầu tư, giao lưu văn hóa, khoa học đã thúc đẩy nhiều trường đại học, trung tâm Việt ngữ mở ra. Từ đó dần xuất hiện một thể hệ nhà Việt Nam học mới. Họ không chỉ nghiên cứu Việt Nam gắn với lịch sử chiến tranh mà còn chú ý nhiều phương diện khác nhau của đời sống văn hóa, xã hội Việt Nam.

Ở châu Âu có: Anatoli Sokolov (Matxcova, Nga), Vladimir Kolotov (ĐH Saint Peterburg, Nga), Thomas Heidelberg (Đức)...

Tại Nhật Bản, có các nhà ngữ văn học: Kawaguchi Kenichi, Imai Akio, Shimizu Masaaki, Nohira Munehiro, các nhà sử học: Shiraishi Masaya, Sakurai Yumio, Tsuboi Yoshiharu... Ở Hàn Quốc, đó là các nhà ngữ văn học: Bae Yang Soo (nghiên cứu so sánh Truyện Kiều-Xuân Hương truyện), Jeon Hye Kyung/ Toàn Tuệ Khanh (dịch *Truyện kỳ mạn lục*), Ahn Koyng Hwan (dịch *Truyện Kiều*); các nhà sử học: Song Jung Nam, Yu Insun... Còn Trung Quốc có: Triệu Ngọc Lan, La Trường Sơn, Hạ Lộ/Xie Lu, Li Tana. Ở Đài Loan, có Chen Yi-yuan/Trần Ích Nguyên, Wi-vun T. Chiung/Tướng Vĩ Văn, Luo Ching-Wen/La Cảnh Văn...

Tại Hoa Kỳ, việc nghiên cứu Việt Nam thật nở rộ, không chỉ ở nhiều lĩnh vực mà còn có nhiều cách tiếp cận mới, có tính gợi mở phương pháp luận quan trọng. Về sử học có: Keith Taylor, David Marr, Alexander Woodside, John K. Whitmore, Oliver W. Wolters, William Duiker... Về ngữ văn học có: Peter Zinoman, Nora A. Taylor, Jayne Werner...

Khoa học chính là đi từ cái chưa biết đến biết, đi từ nhận thức chưa đúng đến nhận thức đúng dần hơn. Các nhà Việt Nam học đã tìm hiểu Việt Nam, tạo dựng hình ảnh Việt Nam - bằng các công trình khoa học, để Việt Nam ngày càng được hiểu sâu hơn trong thế giới năm châu - một thế giới mà Việt Nam đang hòa mình trong ấy và làm sinh sắc thêm bằng những giá trị của mình ■

.....

* Bài phát biểu đề dẫn của PGS.TS Đoàn Lê Giang - Trưởng khoa Khoa Việt Nam học, Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM tại Hội thảo quốc tế “Những vấn đề giảng dạy tiếng Việt và nghiên cứu Việt Nam trong thế giới ngày nay” ngày 26/7.

TRÍ TUỆ NHÂN TẠO SẼ THAY THẾ NHÀ BÁO TRONG TƯƠNG LAI?

Đó là một trong những chủ đề được nhiều nhà nghiên cứu, nhà báo thảo luận sôi nổi tại Hội thảo khoa học “Báo chí và truyền thông: Những thách thức và giải pháp trong xu thế phát triển hiện đại” do Khoa Báo chí và Truyền thông - Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM tổ chức vào trung tuần tháng 7 vừa qua.

Phiên An

AI cần nhưng chưa đủ

Theo ThS Nguyễn Thị Minh Nguyệt - Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM, các cơ quan báo chí quốc tế đã bắt đầu sử dụng AI (trí tuệ nhân tạo) trong nhiều lĩnh vực, từ biên tập nội dung, quản trị thông tin, tiếp thị và thu hút độc giả. Tại châu Á, Hãng thông tấn *Yonhap* (Hàn Quốc) dùng Soccerbot để tường thuật kết quả các trận bóng đá Ngoại hạng Anh và tạo ra 169 bài báo về các trận đấu này chỉ trong 5 tháng

đầu năm 2018. Trong khi đó, *Tân Hoa Xã* (Trung Quốc) xây dựng một văn phòng tin tức có tên Media Brain sản xuất tin tức tự động với tốc độ tính bằng giây cho mỗi sản phẩm, Xiaomingbot với khả năng sản xuất 450 mục tin tức về Thế vận hội Olympic 2016 kéo dài trong 15 ngày.

Ở Mỹ, tờ *The Washington Post* ra mắt ModBot sử dụng tính năng “học máy” để sàng lọc bình luận. Tờ *The New York Times* xây dựng ứng dụng Perspective để quản trị mục bình luận của độc giả, giúp sàng lọc 12.000 bình luận mỗi ngày - công việc trước đây được duyệt tay bởi 14 nhà báo. Tại Anh, hãng *Reuters* sử dụng News Tracer - thuật toán giúp tờ báo phát hiện tin nóng trên Twitter nhờ khả năng xử lý 700 ký hiệu từ hơn 12 triệu tweet mỗi ngày. Tracer xử lý tin tức nhanh chóng và có thể đưa ra quyết định trong vòng 40 mili giây với 50 triệu tweet.

Trong khi đó, ở Việt Nam, trí tuệ nhân tạo vẫn đang là kẻ dò đường. Một số tờ báo tiên phong đã áp dụng AI trong một số công đoạn như *Vietnam Plus* (ứng dụng Chatbot giới thiệu

Sinh viên Khoa Báo chí & Truyền thông Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM thực tập. Ảnh: CLB Phóng viên trẻ

“ Nghề báo ở thế kỷ XXI đã và đang thay đổi tận gốc rễ để đáp ứng môi trường xã hội mới, kỹ thuật công nghệ làm báo mới và công chúng mới. Nhưng dù thay đổi thế nào thì tính chính trực, khả năng viết tốt, biên tập tốt và giao tiếp tốt vẫn là những phẩm chất căn bản và bất biến đối với người làm báo.

ThS Nguyễn Văn Hà

tin tức chọn lọc cho độc giả), *VNExpress* (Report Comment kiểm duyệt bình luận), *Zing News* (kết nối Zalo, tìm hiểu nhu cầu và thói quen đọc tin tức của độc giả)...

“Có 12/31 tờ báo tại TP.HCM đã bắt đầu có những ứng dụng liên quan đến AI. Tuy nhiên lãnh đạo các đơn vị báo chí này cũng thừa nhận thực tế rằng hầu hết tòa soạn chỉ đang triển khai ở mức độ sơ khai - vào một số khâu của quá trình sản xuất tin tức. Nhà báo vẫn còn phải can thiệp song song cùng thuật toán để đạt hiệu quả công việc tốt nhất” - ThS Nguyễn Thị Minh Nguyệt đánh giá.

“Vậy nhà báo sẽ làm gì khi robot viết bài không biết mệt mỏi, không cần ngày nghỉ, không bao giờ trễ deadline và tạo ra rất nhiều nội dung với chi phí tối thiểu?”, ThS Nguyễn Thị Minh Nguyệt đặt vấn đề. Nhà nghiên cứu này cho rằng thật hợp lý khi các báo cáo, số liệu thống kê và những thứ tương tự sẽ được AI và robot tiếp quản. Mặt khác, các nhà báo còn rất nhiều cơ hội để đảm nhận các nhiệm vụ mà thuật toán không thể thực hiện. Chẳng hạn, thực hiện cuộc điều tra, phỏng vấn sâu, cung cấp bình luận phân tích, đánh giá về vấn đề nào đó với những cảm xúc phong phú để làm tin tức hấp

dẫn và có chiều sâu hơn. “Đó sẽ là một sự kết hợp hiệu quả khi các máy tính sử dụng thế mạnh của chúng và con người tập trung vào chúng ta” - ThS Minh Nguyệt nói.

Chia sẻ quan điểm này, ThS Nguyễn Văn Hà - Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM, cho rằng nghề báo ở thế kỷ XXI đã và đang thay đổi tận gốc rễ để đáp ứng môi trường xã hội mới, kỹ thuật công nghệ làm báo mới và công chúng mới. Nhưng dù thay đổi thế nào thì tính chính trực, khả năng viết tốt, biên tập tốt và giao tiếp tốt vẫn là những phẩm chất căn bản và bất biến đối với người làm báo.

“Chúng ta có niềm xác tín như vậy bởi vì ngay khi đứng trước hiện tượng sử dụng AI vào việc viết tin bài như một trào lưu thời thượng hiện nay, phần lớn lãnh đạo các hãng thông tấn và tờ báo lớn vẫn dành sự tin tưởng mạnh mẽ vào phẩm chất, năng lực của những con người thuộc cấp. Giám đốc Gilbert của *The Washington Post* khẳng định: ‘Chúng tôi có đội ngũ phóng viên, biên tập viên tuyệt vời và chúng tôi không có ý định thay thế họ’” - ThS Nguyễn Văn Hà nhấn mạnh.

Chân dung người đọc mới

Theo nhà báo Nguyễn Thị Ngọc Hải, sự phát triển của công nghệ, nhất là mạng xã hội đã định hình chân dung lớp độc giả mới - “lướt và quét”. Người đọc không còn là những “thợ lặn sâu” vào tin tức. Họ lướt qua, luôn di chuyển, và chỉ quan tâm đến tiêu đề bài báo.

“Chúng ta chìm đắm trong thông tin nhưng

lại thiếu trí khôn. Giải trí ê hề khắp nơi. Những tin giả chính trị xã hội đe dọa nền dân chủ, tin giả y học - hiệu ứng giả dược Placebo đe dọa mạng sống. Việc đọc lướt khiến cho độc giả trở thành những kẻ chỉ biết chớp nháy tin tức dễ dãi. Không những vậy, điều này khiến một số cơ quan báo chí, truyền thông chạy đua những tin tức mang tính câu view tầm thường” - Nhà báo Nguyễn Thị Ngọc Hải cảnh báo.

Nhà báo này cũng cho rằng không chỉ người đọc bị định hướng bằng các thuật toán chuyên biệt mà phóng viên cũng thể hiện rõ sự lệ thuộc vào các mạng xã hội.

“Quyền lực ngày càng tập trung vào các nền tảng phát hành kiểu như Facebook, Google, Amazon, Apple... Báo cáo của Trung tâm PEW (Mỹ) cho thấy ngành báo chí Mỹ ngày càng bị đất, phát hành giảm 7%, nhân sự giảm 10% và quảng cáo giảm 10%. Dù các cơ quan báo chí của quốc gia này đã cố gắng phát triển công nghệ, doanh thu quảng cáo digital tăng 20% nhưng trong đó 65% rơi vào các ông trùm công nghệ Facebook, Google, Twitter, Microsoft... Phải chăng chúng ta đang trao quyền kiểm soát một phần quan trọng của đời sống vào một nhóm các cá nhân rất nhỏ - những người không được bầu lên và cũng chẳng chịu trách nhiệm với ai?” - Nhà báo Ngọc Hải nêu vấn đề.

Vậy trước một thế giới thông tin bị định hướng bởi các mạng xã hội, vấn nạn tin tức thực giả lẫn lộn, người đọc làm thế nào để nhận diện, đánh giá và sử dụng thông tin một cách chính xác, phù hợp nhất có thể? Đó là vấn đề được ThS Huỳnh Minh Tuấn - Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM thảo luận dưới góc độ đào tạo Media Literacy, tức “thông hiểu truyền thông”, “năng lực đọc hiểu tin tức”, “kiến thức truyền thông”.

ThS Huỳnh Minh Tuấn cho biết, Media Literacy được đề cập khá sớm với các định nghĩa đầu tiên đã xuất hiện từ những năm 90 của thế kỷ trước. Từ những năm 2000, các quốc gia đi đầu trong lĩnh vực này phải kể đến như Canada, Anh, Hoa Kỳ. Trong khi đó, đến năm 2011 những chương trình đào tạo trực tuyến đầu tiên về chủ đề truyền thông mới được UNESCO triển khai rộng rãi.

Ở Việt Nam, hoạt động Media Literacy được khởi nguồn từ khóa tập huấn với chủ đề News Literacy do Trung tâm nghiên cứu báo chí và truyền thông của ĐH Hồng Kông (JMSC) kết hợp ĐH Stony Brook, New York, Hoa Kỳ tổ chức tại Phnôm Pênh, Campuchia vào tháng 12/2012. Sau đó, mô hình đào tạo News Literacy đã được giảng viên Khoa Báo chí và Truyền thông, Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM cũng là thành viên tham dự lớp tập huấn ở Campuchia, triển khai thành các dự án cộng đồng The News Literacy in Vietnam năm 2014. Từ năm 2017 trở đi, các lớp tập huấn về News Literacy (Kỹ năng đọc hiểu tin tức) đã được Khoa Báo chí và Truyền thông cùng các đơn vị quốc tế khác tổ chức cho nhiều đối tượng độc giả tại TP.HCM.

“Để ‘sống sót’ trong cơn lũ thông tin hiện nay, người đọc cần Media Literacy thông qua việc trang bị các kỹ năng tư duy phản biện như kỹ năng thẩm định thông tin, kỹ năng sản xuất truyền thông đa nền tảng... Điều này giúp độc giả hiểu mục tiêu của tác giả/người tạo ra thông tin. Điều gì tác giả muốn chúng ta tiếp nhận từ sản phẩm truyền thông? Có phải nó hoàn toàn là thông tin? Nó đang cố gắng thay đổi suy nghĩ của ta, hay đang giới thiệu cho ta những ý tưởng mới? Chỉ khi chúng ta hiểu rõ những ảnh hưởng của thứ gì đó, chúng ta mới có thể đưa ra lựa chọn sáng suốt” - ThS Huỳnh Minh Tuấn nhận định.

Hội thảo đã nhận được gần 50 tham luận từ các nhà nghiên cứu truyền thông và các nhà báo. Tại hội thảo, nhiều đề tài đặc sắc được các nhà nghiên cứu thảo luận như *Những xu hướng mới trong nghề báo* (ThS Nguyễn Văn Hà), *Báo chí trong hệ sinh thái truyền thông mới* (ThS Phan Văn Tú), *Áp dụng CDIO trong đào tạo báo chí* (TS Huỳnh Văn Thông), *Truyền thông mới và hoạt động chuyển hướng truyền thông của doanh nghiệp - Trường hợp truyền hình OTT* (ThS Đặng Thị Kim Chi)... ■

An Chi

Trạm gác ngày nay được “phong” làm cổng thành ngày xưa

Trên hành trình “Rong chơi miền chữ nghĩa”, chúng tôi bắt gặp những từ, ngữ như “khoảng lặng”, “một phần bộ nhớ của đô thị”... dùng để chỉ một vật không xứng đáng với cái danh hiệu mà nó được gán. Đó là cái trạm gác do nhà binh của chính quyền Sài Gòn dựng lên mà lại được “phong” làm “Cổng thành Gia Định” của nhà Nguyễn.

Cái “cổng thành” này hiện đang “ngồi” trước trường Trương Công Định, đường Đinh Tiên Hoàng, quận Bình Thạnh, TP.HCM, gần sát với khúc quanh sang đường Phan Đăng Lưu (Ảnh 1).

TS.KTS Lê Vĩnh An đã nói về nó trên *Tuổi Trẻ* ngày 14/5/2019: “Dù nhỏ và không quá đẹp, nhưng kiến trúc như thế này được giữ lại trở thành *khoảng lặng* (Chúng tôi nhấn mạnh - AC) cho sự liên tưởng giữa hiện tại và quá khứ, là điều vô cùng cần thiết để người dân TP.HCM hoài niệm về thành phố của mình”.

Còn GS.TS.KTS. Hoàng Đạo Kính, cũng trên tờ báo đó, đã đánh giá kiến trúc cổng “như chiếc đỉnh con đóng vào đô thị”. Ông nói: “Một thành phố như thế này cần có sự ghi nhớ, ghi nhận, nhắc nhở, và kiến trúc cổng trở thành *một phần bộ nhớ của đô thị* (Chúng tôi nhấn mạnh - AC). Việc tồn tại của nó như là sự nhạt nhẽo dĩ vãng để bổ sung, để gắn kết giữa quá khứ, hiện tại, để phát triển có định hướng, bền vững hơn trong tương lai”.

Đặc biệt, TS Nguyễn Thị Hậu, Phó Tổng thư ký Hội Khoa học Lịch sử VN, đã đặt giả thiết: “Trường vẽ Gia Định được xây đầu thế kỷ XX theo kiến trúc mới, mà cổng lại theo lối xưa, khác hẳn

‘cổng trường’ như những trường học cùng thời”. TS Hậu đồng thời cho biết thành Gia Định xưa không chỉ riêng thành nội, mà còn có những lũy thành bảo vệ bên ngoài. Kiến trúc cổng này nhiều khả năng là cổng của các lũy thành ‘vòng ngoài’ đó. “Nếu đặt cổng trong những bản đồ người Pháp vẽ vào khoảng cuối thế kỷ XIX thì thấy cổng nằm ở khoảng tường thành hoặc lũy bao bọc bên ngoài thành Gia Định. Có thể sau này được sử dụng làm cổng của Trường vẽ Gia Định chăng?”.

Chúng tôi chỉ tiếc là giả thiết mà TS Hậu đưa ra lại hoàn toàn không có cơ sở. Một là nó không xứng với cổng của tường thành hoặc của lũy, dù là của tường thành hoặc của lũy bao quanh chứ không phải của thành nội, đặc biệt là cái cửa hình vòm của nó lại quá nhỏ bé, một chiếc xe thô mộc cũng khó chạy lọt qua. Hai là nếu nó thực sự thuộc vòng ngoài của thành Gia

Định thì, xét theo vị trí địa lý, nó phải quay lưng chứ sao lại quay mặt về phía thành nội một cách “trật đường rầy” như hiện đang thấy. Ba là nó ở cách khá xa vị trí của Trường Vẽ vì về quy mô thì ngôi trường này đâu có kéo dài tới đó. Xin nhớ rằng hồi đó, phía bên trong ngã ba Đinh Tiên Hoàng - Phan Đăng Lưu, nơi “Cổng thành Gia Định” đang “ngự tọa”, là một khoảng đất rộng với nhiều ngôi mộ có kích thước rộng lớn của gia đình quan lại, mà ngôi lớn nhất được cho là của Nguyễn Văn Học (hẳn phải là Trần Văn Học?) đã được chính quyền thời Pháp di dời đến một góc của Công viên Gia Định trước Nhà thương Bà Chiểu (tức Bệnh viện Nguyễn Văn Học thời Việt Nam Cộng hòa, bây giờ là Bệnh viện Nhân dân Gia Định) - không phải Công viên Gia Định ở quận Gò Vấp hiện nay. Sau 1975, mộ Nguyễn Văn Học bị bốc dỡ để thay vào đó là bia “Tổ Quốc

Ghi Công”. Hiện nay, trong khuôn viên của địa chỉ 129 Đinh Tiên Hoàng, phường 3, quận Bình Thạnh, có một thời gian là địa điểm của Trường Cán bộ Hành chánh Thành phố Hồ Chí Minh (sẽ mọc lên “Grandeur Palace - Đinh Tiên Hoàng” trong tương lai), *cũng còn một ngôi mộ thuộc loại đã nói*. Trong điều kiện như vậy thì Trường Vẽ cần

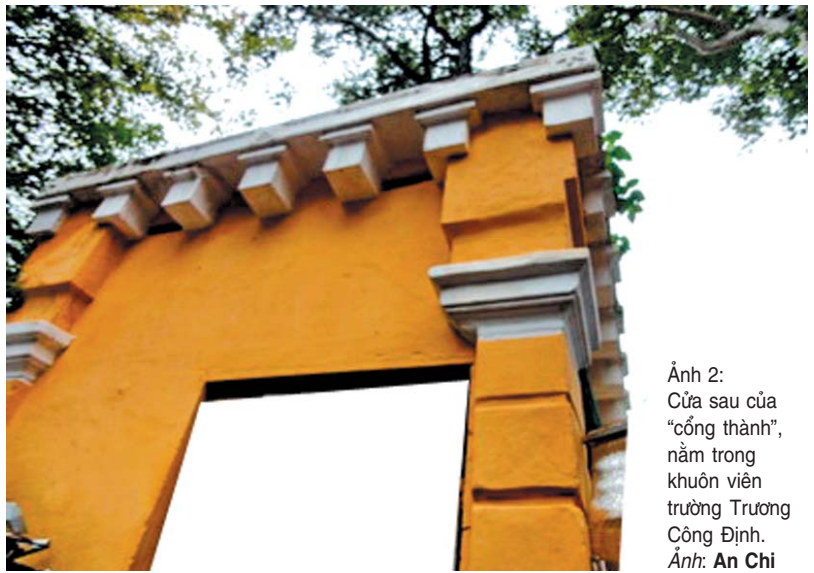
Ảnh 1: Cửa trước của “cổng thành” trên đường Đinh Tiên Hoàng. Ảnh: An Chi

lấy đất “thổ mộ” đó - mà toàn là mộ to bụi - để làm gì? Huống chi mặt tiền của trường này nhìn thẳng ra đường Nơ Trang Long hiện nay còn cái “cổng” kia thì nhìn ra đường Đinh Tiên Hoàng. Thêm nữa, xét về kiến trúc thì Trường Vẽ có dáng dấp thanh thoát còn cái vật thể kiến trúc đang xét thì “ô dề, cục mịch” nên hẳn là các nhà thiết kế đã không chịu lấy nó làm cổng cho một ngôi trường mỹ thuật. Mà nếu có lấy làm cổng thì phải ghi rõ tên trường chứ không thể chỉ tô hai chữ “Gia Định” trơn tru. Điều này khiến ta nghĩ rằng, ở đây, “Gia Định” phải là cái tên khái quát, đại diện cho một vùng rộng lớn chứ không phải dùng để chỉ một ngôi trường. Với giả thiết của TS Hậu, người ta phải hiểu rằng “GIA ĐỊNH” là hai chữ được tô thêm vào khi cái “cổng” này được lấy làm cổng của Trường Vẽ. Còn trên thực tế thì cả “cổng” lẫn chữ đều ra đời cùng một lúc, như sẽ thấy ngay dưới đây. Cuối cùng thì nếu rủi ra mà “Cổng thành Gia Định” thiết thọ là một cái cổng của tường thành bao quanh thì chung quanh nó, ít nhất là hai bên nó, cũng phải còn có chút ít tàn tích xưa - mà nhà khảo cổ không thể không thấy - chứ có lẽ nào chỉ có nó đứng trơ trọi, trơn tru?

Vậy cái “cổng” này là cái gì?

Chúng tôi đã đem chuyện này đến hỏi ông Đỗ Tấn Sổ, một vị công dân cố cựu của đất Bà Chiểu (Gia Định), nay đã ngoại chín mươi, đang là cố vấn của Ban quý tộc Lăng Ông Bà Chiểu (tức lăng Tả quân Lê Văn Duyệt), thì được ông cho biết như sau:

Cái “cổng thành” đó là một cái trạm gác, do đội công binh thuộc Trung đoàn địa phương 135, trực thuộc Biệt khu Thủ đô (của chính quyền Sài Gòn), xây dựng vào nửa

Ảnh 2:
Cửa sau của
“cổng thành”,
nằm trong
khung viên
trường Trương
Công Định.
Ảnh: An Chi

sau thập kỷ 1950, sau khi Pháp rút khỏi Việt Nam theo Hiệp định Genève. Khi chỉ huy trung đoàn là trung tá Ngô Tấn Niệm cho người trình bản vẽ lên tòa hành chính tỉnh thì tỉnh trưởng là Hồ Bảo Thành không duyệt vì mặt tiền của cái trạm gác này nhìn thẳng vào nơi làm việc của mình. Thành ra phải vẽ lại cho nó nhìn qua phía Lăng Ông. Mặt tiền của nó rộng khoảng 3m, có lắp một cái cửa hình vòm, nhưng không bao giờ mở; lính chỉ ra vào qua cái cửa ở phía sau; tường của hai bên hông có khoét lỗ châu mai để cho lính quan sát.

Vào khoảng giữa thập kỷ 1980, nhiều người dân bày các thứ đồ lặt vặt cũ mới, linh tinh, chiếm cả một đoạn vỉa hè trước cửa trường Trương Công Định như một thứ chợ trời. Nhân tiện có cái “di tích lịch sử lâu đời bậc nhất” đó nên họ đã tận dụng để phóng uế và vứt rác, khiến chính quyền quận phải chủ trương “chỉnh trang” bằng cách đưa nó vào trong phạm vi của trường cho kín, như đang thấy hiện nay.

Ông Đỗ Tấn Sổ có báo cho cán bộ ngành văn hóa - thông tin quận Bình Thạnh biết sự thật về cái

“cổng thành” này nhưng người ta nói rằng nào cũng đã lỡ báo cáo lên Thành phố rồi...

Sau khi được ông Đỗ Tấn Sổ cho biết sự thật, chúng tôi bèn đi quan sát thực địa ở mặt sau của “cổng thành” thì thấy thêm một chi tiết trái cựa (nếu đây là một cái cổng thành). Như đã nói, cái cửa trước là để “làm dáng” chứ lính gác chỉ ra vào bằng cửa sau. Còn cái cửa sau thì, ôi thôi, nó đâu có đối xứng với cửa trước: cửa trước nằm ở giữa và có hình vòng cung phía trên còn cửa sau thì lại là hình chữ nhật trơn tru, mà lại được trở về phía góc phải (Ảnh 2). Kiến trúc sư nào mà thiết kế một cái cổng thành như thế thì hẳn sẽ bị quy kết là một kẻ có âm mưu phá hoại: xe, ngựa hay người từ ngoài mà phóng nhanh vào thì chỉ có nước va vào tường.

Cứ như trên thì “cổng thành Gia Định” thực ra chỉ là một cái bót gác chưa đến tuổi cổ lai hy. Sự thật lịch sử chỉ đơn giản là như thế nhưng có người đã hồn nhiên xem cái trạm gác đó là một “khoảng lặng”, là “chiếc đỉnh con”... của trường kỳ lịch sử. Thật rất đáng vui cười: một sự kiện còn mới mà đã có vinh dự đi vào lịch sử... mông lung ■

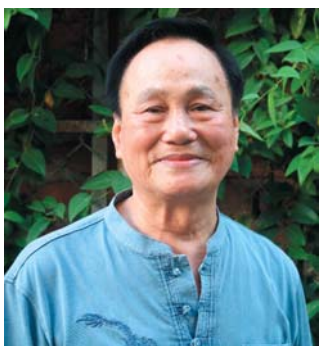

Một chương trình, nhiều bộ sách giáo khoa: SỰ LỰA CHỌN TẤT YẾU

Trung tuần tháng 6, Quốc hội thông qua Luật Giáo dục sửa đổi, trong đó vấn đề biên soạn sách giáo khoa được quy định theo một chương trình thống nhất với nhiều bộ sách khác nhau. Điều này được giới chuyên gia đánh giá là bước cải tiến quan trọng cho nền giáo dục nước nhà.

Phiên An - Tấn Đồng - Nguyễn Nhung

Nhìn lại lịch sử giáo dục Việt Nam, việc áp dụng "một chương trình, nhiều bộ sách giáo khoa" đã ghi nhận những thành quả thiết thực mà nó mang lại. Để làm sáng tỏ hơn điều này, *Bản tin ĐHQG-HCM* đã có cuộc trao đổi với các chuyên gia là những thế hệ từng giảng dạy, thụ lĩnh trong môi trường giáo dục đa dạng nguồn tri thức.

*** Nhà giáo
Lê Tử Thành -
Giảng viên
Trường ĐH Văn
Khoa Sài Gòn**

**Để người
học tự chọn**

sách cho mình

Cách biên soạn sách giáo khoa của nền giáo dục miền Nam trước 1975 rất khác với chúng ta hiện nay. Nhà nước không chỉ định tác giả tham gia soạn sách mà chỉ ban hành khung chương trình chung. Các tác giả muốn viết sách giáo khoa sẽ dựa vào đó để biên soạn. Do đó, ai cũng có thể biên soạn sách, hoàn toàn độc lập và tự do.

Nhưng làm sao để biết sách giáo khoa nào có giá trị? Cứ nhìn vào đồng nghiệp và học sinh dùng sách sẽ biết. Những quyển sách được viết sáng sủa, ví dụ hay, cập nhật cái mới, đồng nghiệp sẽ dùng và giới thiệu cho học trò. Học trò tự do lắm, họ mua không chỉ một cuốn mà có thể mua nhiều cuốn, và so sánh chúng với nhau. Thầy dạy cũng không phụ thuộc vào một cuốn sách nào ngoài giáo án. Tác giả nào viết khi in ra mà dở quá, đồng nghiệp và học sinh không

dùng, tất sách sẽ không bán được và tự nhiên sẽ bị đào thải.

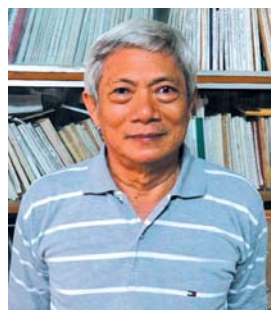
Một bộ sách giáo khoa hay được thể hiện qua việc tác giả trình bày và đề cập đủ, đúng kiến thức theo chương trình khung của bộ giáo dục. Thứ đến, văn phong phải sáng rõ, diễn đạt lời cuốn hấp dẫn và cập nhật được những cái mới. Về tiêu chí đúng, tức phải đảm bảo tính khoa học (chân xác, khách quan, vô tư). Sách đề cập đủ, tức đủ những điều mà bộ giáo dục xác định cần trang bị cho học sinh từng lớp ở các bậc học chứ không phải nhồi nhét những kiến thức xa vời, phức tạp, không sát với đối tượng mình đang viết sách. Nhiều sách giáo khoa hiện nay truyền tải quá nhiều kiến thức, tuy không sai nhưng không cần dùng đến. Do vậy sẽ khiến người học làm việc quá sức, quan trọng hơn, những kiến thức này chẳng lợi gì với các em. Một người biên soạn sách giáo khoa giỏi là người biết học trò cần học đến đâu mà cung cấp đến đó, vừa tốt và vừa đủ.

Bên cạnh đó văn phong trình bày phải sáng sủa, nếu tạo được lối viết hấp dẫn sẽ làm học sinh thích thú hơn. Một điều quan trọng nữa, những quyển sách giáo khoa luôn có tính cập nhật sẽ được người dạy và người học đón nhận nhiều nhất. Môi trường học thuật sôi động và luôn tiếp cận những trào lưu, khuynh hướng nghiên cứu mới nhất của thế giới tại Sài Gòn trước 1975 đã tạo điều kiện cho việc cập nhật tri thức không ngừng ở các bậc học. Một trào lưu hay ý kiến độc đáo của triết học vừa xuất hiện ở Pháp hôm trước, khoảng một tuần sau ở Sài Gòn đã có người giới thiệu và viết bài. Do đó, các tác giả biên soạn sách còn hơn nhau ở chỗ sách của ai giàu tính cập nhật hơn sẽ thuyết phục người dùng hơn.

Tôi nghĩ để việc biên soạn sách giáo khoa vừa đúng vừa đủ và phù hợp với bậc học trung học phổ thông, tác giả biên soạn sách trước hết phải là những thầy cô thuộc bậc học này. Như vậy vừa đảm bảo sát chương trình khung của bộ đề ra, vừa sở hữu kinh nghiệm giảng dạy trực tiếp để hiểu rõ điều gì là hữu ích nhất với các em học sinh. Nếu tác giả biên soạn là những người không trực tiếp tham gia giảng dạy, dù có theo sát chương trình khung, khi biên soạn sách giáo khoa, họ rất dễ rơi vào tình trạng biên soạn thiếu hoặc thừa, nhất là thừa, vì không ít người luôn muốn chứng tỏ rằng mình là người "hiểu rộng biết nhiều".

* GS.TS Dương Minh Đức - Trường ĐH KHTN, Chủ tịch Hội Toán học TP.HCM

Giáo viên phổ thông nên biên soạn SGK

Tôi nhớ, có lần con tôi loay hoay với một bài tập hóa học ở bậc phổ thông. Tôi đọc kỹ lại, hóa ra bài tập này dùng một khái niệm mà không có trong sách, muốn giải được phải mua một cuốn sách tham

khảo khác. Phải chăng, sách giáo khoa đã không còn đủ sức truyền tải kiến thức cho người học như thế hệ của chúng tôi trước đây?

Nhìn lại sách giáo khoa toán của bậc trung học phổ thông, tôi cho rằng vấn đề nổi bật nhất của chúng là thiếu lý luận toán học. Người viết nhiều khi cũng không hiểu toán khiến cho người học sau khi học toán chẳng biết để làm gì. Vài lần tôi hỏi sinh viên ở lớp cử nhân tài năng Khoa Toán-Tin, Trường ĐH KHTN, theo các em hình thái ngoài việc trang hoàng còn được dùng vào những chuyện gì? Không sinh viên nào trả lời được câu hỏi ấy. Trong khi ở Mỹ, học sinh của họ đã học điều đó từ năm lớp 3, lớp 4, tức học để dùng trong thực tế chứ không phải để đáp ứng thi cử. Điều này để lại những hệ lụy vô cùng lớn. Khi bước tiếp vào các chuyên ngành ở đại học, sự thiếu vắng nền tảng kiến thức mà lý ra đã được giải quyết ở bậc trung học, mới thực sự bộc lộ. Chỉ với một câu hỏi đơn giản là tại sao từ dòng thứ nhất trong lời giải lại viết ra được lời giải của dòng thứ hai, đa số sinh viên của tôi đều trả lời là nhớ ở đâu đó và chép lại. Các em không hiểu được bản chất của toán học cũng như cách giải quyết các vấn đề, mà chỉ dùng trí nhớ để lắp ráp các kiến thức.

Thêm nữa, trên thế giới, hiện nay người ta đã bỏ hình học phẳng từ cả thế kỷ trước nhưng ở mình vẫn phải học dạy và học. Do vậy, chúng ta vừa thiếu lý luận lại vừa dạy những điều đã trở nên lạc hậu.

Tôi cho rằng bộ sách giáo khoa lý tưởng là nằm ở chỗ cái gì không cần thì không dạy. Đây là tiêu chí chủ yếu. Tiếp theo, người biên soạn nên chú trọng việc dạy tư duy cho người học. Tôi rất kỳ vọng với điều luật mới về biên soạn sách giáo khoa. Theo đó, người soạn sách không

cần soạn cả bộ, mà chỉ cần thấy trình độ lớp nào thích hợp với mình, họ sẽ biên soạn cho trình độ lớp đó, chứ không phải biên soạn bộ sách cho cả bậc học. Bởi, tập hợp nhóm tác giả soạn cả bộ sẽ khó và phức tạp hơn nếu chỉ dành tâm huyết soạn cho một lớp nhất định.

Thiết nghĩ, việc biên soạn sách giáo khoa phổ thông nên để cho các thầy cô của bậc học này làm hơn là để chuyên gia biên soạn. Bởi họ đủ sức soạn sách cũng như giàu kinh nghiệm giảng dạy, nắm bắt rõ tâm lý của các em học sinh. Họ biết cần phải làm gì tốt nhất và phù hợp nhất cho học sinh của mình. Những người biên soạn sách, nếu không phải là các thầy cô trực tiếp giảng dạy đối tượng này, sẽ không thể thấu hiểu được. Bên cạnh đó, sự tham gia của các thầy cô ở bậc đại học với tính chất cố vấn sẽ giúp chương trình học được nhất quán và sâu sắc hơn. Ngày trước, đa số sách toán đại số và hình học cấp trung học ở miền Nam được biên dịch từ bộ sách viết bằng tiếng Pháp của hai ông Camille Lebossé và Corentin Hémerly. Theo tôi biết, cả hai ông đều không có bài báo nghiên cứu toán học nào nhưng các ông viết cả bộ sách để cho người Pháp học. Người ta học không phải vì bắt buộc mà vì tác giả soạn hay. Đây là một ví dụ điển hình cho những người thường viết sách hay ở phổ thông đa số là giáo viên của bậc học này.

*** Nhà báo Lê Văn Nghĩa - Cựu học sinh**

Trường Pétrus Ký

Đa dạng SGK, người dạy và học đều có lợi

Thời còn là học sinh trung học, tôi thường ra khu chợ sách cũ ở khoảng đường từ Trần Quý Cáp (nay là Võ Văn Tần) đến Hồng Thập Tự (nay là Nguyễn Thị Minh Khai) để

tìm mua sách giáo khoa của các môn học như quốc văn, hình học, đại số, Việt sử, triết học... Ở đây, có thể tìm thấy sách của các tác giả thời danh như Bùi Hữu Đức, Nguyễn Thanh Khiết, Nguyễn Đức Dương, Nguyễn Đức Kim, Huỳnh Bá Huệ Dương (toán, lý, hóa), Trần Bích Lan, Nguyễn

Sỹ Tế, Nguyễn Xuân Hoàng (văn, triết)... Họ đều là giáo sư đang dạy tại các trường trung học lớn tại Sài Gòn và luôn được các nhà xuất bản tư nhân săn đón để viết sách. Tuy nhiên, các thầy không bao giờ bắt ép học sinh phải mua sách của mình mà luôn khuyến khích chúng tôi có thể mua sách của bất kỳ ai, đọc càng nhiều sẽ phục vụ việc học càng tốt. Do đó, chuyện học môn của người này nhưng lại dùng sách của người khác viết là điều rất thường tình. Như khi học triết với thầy Trần Bích Lan, chúng tôi có thể dùng sách của thầy Nguyễn Xuân Hoàng hay Bùi Giáng tiên sinh.

Sách giáo khoa ngày ấy, các tác giả đều soạn thảo theo chương trình của Bộ Quốc gia Giáo dục ban hành. Tuyệt nhiên, bộ không xuất bản hay in ấn bất cứ quyển sách giáo khoa nào mà chỉ có một Trung tâm Học liệu in sách tham khảo nhưng không bán. Đa dạng sách nhưng không có chuyện trái ngược quan điểm trong một môn học giữa các soạn giả. Khác nhau giữa họ là ở cách diễn giải, lập luận, trích dẫn hay ví dụ để học sinh dễ hiểu hơn. Sách giáo khoa căn bản giải quyết được khối lượng kiến thức cần và đủ mà mỗi học sinh phải lĩnh hội. Do đó, sách tham khảo thường rất ít hoặc không có.

Tiêu chí chọn một bộ sách để học của tôi rất đơn giản. Thứ nhất, nó phải hợp túi tiền. Thứ hai là in đẹp, cách trình bày dễ tiếp thu và đặc biệt phải phù hợp với trình độ của mình. Đa số học sinh sẽ chọn sách của thầy mình đầu tiên. Tôi thích những cuốn sách cũ có nhiều ghi chú. Ngoài những gì học được từ thầy cô, mình có thể học từ những ghi chú ấy. Đó có thể là những cách giải khác của những đàn anh đàn chị, rất bổ ích. Ngoài ra, nó rẻ.

Tôi cho rằng chính việc không thay đổi chương trình là yếu tố quyết định sự sống còn của sách giáo khoa thời trước, không đoán mệnh như những bản in hiện tại. Bộ Giáo Dục không nên in sách giáo khoa vì nếu làm như vậy sẽ sinh ra sự độc quyền. Rõ ràng chúng ta thấy không có nhiều bộ sách giáo khoa cho mọi người tham khảo. Do đó, Bộ Giáo Dục có thể in sách song song với đề án một chương trình nhiều bộ sách. Suốt một thời gian dài, việc Bộ Giáo Dục độc quyền in sách giáo khoa là sự tiếp nối việc in sách để phát cho học sinh thời bao cấp. Dần dần, nó trở thành một nguồn lợi lớn của bộ. Nhà xuất bản là nỗi com của Bộ Giáo Dục là cách nói từ chuyện ấy mà ra ■

MURRAY GELL-MANN - NGƯỜI SÁNG TẠO KHÁI NIỆM "QUARK"

Cách đây 50 năm, giải Nobel Vật lý đã xướng tên nhà khoa học Murray Gell-Mann vì những đóng góp trong việc phân loại các hạt sơ cấp và tương tác giữa chúng. Ông chính là người đã dự đoán sự tồn tại của một số hạt mới và đặt tên chúng là các "quark".

Lê Chung

Chân dung nhà khoa học Murray Gell-Mann - người sáng tạo khái niệm quark. Ảnh: Melirius/Wikimedia Commons.

Nhà vật lý học không thích... vật lý

Murray Gell-Mann sinh ngày 15/9/1929 tại thành phố New York, Hoa Kỳ, xuất thân trong một gia đình gốc Do Thái di cư khỏi vương quốc Áo - Hung. Mặc dù cả gia đình ông chật vật vì chịu ảnh hưởng từ cuộc đại khủng hoảng kinh tế những năm 1929-1933, cha của ông vẫn quyết tâm lo cho ông ăn học đến nơi đến chốn.

Từ nhỏ, Gell-Mann đã bộc lộ niềm yêu thích và sự tò mò về tự nhiên lẫn toán học. Riêng vật lý học, cậu bé Gell-Mann lại không hề hứng thú và luôn bị điểm thấp. Tuy nhiên điều này không cản trở tài năng của ông vụt sáng. Gell-Mann tốt nghiệp đứng đầu trường trung học và đạt học bổng vào ĐH Yale khi vừa 15 tuổi. Lúc này, dù ông hứng thú với ngành khảo cổ và ngôn ngữ học, nhưng cha ông một mực thúc giục ông đi theo ngành khoa học.

Gell-Mann đăng ký học tại Trường ĐH Jonathon Edwards thuộc Yale. Nhưng trời đất xui khiến, chàng sinh viên này đã chọn "đại" vật lý làm môn chuyên ngành của mình. Thời gian qua đi, ông bắt đầu nhận ra niềm yêu thích với môn học này và lấy được bằng cử nhân vật lý vào năm 1948, lúc ông 18 tuổi. Ba năm sau, ông

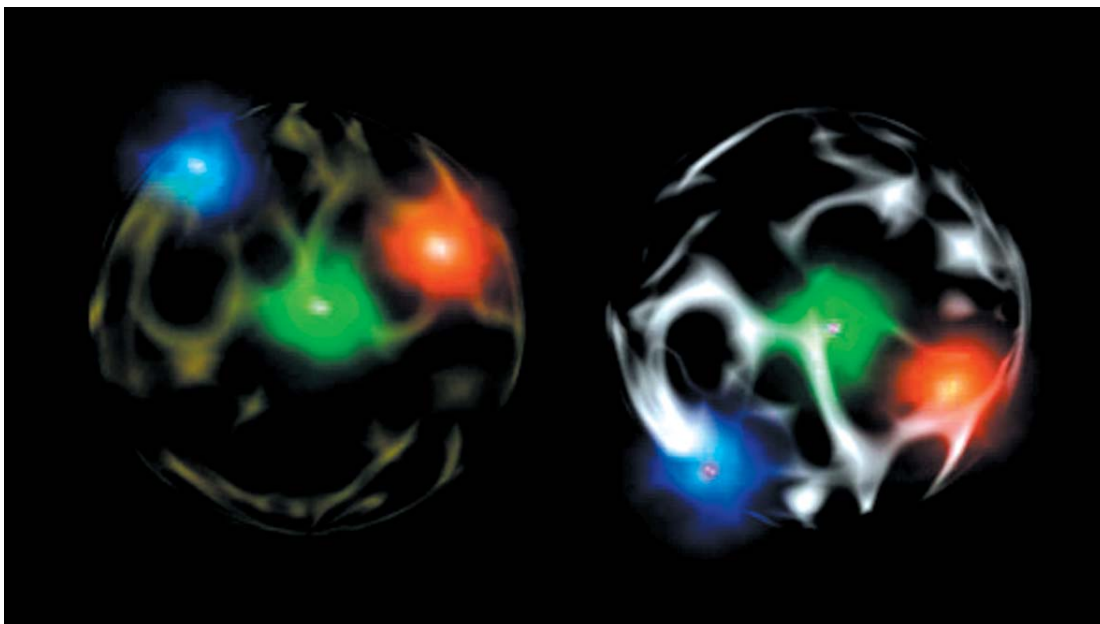
nhận bằng tiến sĩ vật lý tại Viện Công nghệ Massachusetts (MIT) với luận văn về các hạt hạ nguyên tử. Không dừng ở đó, trong cùng năm, Gell-Mann tiếp tục dành một khoảng thời gian ngắn theo học tại Viện Cao học tại Preston để tiếp tục học sau tiến sĩ.

Năm 1952, Gell-Mann gia nhập Viện Nghiên cứu Hạt nhân tại ĐH Chicago với vai trò là người hướng dẫn môn vật lý. Con đường sự nghiệp của ông liên tục thăng tiến khi ông được bổ nhiệm vị trí trợ lý giáo sư vào năm 1953 và sau đó là học hàm phó giáo sư vào năm 1954. Khoảng thời gian này, Gell-Mann chủ yếu làm việc với các hạt tia vũ trụ như kaon và hyperon. Những hạt này bấy giờ vừa được phát hiện, nhưng chúng thay đổi rất khác lạ. Chẳng hạn, nhiều hạt trong số này phân rã chậm hơn mà các nhà vật lý chưa thể tìm ra lời lý giải. Để giải thích cho hiện tượng này, ông đề xuất một khái niệm về "tính lạ", một đặc tính lượng tử liên quan sự phân rã của một số hạt nhất định. Chặng đường nghiên cứu các hạt vật chất của ông tiếp tục tiến xa hơn nữa.

Quark - những mảnh ghép tiểu vũ trụ

Năm 1955, Gell-Mann gia nhập Viện Công nghệ California (Caltech) và chỉ trong một thời gian ngắn, ông được thăng học hàm giáo sư lúc 30 tuổi, trở thành vị giáo sư trẻ nhất của viện. Đó cũng là thời điểm các nhà khoa học phát hiện khoảng một trăm hạt mới bên trong hạt nhân của một nguyên tử. Những hạt này có tính chất

Gell-Mann đề xuất rằng các hạt như proton, neutron được tạo nên từ các quark. Ảnh: Cassiopeia Project.

cực kỳ phức tạp đến nỗi một số khoa học gia gọi chúng là "particle zoo", tạm dịch là "vườn bách hạt". Trong lúc nhiều người vẫn còn đau đầu với chúng, Gell-Mann nhận ra một cách có thể phân loại các hạt này thành một nhóm 8 hạt, thông qua điện tích và "số lạ" của chúng. Ông gọi

mô hình phân chia này là "Eightfold Way" dựa theo tên gọi "bát chính đạo" trong giáo lý Phật giáo.

Một lần nữa, Gell-Mann tạo ra một bước tiến mới cho lĩnh vực vật lý hạt khi đề xuất rằng tất cả hạt trong hạt nhân nguyên tử có thể phân chia thành nhiều hạt nhỏ hơn nữa, mang điện tích không nguyên. Ông nhận thấy rằng cách giải thích này phù hợp với nhiều tính chất của các hạt như proton, neutron. Ông gọi các hạt nhỏ hơn này là các "quark", dựa trên một từ ông bắt gặp trong một bài thơ. Nếu thật sự các hạt này đúng như Gell-Mann dự đoán, thì các hạt như proton, neutron sẽ không còn là hạt sơ cấp, và đơn vị điện tích nguyên tố e cũng không phải là nhỏ nhất.

Trong nhiều năm, rất nhiều nhà vật lý đã không chấp nhận lý thuyết quark của Gell-Mann. Cho đến tận nửa sau những năm 1960, các hạt quark mới chính thức được phát hiện

bằng thực nghiệm, và lý thuyết của ông được chấp nhận rộng rãi trong cộng đồng. Kết quả cho thấy Gell-Mann đã dự đoán đúng những mảnh ghép mới của vật lý. Hơn thế nữa, điều này cũng mở ra cánh cửa tiên đoán sự tồn tại của nhiều loại hạt mới chưa được phát hiện. Chính nhờ những đóng góp mang tính đột phá, ông được trao giải Nobel Vật lý vào năm 1969.

Gell-Mann tiếp tục nghiên cứu sâu hơn về các quark và cùng nhà vật lý Heinrich Leutwyler tạo ra Thuyết sắc động lực học lượng tử, nghiên cứu các hạt hạt nhân và tương tác mạnh. Sau đó, ông tập trung nghiên cứu cấu trúc tương tác yếu và các hạt hạ nguyên tử.

Năm 1984, Gell-Mann rời Viện Công nghệ California, ông cùng nhiều nhà khoa học nổi tiếng thành lập Viện Santa Fe. Ở đây, ông tiếp tục công việc nghiên cứu của mình. Vào những năm 1990, ông chuyển hướng nghiên cứu sang lĩnh vực khác, và bắt đầu viết lách. Ông nổi tiếng với quyển *The Quark and the Jaguar: Adventures in the Simple and the Complex* xuất bản vào tháng 9/1995. Năm 2000, ông trở thành thành viên ban giám đốc của Công ty Encyclopædia Britannica nổi danh với từ điển bách khoa toàn thư Britannica.

Murray Gell-Mann qua đời và ngày 24/5/2019, nhưng những đóng góp to lớn của ông trong ngành vật lý hạt vẫn đang và sẽ là tiền đề mở ra nhiều cánh cửa mới trong chuyến thám hiểm để giải mã vũ trụ ■

THƯ VIỆN CÓ CÒN THU HÚT SINH VIÊN?

Ở môi trường đại học, thư viện không chỉ là nơi sinh viên đến để tìm kiếm tài liệu học tập, nghiên cứu mà còn là nơi để sinh viên tự học, làm việc nhóm. Thực tế cho thấy, việc sử dụng thư viện vẫn chưa được sinh viên coi trọng đúng mức.

Cách thiết kế tạo không gian riêng tư tại Thư viện Trung tâm ĐHQG HCM là điểm thu hút sinh viên đến đây thường xuyên để học tập. Ảnh: **Phương Mai**

Phương Mai - Ánh Trinh

Chuyển từ đọc giấy qua đọc online

Thư viện Trung tâm ĐHQG-HCM được đánh giá là thư viện hiện đại, đạt chuẩn quốc tế. Mỗi ngày thư viện này đón 400-500 lượt sinh viên đến sinh hoạt và 200-300 lượt mượn sách. Con số này khá khiêm tốn so với hơn 60 ngàn sinh viên của ĐHQG-HCM. Tương tự, thư viện của từng trường thành viên ghi nhận cũng chỉ khoảng 300-400 lượt sinh viên đến mỗi ngày.

Bà Ninh Thị Kim Duyên - Phó Phòng Phục vụ độc giả Thư viện Trung tâm, cho biết: "So với những năm đầu thành lập, lượng sinh viên đến thư viện có phần đông hơn. Nhìn chung, lượt đến thư viện để trực tiếp mượn sách đọc có xu hướng giảm nhưng lượt truy cập online từ xa có xu hướng tăng. Dường như, các bạn sinh viên đang dần chuyển từ hình thức đọc giấy qua đọc online nhiều hơn".

Nguyễn Thị Loan - sinh viên năm II, Trường ĐH KHXH&NV, chia sẻ: "Lâu lâu mình mới

đến một lần, chủ yếu là để ôn bài. Thường vào dịp thi nên mình cần nơi yên tĩnh. Mình không dành nhiều thời gian trong thư viện. Trung bình mỗi tuần mình đến chỉ một hai lần để nghỉ ngơi vào buổi trưa. Mình chưa từng mượn sách thư viện vì mình không biết cách mượn và cũng chưa cần mượn".

Ngược lại, Trần Thị Thu Hà - sinh viên Trường ĐH Nông Lâm, cho biết tuy phải đi một đoạn đường khá xa nhưng Hà vẫn thường tranh thủ thời gian nghỉ từ 1 đến 2 tiếng mỗi ngày để đến Thư viện Trung tâm. "Ở trường khá ồn nên mình cần chỗ yên tĩnh để tập trung học bài. Ở đây có gần như đầy đủ những loại sách mình cần, từ sách đại cương, chuyên ngành cho đến các loại sách văn học, nghệ thuật..." - Hà chia sẻ.

Khi tìm kiếm thông tin quá dễ dàng

Lý giải về tình trạng sinh viên không mặn mà với thư viện, ThS Lê Thị Hằng - Giám đốc Thư viện Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM, cho rằng có nhiều nguyên nhân từ chủ quan đến khách quan: "Đầu tiên phải kể đến các loại hình

dịch vụ của thư viện chưa thực sự phù hợp với nhu cầu của sinh viên. Trong đó, có thể kể đến điều kiện cơ sở vật chất chưa đảm bảo, nguồn kinh phí đầu tư còn hạn chế, gây khó khăn trong việc bổ sung tài liệu cho tất cả ngành, nhất là tài liệu ngoại văn".

Giám đốc Thư viện Trường ĐH KHXX&NV cho biết thêm, với sự tiến bộ của công nghệ, sinh viên dễ dàng tiếp cận thông tin từ Internet. Chính sự tiện ích đó khiến họ nghĩ rằng những thông tin mình thu thập trên mạng đã đầy đủ và không cần tìm đến thư viện. Xét từ phía sinh viên, khi ở bậc trung học phổ thông, họ chưa ý thức cũng như chưa được khuyến khích việc tự tìm tòi, học hỏi. Vì thế, khi bước vào đại học, nhiều sinh viên vẫn giữ tâm lý đó, dẫn đến coi nhẹ việc sử dụng thư viện.

Nguyễn Ngọc Dũng - sinh viên năm III, Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM, thổ lộ rằng mình rất ít đến thư viện vì mọi thông tin cần thiết đều dễ dàng tìm được trên Internet. "Mình chỉ đến thư viện lúc phải thực hiện các bài tiểu luận. Còn bình thường thì mình không thích đến đây rồi vùi đầu vào sách vở vì cảm thấy căng thẳng, mệt mỏi. Hơn nữa, không gian ở thư viện nhàm chán, không tạo sự thoải mái cho mình" - Dũng bộc bạch.

Tạo không gian gần gũi hơn với bạn đọc

Theo ThS Lê Thị Hằng, để thu hút sinh viên tương tác với thư viện nhiều hơn, Thư viện Trường ĐH KHXX&NV đang mở rộng nguồn tài liệu điện tử để đáp ứng nhu cầu truy cập từ xa của sinh viên. Có những tài liệu sinh viên không thể tìm trên mạng hoặc phải trả phí rất cao nên buộc họ phải tìm đến các tài liệu nội sinh của thư viện. Đồng thời, thư viện cũng chú trọng việc tạo không gian gần gũi hơn với bạn đọc.

Sinh viên thường sử dụng thư viện vào mùa thi.
Ảnh:
Ảnh Trinh

Thư viện nước ngoài có gì đặc biệt?

Thư viện quốc gia Đức tọa lạc tại thành phố Frankfurt có khoảng 18,5 triệu cuốn sách. Thư viện và cơ quan lưu trữ Canada có 18,8 triệu đầu sách và rất nhiều tài liệu liên quan lịch sử.

Bên cạnh nguồn tài liệu phong phú, nhiều thư viện trên thế giới còn có lối kiến trúc độc đáo, hiện đại. Đó là Thư viện Book Mountain and Library Quarter (Hà Lan) mang hình dạng kim tự tháp bằng kính, gợi cho người đọc cảm giác như đi vào một núi sách. Thư viện Birmingham (Anh) có mặt tiền độc đáo nhờ được kết bằng các vòng tròn kim loại, mỗi ngày đón tiếp khoảng 10 ngàn lượt độc giả.

"Các chuyên viên của thư viện đã tự tay tạo những tiểu cảnh, tranh vẽ để trang trí thư viện thay vì chỉ treo những bản tin cứng nhắc. Đồng thời, thái độ phục vụ của đội ngũ nhân viên cũng đang dần được thay đổi theo hướng tích cực, thân thiện hơn. Thư viện luôn cố gắng làm những điều nhỏ nhất để các bạn thấy được rằng sinh viên là trung tâm của thư viện" - ThS Hằng nhấn mạnh.

Chị Ninh Thị Kim Duyên - Phó Phòng Phục vụ độc giả - Thư viện Trung tâm ĐHQG-HCM, cho biết để thu hút sinh viên, mỗi năm học, Thư viện Trung tâm đều đến các đơn vị thành viên của ĐHQG-HCM tổ chức những buổi giới thiệu, hướng dẫn sử dụng thư viện, và tặng thẻ thư viện cho sinh viên.

"Thư viện Trung tâm còn cung cấp dịch vụ mượn liên thư viện để hỗ trợ sinh viên ở một trường dễ dàng mượn sách từ các trường thành viên còn lại trong ĐHQG-HCM. Chúng tôi luôn cố gắng tạo điều kiện thuận tiện nhất khi sinh viên sử dụng thư viện" - Chị Ninh Thị Kim Duyên chia sẻ.

Theo chị Lê Thị Huyền Trân - Trưởng chi nhánh Thư viện Trung Tâm - KTX khu B, chi nhánh Thư viện Trung Tâm được đặt trong Ký túc xá khu B đồng nghĩa với việc phục vụ tận nơi ở cho các bạn. Thư viện mở cửa từ 14 giờ đến 21 giờ - khung giờ phù hợp cho sinh viên đi học về và cần không gian yên tĩnh để học bài.

Chị Trân cho biết: "Bên cạnh sự thuận lợi về vị trí, hình thức tiếp cận sinh viên qua mạng xã hội Facebook ngày càng được Thư viện Trung tâm chú trọng. Đội ngũ cán bộ luôn online để nhanh chóng đáp ứng nhu cầu hay giải đáp thắc mắc từ các bạn" ■

TRÊN KỆ SÁCH

Huỳnh Như Phương: Người làm phim bằng văn chương

Nguyễn Đình Minh Khuê

Thành phố - Những thước phim quay chậm
do NXB Trẻ ấn hành.

Thành phố - những thước phim quay chậm là tựa đề tập sách của Huỳnh Như Phương ra mắt vào cuối năm 2018. Tác phẩm tập hợp gần 70 bài tản văn mà ông đã viết một cách cẩn mẫn, tài hoa và đầy cảm hứng trong suốt hơn hai thập kỷ qua.

Lối viết tản văn bình dị, nhẹ nhàng, tự nhiên cùng sự tài tình của ngòi bút Huỳnh Như Phương trong việc tái hiện một cách sống động những khung cảnh ký ức và dễ dàng bắt được cái thần của văn, của người, của sự kiện từ lâu đã khiến không ít người mê say.

Có cảm giác rằng khi trở lại, một lần nữa, trong tập sách này, từng tản văn của Huỳnh Như Phương đang bắt đầu một hành trình mới, một đời sống khác - đời sống của những sinh thể thực thụ. Chất sống ấy khiến chúng không chịu nằm im và chấp nhận những diễn giải cố hữu, mà liên tục phơi bày những chiều kích mới, những tương kết mới. Trong tinh thần ấy, tuy nội dung của tập sách đa phần vẫn là những tản văn từng xuất hiện trong *Ngôi nhà và con người* (2006) hay *Bây giờ mà có về quê* (2011), nhưng tập sách này của Huỳnh Như Phương vẫn tạo được một phong vị lạ, một mạch văn riêng biệt có khả năng triển hoạt, khơi động những tầng

nghĩa, tầng liên tưởng thú vị.

Nếu *Ngôi nhà và con người* sắc sảo với những suy tư đậm tính thời sự và chân dung các văn nghệ sĩ được phác họa một cách tinh tế; nếu trong *Bây giờ mà có về quê*, những kỷ niệm quê hương và những câu chuyện quá vãng “vượt lên”, chiếm vị trí trọng yếu, thì ở *Thành phố - những thước phim quay chậm*, tất cả đều có mặt như những mảnh ghép không thể thiếu trong một bức tranh đa sắc về đời sống, một đời sống với đầy đủ những cung bậc, những xáo động và thăng trầm của nó.

Các tản văn trong tập sách này không được sắp xếp thành từng cụm đề tài như hai tập trước, mà xuất hiện một cách ngẫu nhiên theo thứ tự alphabet của chữ cái đầu tựa đề. Có khi vừa đọc một “cảnh quay” ngắn nhưng tinh về những chuyến đi “đọc đường thể sự” của ông già Nam bộ Sơn Nam, thì ngay lập tức người ta có thể rung rung xúc động trước khuôn hình bất cận gương mặt lam lũ của một người đàn bà miền Trung, đến tuổi xế chiều chỉ còn biết ngồi lặng lẽ trước hiên nhà ngóng đợi những hình bóng hư vô khi chiến tranh đã lấy đi khỏi cuộc đời bà gần như tất cả (*Người ngồi đợi trước hiên nhà*). Có khi ông kính ký ức của Huỳnh Như Phương vừa làm dậy lên trong lòng độc giả

cái khao khát mãnh liệt được trở về làm một đứa bé trường làng để ngồi xì xúp tô bún bò cay nóng giữa tiết mưa xuân (*Trời đã mưa xuân*), thì ngay sau đó lại kéo người ta về lại Sài Gòn với không gian những phòng trà da diết nhạc Từ Công Phụng (*Từ Công Phụng trở lại*).

Điều này, trong tương hợp với tên sách, để gọi cho người ta cái cảm giác đang xem một cuốn phim dài, nhưng là một cuốn phim với lối tự sự phi tuyến tính, đậm màu hiện đại trong sự phức hợp những chuyển cảnh ngẫu hứng, buông lơi theo mạch chảy của ký ức, liên tưởng và suy tư. Gần 70 bài viết trong tập sách này đã không còn là những bức ảnh tĩnh chụp lại một khoảnh khắc, một nhân vật, một ngẫm ngợi, mà chúng nối liền vào nhau, hòa trộn, cắt dán lẫn nhau để trở thành những khuôn hình động, xoay vần trong một thước phim được dàn dựng theo kỹ thuật *montage* hiện đại.

Hoài niệm và những cảm nghiệm, theo cách ấy, cứ tràn ra, kéo theo nó không chỉ những hình ảnh, liên tưởng mà còn là những mùi vị, thanh âm và cả những cảm giác chân thật đến mức tưởng chừng chỉ có thể có được bằng cách sờ chạm trực tiếp. Đó là một tiết Nguyên đán trong vắt như sương mai, một buổi chợ Củ Chi lao xao tiếng kè kò và tươi ngọt mùi thịt cá, là những tiếng chuông vang đi và nâng hồn người lên cao, hay đó cũng có thể là một mùi trà hăng hăng, một gàu nước giếng mát lạnh những ngày thơ ấu cơ cực. Với sự huy động và triển nở đến tuyệt đối khả năng biểu đạt đa giác quan của ngôn ngữ, có thể nói “bộ phim” mà Huỳnh Như Phương dựng nên thậm chí “vượt xa” cả những bom tấn điện ảnh đầy kỹ xảo hiện đại, và cũng khiến cho người ta nhận ra rằng, văn chương thực thụ hôm nay vẫn chảy tràn trong nó một nguồn nhựa sống rào rạt, một sức hút mãnh liệt không thua kém bất kỳ một loại hình nghệ thuật nào.

Để có thể cho ra đời những “thước phim” như thế, bên cạnh tài năng và sự sắc sảo của riêng mình, Huỳnh Như Phương còn may mắn có được những trải nghiệm đặc biệt và một nguồn hứng lớn lao đến từ những chuyến đi. Khi còn học trung học, ông từng có dịp đi từ Quảng Ngãi vào Nam thăm thú Sài Gòn suốt những ngày hè. Thập niên 1980, ông sang Liên Xô học nghiên cứu sinh, rồi vài năm sau khi bảo vệ thành công luận án tiến sĩ, ông sang Pháp làm giáo sư thỉnh giảng tại Đại học Paris VII. Ông mê mẩn Đà Lạt, Hội An. Ông đi chợ tết Củ Chi, khoái thú nghe

nhà văn Lê Văn Thảo luận về ẩm thực. Ông qua những chuyến phà đồng bằng đến thăm Bến Tre, Đồng Tháp, Trà Vinh. Rồi có lần ông còn cùng giáo sư Hoàng Dũng sang Đức dự hội thảo và kết nối cùng những học giả quốc tế...

Dẫu vậy, những chuyến đi xa với ông không phải khi nào cũng là những mối duyên lành. Có đôi lúc, cuộc đời và lịch sử đã run rủi ông bước vào những cuộc hành trình mà ông không hề ngờ tới và cũng không thực sự có quyền chọn lựa. Ví như lần ông phải rời ngôi trường Trần Quốc Tuấn, Quảng Ngãi gắn với những kỷ niệm vừa đau buồn, vừa êm đềm để vào Sài Gòn học tiếp lớp 11 vì sợ bị bắt lính, hay lần chia tay giảng đường Đại học Văn Khoa chỉ sau một năm làm sinh viên ban Triết, để lên tàu ra Đại học Tổng Hợp Hà Nội học ngành Văn. Sinh ra, học tập, trưởng thành và làm việc giữa những năm tháng khùng khiếp của chiến tranh và những rối ren, để hiểu rằng ở nhiều thời điểm, ông không có cách gì kháng cự lại những biến động và đẩy đưa của số phận.

Có đôi lúc, trong những trang phim - trang đời của chính mình, người ta vẫn bắt gặp một Huỳnh Như Phương đầy ưu tư, băn khoăn, bàng hoàng, nuối tiếc, và cả lạc lõng, trước những trở trêu của tình thế và thời cuộc. Nhưng ông luôn biết cách đi qua những bất trắc ngổn ngang ấy mà không để mình bị nhấn chìm giữa biển thù hận, u uất, khổ lụy. Thậm chí, những biến cố này chỉ càng làm nhóm lên và hun đúc thêm trong ông một thứ tình tự dân tộc mãnh liệt, một mơ ước hòa bình, và trên hết là nỗi khát khao sự từ ái, lòng trắc ẩn, tình yêu thương giữa con người với con người và giữa con người với vạn vật tự nhiên. Có thể cảm nhận điều đó qua các bài *Ba mươi năm những chuyến tàu thống nhất*, *Bốn mươi năm tết hòa bình đầu tiên*, *Khát vọng hòa bình*, *Bên bếp hồng của mẹ*, *Hà Nội trong sương mù ký ức*, *Mừng một tết Cha*, *Chỉ là một năm thôi* hay *Nhất thời và vĩnh cửu*, *Người đàn bà mang thai*, *Những khoảng xanh Sài Gòn*...

Chạm đến những vấn đề vĩ mô như thế trong một tập sách có kiến trúc của một bộ phim được dàn dựng kỳ công, song hiện lên trước mắt độc giả, như thường lệ, vẫn là một Huỳnh Như Phương nhẹ nhàng, chậm rãi và trầm lắng. Nhẹ mà sâu, chậm rãi mà cuốn hút, trầm lắng mà tài hoa, tản văn Huỳnh Như Phương cho thấy sự giản dị bao đời vẫn là một giá trị, một thước đo, một cảnh giới không dễ đạt đến của sự viết ■

PARASITE (KÝ SINH TRÙNG): NGỤ NGÔN KỂ BẰNG GIAO HƯỞNG

Đoạt giải cao nhất của liên hoan phim Cannes 2019, *Parasite* (tựa Việt: Ký sinh trùng) đã nâng hạng điện ảnh Hàn Quốc trong lòng khán giả cũng như giới chuyên môn quốc tế. Đạo diễn Bong Joon Ho đã đạt được thành quả đẹp đẽ sau những nỗ lực không ngừng, từ *Mother*, *Memories of Murder*, *The Host* đến *Snowpiercer*.

Diễm Trang

Những yếu tố kinh điển

- Ông Park giàu mà vẫn tốt!
- Không, tại ông Park giàu nên mới tốt.

Parasite có khá nhiều đối thoại ngắn, giản dị mà giàu triết lý kiểu vậy. Đây cũng là cách mà biên kịch và đạo diễn của phim tiếp cận người xem. Bối cảnh, câu chuyện, hệ thống nhân vật đều tinh giản, đơn sơ nhưng ý nghĩa trùng điệp vô cùng phong phú. Thủ pháp đối lập tạo ra hệ thống hình ảnh giàu ẩn dụ và biểu tượng, càng về cuối càng dồn dập và khó đoán.

Tình tiết phim không thừa không thiếu, ăn khớp và hợp lý, thậm chí có một vài chi tiết được phớt lờ để khán giả tự suy luận. Chẳng hạn, phim không tiết lộ vì sao Ki-jung lại có thể chinh phục cậu bé nghịch ngợm Da-song ngay hôm đầu tiên đến nhà Park làm gia sư. Phim cũng khiến người xem thắc mắc và cố lý giải chi tiết nhân vật Kim Ki-taek hai lần hỏi ông chủ Park là “Ông có yêu vợ không?”. Việc biết ông chủ có yêu vợ không rõ ràng chẳng đem lại lợi lộc vật

chất gì cho Kim, chỉ là ông ta tò mò muốn biết người giàu có tình yêu thật sự không. Có thể, tình yêu vợ là thứ “tài sản” duy nhất mà ông Kim hy vọng mong manh là mình có phần “vượt trội” hơn chủ. Cũng có thể, cái sĩ của người đàn ông Á Đông khiến ông Kim vô hình trung muốn so sánh mình với người chủ cùng giới trong một phạm vi hạn hẹp nào đó. Câu hỏi thiếu tế nhị của Kim là mình chứng sống động cho việc “vượt qua giới hạn” giữa chủ nhà và người làm công mà Park đề cập. Quả có vậy. Lúc đầu, ông Kim chỉ mong tìm được việc làm, đến lúc được nhà Park nhận vào làm tài xế rồi thì ông ta lại muốn thâm nhập “nội tình” nhà chủ. Lúc đầu, cả nhà ông Kim chỉ mong thoát khỏi kiếp gấp hộp pizza, chùng thoát khỏi rồi lại thêm thường khua khoảng căn biệt thự (dù chỉ một ngày).

Lượt tam duy nhất của kịch cổ điển Pháp thấp thoáng trong *Parasite*. Câu chuyện chính của phim gói gọn trong vòng 24 giờ, từ lúc nhà Park đi cắm trại và kết thúc vào lúc nhà Park làm tiệc sinh nhật cho cậu út Da-song. Ngôi biệt thự sang trọng nén chặt hầu hết sự kiện quan trọng, bất ngờ, mỗi lúc mỗi đào thêm hố sâu ngăn cách giữa hai phía giàu - nghèo, tạo nên những cú đảo chiều ngoạn mục để dẫn đến cao trào cuối phim. Chỉ trong vòng một ngày mà có đến ba gia đình tan tác.

Và... 25 khúc nhạc phim

Chất kinh điển ấy của bộ phim được hỗ trợ bởi những bản nhạc vô cùng bắt tai, ấn tượng. 25 khúc nhạc phim* được đạo diễn âm nhạc Jung

Jae Il sáng tạo đầy tinh thần giao hưởng, lúc tươi sáng mượt mà, khi day dứt nghệt thở, dồn đẩy thần kinh người xem đến kịch cùng. Phần âm nhạc của riêng Jung Jae Il chiếm đến 49 phút trong tổng thời lượng 132 phút của phim, tạo thành một mạch kể bằng giao hưởng vô cùng quan trọng trong *Parasite*.

Bản nhạc không lời mở đầu *Parasite* khá êm tai với tiếng piano, thi thoảng lại có những “khúc cuộn” và âm thanh ngân nga gợi cảm giác xa xăm, man mác. Tiếp đó, phim sử dụng đến ba bản

nhạc mang tên *Hòa giải* (Conciliation I, II, III), được chơi xen kẽ ở khoảng một phần ba đầu phim. “Hòa giải” có thể được hiểu là “sự hòa hợp” giữa hai gia đình không cùng tầng lớp, hoặc là sự trà trộn vô cùng êm thấm và trót lọt của gia đình ông Kim vào gia đình nhà Park; và cũng hàm ý rằng sự hòa hợp này chỉ đạt được ở phần đầu phim, càng về sau càng rệu rã. Bản *Trên đường đến nhà giàu* (On The Way to Rich House) ứng với tình huống anh chàng nghèo khó Ki-woo đến căn biệt thự nhà Park xin làm gia sư. Bản *Vành đai tin cậy* (The Belt of Faith) bắt đầu xuất hiện từ đoạn bà Park khẳng định chỉ tin cậy những người làm công thông qua sự giới thiệu của người quen chứ không muốn tuyển lựa người lạ. Điều này sau đó trở nên mỉa mai vì “tập đoàn” người quen đó đã tặng cho gia đình bà các cú lừa đích đáng. *Vành đai tin cậy* cũng là bản nhạc dài nhất phim (7 phút 13 giây), nhẹ nhàng ở phần đầu và căng thẳng đến tột cùng ở phần cuối, dừng lại khi màn kịch lật đổ bà quản gia Moon-gwang của cha con Ki-woo thành công mỹ mãn. Bản *Cắm trại* (Camping) và *Đó là sáng chủ nhật* (It Is Sunday Morning) đầy những tiếng “là lá là” rộn ràng như chính tâm hồn các nhân vật, đặc biệt là đôi vợ chồng “vật chủ” đẹp đẽ, sang trọng, lương thiện và tất bật tiệc tùng. Đó cũng là những khoảnh khắc thông thả, ấm êm trước khi các biến cố lớn lao ập đến. Trong khi đó, bản *Cổng địa ngục* (The Hellgate) xuất hiện ngay lúc căn hầm bí mật được hé lộ, còn bản *Con ma* (Ghost) lại vô cùng hợp lý cho sự thoát ẩn thoát hiện của “người đàn ông dưới hầm”

trong ngôi biệt thự, tạo nên nổi ám ảnh và chứng động kinh của cậu bé Da-song.

Ở phần gần cuối phim, bản *Nước, đại dương* (Water, Ocean) và *Nước, đại dương, thêm lần nữa* (Water, Ocean Again) có hai tầng nghĩa: tầng thứ nhất phản ánh tình cảnh chật vật, khốn cùng của ba cha con ông Kim trong cơn mưa lũ ảm ào tựa đại dương xuyên đêm, khiến họ mệt lử, rã rượi trên sân vận động; tầng thứ hai là ẩn ức về cái nghèo, “mùi nghèo” cuộn trào như những cơn sóng nước đập thẳng vào bờ, dẫn đến sự quẫn trí và hành vi mất kiểm soát của ông Kim ở cuối phim. Bản *Máu và gươm* (Blood and Sword) xuất hiện khi gã Geun-se bốn năm dưới hầm trời lên mặt đất và bữa tiệc máu trong sân vườn nhà Park bắt đầu. Bài hát *Một ly Soju* (Soju One Glass) trỗi lên khi khán giả vẫn chưa hết bàng hoàng vì kết thúc phim. Tiếng guitar trầm buồn, đơn lẻ như nối tiếp chuỗi cảm xúc u ám của truyện phim rồi sau đó vút lên với những ca từ xoay quanh trời sương, mưa mù cùng một cốc

soju lạnh - như một sự khẳng định bản sắc Hàn, một kiểu khoe khéo phim “Made in Korea”. Mà quả thật, với một câu chuyện âm nhạc chần chừ và tràn đầy ý nghĩa như thế, tránh sao khỏi tự hào?

Chỉ duy nhất một lần, *Parasite* sử dụng ca khúc *In Ginocchio Da Te* của bộ phim cùng tên được sản xuất năm 1964 do ca sĩ Gianni Morandi thể hiện. Đây có thể được xem là sự tinh tế (cũng có thể là sở thích) của Jung Jae Il khi cố tình chọn một ca khúc Ý với giai điệu và ca từ tràn ngập tình yêu và sự lãng mạn. Đó là khúc hoan ca đầy “hiện sinh”, hiếm hoi và tươi sáng của đôi vợ chồng bà quản gia Moon-gwang và ông chủ tiệm bánh Vương Thủy hết thời, là cách họ “lên mặt” với bốn người nhà Kim về độ sành điệu của mình trong phút giây ngắn ngủi được bước ra ánh sáng. Thì ra, trong thế giới ký sinh trùng lại có những cá thể muốn chứng tỏ mình “kỳ sinh” tử tế và “đẳng cấp”. Và theo lẽ thường, người châu Á, bất kể sang hèn, hay có tâm lý sinh chuộng những gì thuộc về phương Tây. Trình độ châm biếm của biên kịch có thể nói là thâm thúy!

Bên cạnh câu chuyện ngụ ngôn bằng âm nhạc không chệ vào đâu được, *Parasite* còn khiến người xem liên tưởng đến hàng loạt tục ngữ, thành ngữ khi xem phim như: Tham thì thâm, Được voi đòi tiên, Cây kim trong bọc có ngày lòi ra, Tai vách mạch rừng, Thuốc đắng dã tật, Lời thật mất lòng, Dò sông dò biển dễ dò/ Nào ai lấy thước mà đo lòng người...

“Cảnh cộ là niềm tự hào của kẻ chiến thắng” - câu châm ngôn của thị trấn Cannes đã ứng vào *Parasite* - một bộ phim có quá nhiều thứ để xem, nghe, ngắm ■

.....

* Độc giả có thể nghe toàn bộ 25 bản nhạc phim *Parasite* tại trang web <https://open.spotify.com/album/2XRuEEbhMF9Q4TcJBw4GqP>

NGUYỄN VĨNH NGUYÊN

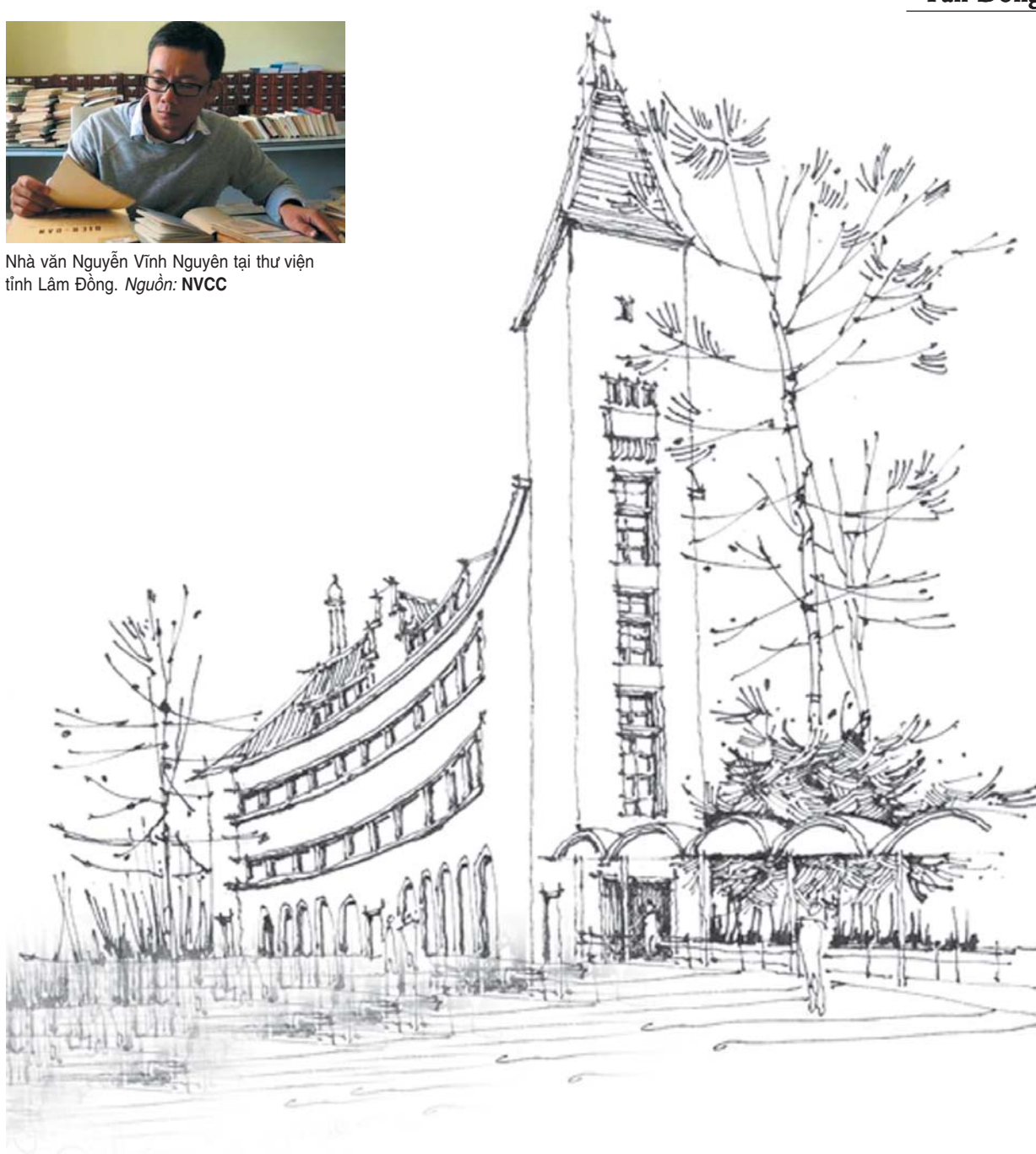
VÀ NỖI ƯU HOÀI VỚI KÝ ỨC ĐÔ THỊ

Độc giả biết đến Nguyễn Vĩnh Nguyên từ những bài viết sắc sảo về các vấn đề văn hóa - xã hội trên *Sài Gòn Tiếp Thị*, *Người Đô Thị*, *Thời báo Kinh tế Sài Gòn...*, và một Nguyễn Vĩnh Nguyên là nhà văn với nhiều tác phẩm độc đáo như *Động vật trong thành phố*, *Khu vườn lưu lạc*, *Ở lưng chừng nhìn xuống đám đông...*

Tấn Đồng

Nhà văn Nguyễn Vĩnh Nguyên tại thư viện tỉnh Lâm Đồng. Nguồn: NVCC

Sau khi chính thức rời khỏi *Thời báo Kinh tế Sài Gòn* vào năm 2016, anh chuyển hẳn sang công việc sáng tác, biên khảo và gần đây là xuất bản. Ở đó, anh chọn cho mình là một mặc khách náu giữ những di chỉ ký ức của các đô thị đã lùi vào quá vãng trước dòng chảy kim tiền hiện đại.

Tôi bị thành phố chiếm lĩnh

Với Nguyễn Vĩnh Nguyên, Đà Lạt luôn ẩn giấu “quá nhiều mất mát dưới lớp sương mù và những đứt gãy trong 125 năm lịch sử”. Anh cảm thấy mình bị cuốn hút như bất kỳ giống loài lãng mạn và duy mỹ nào, những đô thị cổ như Đà Lạt là ma lực.

Anh chọn và đến Đà Lạt trong tâm thế của một lữ khách để tiếp cận mọi thứ từ hiếu kỳ đến bàng quan và rời đi. Trong tâm thức của kẻ lãng du, những điều xưa cũ của một đô thị cổ luôn biết cách níu giữ tâm hồn họ. Anh tâm sự: “Tôi là lữ khách bị vương bởi một lời nguyện bí ẩn nào đó: không thể ‘qua đường’ với một thành phố, mà chính xác bị thành phố đó chiếm lĩnh”. Chính những xúc cảm ấy đã khuôn đúc cho hai tập sách *Với Đà Lạt ai cũng là lữ khách* và *Đà Lạt một thời hương xa*. Những người trẻ, khám phá là để thỏa mãn sự tò mò về một vùng đất nhưng với Nguyễn Vĩnh Nguyên, khám phá còn để phủi lớp bụi trên những mảnh ký ức.

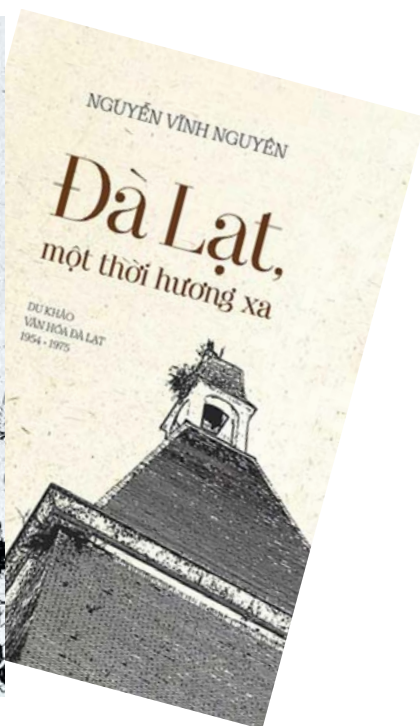
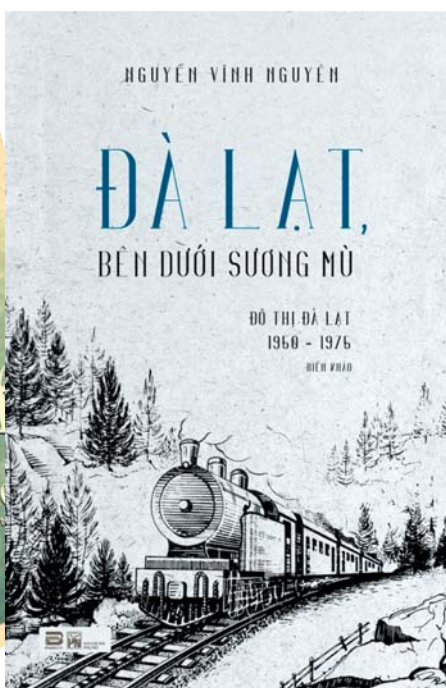
Nếu *Với Đà Lạt ai cũng là lữ khách*, anh chỉ

dừng lại ở 23 tản văn ghi chép về những xúc cảm, hoài vọng về Đà Lạt và gọi mở những câu chuyện văn hóa, lịch sử của vùng đất cao nguyên này thì đến *Đà Lạt một thời hương xa* anh trở thành một người tự thuật về những di chỉ quá vãng của đô thị này. Độc giả bất gặp tuổi 20 của những Phạm Công Thiện, Bùi Giáng, Trịnh Công Sơn và Đinh Cường... nơi góc quán cà phê Tùng trong những băn khoăn về thời đại đã bị đánh mất. Hay những góc khuất của cuộc tình diễm lệ và sự nghiệp tài hoa nơi cặp đôi Lê Uyên - Phương từng gây nức lòng giới trẻ thị thành hơn bốn thập niên trước. Đà Lạt, qua ngòi viết của Nguyễn Vĩnh Nguyên được hồi quang không bằng những khảo cứu mang tính sử lược. Anh đi vào từng câu chuyện với những biểu tượng của ký ức đô thị thật cụ thể và rõ nét.

“Cuốn sách không giải quyết vấn đề so sánh trực tiếp thực tế đô thị Đà Lạt trước và sau 1975 mà chỉ đi vào những hiện tượng văn hóa, nhân vật, sự kiện với tôi là tiêu biểu (giai đoạn 1954-1975) thông qua thao tác kết nối tư liệu, ghi chép và phân tích. Cái khác biệt về căn bản, có lẽ mỗi người đọc sẽ tự nhận ra sau khi đọc sách. Tôi muốn cuốn sách là một hành trình mang tính gợi mở và để dành câu trả lời thấu đáo nhất cho độc giả của mình” - Nguyễn Vĩnh Nguyên bộc bạch.

Sinh ra và lớn lên ở Khánh Hòa nhưng lại chọn Đà Lạt là nơi trú xứ tinh thần của mình. Anh khẳng định: “Tuổi trẻ của tôi là Đà Lạt”.

Bộ ba tác phẩm về Đà Lạt của nhà văn Nguyễn Vĩnh Nguyên.

Từng có khoảng thời gian sinh sống và học tập tại cao nguyên Lâm Viên, Nguyễn Vĩnh Nguyên chọn Đà Lạt không phải vì ngẫu hứng của kẻ lữ khách mà còn vì những hồn cốt huyền diệu của thành phố này.

Thời tiết sương lạnh đặc biệt của khí hậu nhiệt đới là cách Đà Lạt chiêu chuộng thú tò mò của con người. Với Nguyễn Vĩnh Nguyên “trong một ngày trời quang mây tạnh, tôi bàng hoàng vì những lộ diện không còn như cũ”. Anh kiếm tìm nó - cái hồn của thành phố.

“Tôi đã bắt đầu với Đà Lạt thật nhiều cảm xúc, ưu hoài, tiếc nuối và duy trì việc biên khảo với rất nhiều ý chí. Tôi lược bỏ những gì thuộc cảm tính, sự hào hứng, nguồn hứng thú để chuyên tâm tìm kiếm, chìm đắm trong những cuộc khai quật, tái hiện những mảnh vỡ quá khứ, có thể gọi là ký ức đô thị, hay vi lịch sử.” - anh chia sẻ.

“ Tôi đã bắt đầu với Đà Lạt thật nhiều cảm xúc, ưu hoài, tiếc nuối... Tôi lược bỏ những gì thuộc cảm tính, sự hào hứng, để chìm đắm trong những cuộc khai quật, tái hiện những mảnh vỡ quá khứ, có thể gọi là ký ức đô thị, hay vi lịch sử. ”

Nhà văn Nguyễn Vĩnh Nguyên

Cần nỗ lực tìm hiểu

Ký gửi Đà Lạt qua hai tập biên khảo giúp Nguyễn Vĩnh Nguyên “được-sống-là-mình”. Nhưng để hồi ứng chọn lựa ấy với anh là một câu chuyện dài. Dù đã rời khỏi công việc của một nhà báo và không còn thuộc về một tòa soạn nào nữa, nhưng độc giả vẫn bắt gặp anh trong những bài viết với góc nhìn sắc sảo của riêng mình.

Không chỉ miên viễn trong hoạt động sáng tác, anh “vẫn viết báo, khi thấy cần có trách nhiệm lên tiếng về một vấn đề nào đó thuộc chuyên môn của mình”. Anh tâm sự: “Tôi đã không sai trong chọn lựa, bởi với điều kiện hiện tại, tôi được tiếp cận và thực hành báo chí một cách tự do thực sự”. Và đó chính là cách anh chọn cho mình một ngã rẽ mà ở đó anh trở thành một người hoài vọng và lưu giữ những mảng

hồn ký ức lạc lõng giữa hiện tại của các đô thị.

Bụi thời gian - kẻ thù của ký ức và sự vô tâm của con người là công thức tuyệt vời của lãng quên. Người trẻ tự tin thái quá vào trí tưởng tượng của họ để thuê dệt nên những chuyến phiêu lưu về các cung đường và thành phố. Nhưng đối với chàng trai ôm ấp sự hoài cổ Vĩnh Nguyên, anh chọn cho mình cuộc phiêu lưu về “những thăng trầm của chính đô thị mình đang sống và gắn bó với những sự thật ngoài tưởng tượng của nó” - đó là Sài Gòn. Khi được hỏi về các biểu tượng của thành phố ba trăm năm tuổi với những ý niệm về Bitexco và Landmark81, anh chỉ dứt khoát rằng: “Nó nằm trong câu trả lời của chính bạn”.

Nguyễn Vĩnh Nguyên tự nhận mình là người biết tổ chức cuộc sống khoa học và luôn kỷ luật với bản thân. Thói quen ấy ít nhiều ảnh hưởng đến những cuộc phiêu lưu đi tìm ký ức thành phố của anh. Khi đề cập vấn đề liên quan đến bảo tồn di sản - ký ức của đô thị thường thiếu vắng tiếng nói của người trẻ bởi họ không can dự hay chia sẻ những ký ức đó, anh cho rằng: “Đừng đổ lỗi chung chung cho người trẻ. Đó là việc lớn của cả cộng đồng, đặc biệt, cộng đồng nghiên cứu”. Chính vì lẽ đó, hiệu ảnh Viễn Kính và chuyến du hành của nhà văn gốc Khánh Hòa đã tạo được dấu ấn với độc giả. *Ký ức một ảnh viện Sài Gòn* thể hiện sự độc đáo của anh chính là việc thâm nhập đời sống Sài Gòn trước năm 1975 thông qua một ảnh viện. Lát cắt ấy không phải là đậm đặc nhất nhưng lại óng ánh nhất: “Và bạn thấy đó, một ảnh viện bình thường thôi, trong đô thị này, đã có một sự lấp lánh rất riêng”.

Sự nghiêm túc và khác biệt của anh càng khiến mọi người nể phục. Anh chia sẻ: “Những đô thị bị phủ bụi thời gian và thiên kiến chính trị sau những biến cố lớn đã khiến tôi thấy rất cần có một nỗ lực tìm hiểu. Trước, là tự mình sáng rõ, sau là có thể tái hiện lại phần nào trên trang viết”.

Với sự thành công ở mảng đề tài khảo cứu về các đô thị, nhà văn Nguyễn Vĩnh Nguyên cho biết cuốn sách thứ ba về Đà Lạt của anh là *Đà Lạt bên dưới sương mù* vừa ra mắt bạn đọc vào năm 2019.

Mỗi người đều có những lựa chọn cho riêng mình và ngã rẽ mà nhà văn Nguyễn Vĩnh Nguyên chọn không chỉ là con đường thỏa chí tang bồng của anh mà còn mời gọi cuộc tiếp sức lưu giữ những ký ức đô thị đang dần trở nên xa lạ với lớp thị dân mới hiện nay ■

Không gian kịch nói sinh viên: LAN TỎA TÌNH YÊU THOẠI KỊCH CHO SINH VIÊN

Ngọc Thảo - Hoàng An

Ra đời vào năm 2014, *Không gian kịch nói sinh viên* của Đội kịch CKT - CLB Văn nghệ Xung kích CKT, Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM đã tạo một sân chơi mới lạ khi mang nghệ thuật thoại kịch đến gần sinh viên hơn.

Poster *Tấm và Hoàng hậu* trong *Không gian kịch nói sinh viên* số đặc biệt.
Nguồn: **Đội kịch CKT**

Một phân cảnh của vở diễn *Khúc ca dao mùa trẻ* của *Không gian kịch nói sinh viên* lần 6. Nguồn: **Đội kịch CKT**

Sinh viên xếp hàng mua vé xem kịch của *Đội kịch CKT*.
Nguồn: **Đội kịch CKT**

Từ những vở diễn miễn phí ban đầu với vài chục sinh viên đến xem, đến nay *Không gian kịch nói sinh viên* đã dàn dựng những vở kịch bán vé, thu hút hàng trăm sinh viên từ các trường ở TP.HCM đến thưởng thức.

6 vở kịch, 21 đêm diễn

Theo ThS Hồ Khánh Vân - Phó Trưởng khoa Khoa Văn Học, Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM, xuất phát từ những buổi thực hành trong môn *Tác phẩm và loại thể* do cô phụ trách, *Tấm và Hoàng hậu* đã được thành hình từ đây. Vở kịch do sinh viên Bùi Thiên Huân làm đạo diễn, Nguyễn Tiến Phát viết kịch bản dựa trên truyện cực ngắn *Tấm khóc*, *Bụt hiện ra* của

nhà văn, nhà nghiên cứu Nhật Chiêu. Vở kịch được dàn dựng trong phòng học với sức chứa tầm 150 khán giả. “Vở diễn khá ấn tượng và bật lên tiềm năng nghệ thuật của các bạn sinh viên, lan truyền cảm hứng và thôi thúc các bạn quyết định thành lập *Đội kịch CKT* cũng như *Không gian kịch nói sinh viên*” - ThS Hồ Khánh Vân chia sẻ.

Mùa hè năm 2014, *Không gian kịch nói sinh viên* được thành lập và trình làng vở diễn đầu tiên mang tên *Tấm và Hoàng hậu* với mong muốn mang lại giá trị tinh thần mới mẻ và đầy tính nhân văn cho cộng đồng.

“Mặc dù còn nhiều điểm cần điều chỉnh về kịch bản, lời thoại, cách diễn nhưng nhìn chung đây là vở kịch có chất lượng thực sự. Tôi rất

Tôi rất ngưỡng mộ những người trẻ trong đội kịch bởi họ đã dũng cảm biến tình yêu của họ thành hành động, dựng nên một không gian kịch nói để hoạt động nghệ thuật và truyền cảm hứng đến những người cùng thế hệ, cùng sở thích.

Hồ Khánh Vân

ngưỡng mộ những người trẻ trong đội kịch bởi họ đã dũng cảm biến tình yêu của họ thành hành động, dựng nên một không gian kịch nói để hoạt động nghệ thuật và truyền cảm hứng đến những người cùng thế hệ, cùng sở thích” - ThS Khánh Vân đánh giá.

Nói về cơ duyên xuất hiện *Không gian kịch nói sinh viên*, Bùi Thiên Huân - cựu Đội trưởng Đội kịch CKT chia sẻ: “Đến năm III đại học, mình được tín nhiệm giao làm đội trưởng đội kịch CKT. Bấy giờ mình cùng một người bạn trong đội ấp ủ dự án sân khấu kịch dành cho sinh viên. Vì mình và các bạn cùng nhận thấy kịch ở các sân khấu thường diễn ở trung tâm, khó khăn cho việc đi lại của sinh viên, lại diễn khuya, và nhất là giá vé hơi cao nên tụi mình muốn có một sân chơi phù hợp cho giới trẻ học đường. Vậy là *Không gian kịch nói sinh viên* ra đời”.

Tám và Hoàng hậu là thể kịch cổ trang, lấy bối cảnh cung đình nên đòi hỏi trang phục có tính riêng biệt. Bùi Thiên Huân và Nguyễn Tiến Phát (người đồng sáng lập dự án) đã cùng nhau tìm hiểu về phục trang sân khấu cổ Việt Nam, kết hợp phục trang người Việt trong lịch sử để lên ý tưởng cho trang phục của vở. “Ngày đó, hai đứa mỗi ngày ra Chợ Lớn lựa vải, mua vải, rồi về nhờ mẹ mình may. Cuối cùng cũng tạm cho ra được một set phục trang coi được” - Thiên Huân cho biết.

Sau 5 năm, *Không gian kịch nói sinh viên* đã trải qua 21 đêm diễn với 6 vở dài làm nên tên tuổi của Đội kịch CKT: *Tám và Hoàng hậu*, *Hạc huyết - Tám vãi càm*, *Khúc ca dao mùa trẻ*, *Sông nuốt người*, *Những đứa trẻ trong nhau* và *Hoàng Tự*. Mỗi vở diễn trong gần 3 tiếng, tương đương các vở trên sân khấu chuyên nghiệp Sài Gòn. Đặc

biệt, kịch bản *Tám và hoàng hậu* đã được NXB Văn hóa - Văn nghệ ấn hành 1.000 bản vào đầu năm 2019. *Không gian kịch nói sinh viên* cũng trình diễn các vở ngắn tại Nhà Văn hóa Thanh Niên, đem ra quân Xuân tình nguyện của trường để phục vụ sinh viên nhiều hơn.

Chịu lỗ để làm kịch

Chia sẻ về những khó khăn mà *Không gian kịch nói sinh viên* đã trải qua, sinh viên Trần Phước Thiện - cựu Đội trưởng Đội kịch CKT, cho biết khán giả dành cảm tình cho điện ảnh nhiều hơn thoại kịch nên đòi hỏi *Không gian kịch nói sinh viên* đầu tư chần chu về khâu kịch bản và dàn dựng.

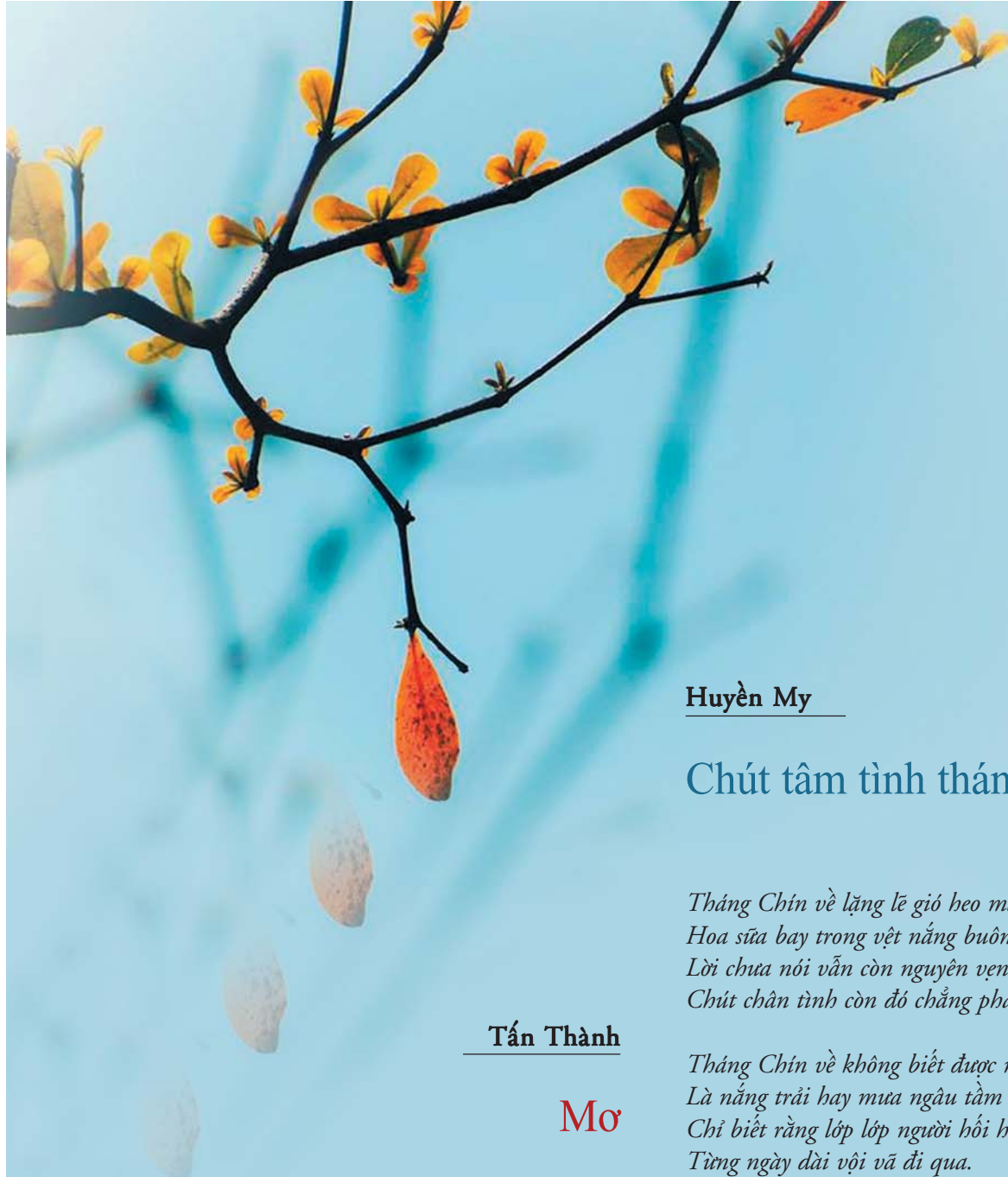
Phước Thiện chia sẻ: “Chi phí cho một kỳ *Không gian kịch nói sinh viên* là rất lớn, có khi lên đến gần 100 triệu đồng. Tụi mình chỉ bán 80.000 đồng cho vé thường và 50.000 đồng cho vé sinh viên nên hầu như vở nào tụi mình cũng chịu lỗ. Hơn nữa, tụi mình đưa đi học, đưa đi làm nên phải cố gắng lắm mới có thể tập hợp lại để hoàn thành một kỳ *Không gian kịch nói sinh viên* trọn vẹn”.

Phước Thiện cho biết nhiều vở thành công với sự tham gia của gần 20 diễn viên, bán được 1.200 vé và diễn 3 suất liên tục *Sông nuốt người*, *Hoàng Tự*.

Nhìn lại hành trình của *Không gian kịch nói sinh viên*, Huân bày tỏ: “Đi được cùng nhau tới đây, thấy mọi thứ đi qua rất nhẹ nhàng nhưng bình tâm nhìn kỹ thì quả đáng giật mình. Vì nhiều đó con người thuộc các khoa khác nhau, không ai giống ai nhưng cứ hễ làm kịch là xúm lại với nhau. Xích mích, hờn giận, tan đàn xẻ nghé đều có hết; rồi lại làm lành, lại gắn kết, yêu thương nhau vượt qua mọi thử thách để tồn tại đến hôm nay”.

Loại hình nghệ thuật nào cũng sẽ chết nếu không có công chúng của mình. Sinh viên Hoàng Bảo - Khoa Văn Học, cho biết: “Tôi chưa từng bỏ sót vở diễn nào của đội. Hai vở diễn làm tôi ấn tượng nhất là *Tám và Hoàng hậu* và *Sông nuốt người*. Vì đây là các kịch bản được cảm tác từ tác phẩm văn học yêu thích của mình”.

Còn bạn Lý Hoàng Ý Như mê cách diễn trẻ trung, sáng tạo của các diễn viên - sinh viên. Các bạn đều nhập sâu vào nhân vật và diễn hết mình, chẳng kém gì các diễn viên chuyên nghiệp: “Họ tin vào nhân vật của mình, thổi hồn vào đó, nên nó rất thật, rất tình” ■

Huyền My

Chút tâm tình tháng Chín

*Tháng Chín về lặng lẽ gió heo may
Hoa sữa bay trong vệt nắng buồn dài
Lời chưa nói vẫn còn nguyên vẹn mãi
Chút chân tình còn đó chẳng phai.*

*Tháng Chín về không biết được ngày mai
Là nắng trái hay mưa ngẫu tầm tã
Chỉ biết rằng lớp lớp người hối hả
Từng ngày dài vội vã đi qua.*

*Tháng Chín về trước cổng trường xa xa
Em thướt tha áo dài bay trong nắng
Tiếng trống reo giữa sân trường vắng lặng
Gọi bước chân em thoăn thoắt đến trường.*

*Tháng Chín về xôn xao khắp nẻo đường
Mưa lất phất dưới hàng dương xanh ngắt
Mưa nhẹ nhàng vương nơi mí mắt
Em nở miệng cười bước tiếp đến tương lai ■*

Tấn Thành

Mơ

*Khẽ đời rút bỏ đường tơ,
Ta mơ giữa buổi mịt mờ nhân sinh.
Trăng qua khe cửa trắng nhìn,
Vàm sông say ngủ, mái đình nằm yên.
Dù cho miền chẳng phải miền,
Năm trăng bỏ chốn cho duyên vui đầy.
Cho ngày ngăn lại bàn tay,
Cho đêm dài tựa gối mây bèo bồng.
Giữa hạ mơ một ngày đông,
Cho tim thôi ấm, cho lòng ngừng đau.
Cho vai áo cũ xanh màu,
Loang loang vết mực nhàu nhàu giấy khô.
Cho đêm xuống những xô bồ,
Để ngày lên lại nắm mồ úp nôi...*

Theo cha làm thủ tục nhập học. Ảnh: HCMUSSH

Trên chiếc xe của cha

Ngọc Thảo

Cứ đều đặn lúc 5 giờ 30 sáng hằng ngày, tôi mở cửa ban công đón nắng sớm, hít một hơi thật sâu để cảm nhận chút hơi lạnh còn sót lại của đêm. 6 giờ, tôi đứng đón xe ở trạm xe buýt trước cổng ký túc xá. Mấy năm qua, tôi luôn chọn xe buýt là phương tiện đi lại chính. Một phần nó giúp giảm ô nhiễm môi trường, một phần tránh được cái tạnh khở ở "sáng nắng chiều mưa trưa giông bão" của Sài

Gòn. Hôm nay khách lên chật kín xe, chúng tôi chen chúc nhau từng chỗ đứng, tay cầm. Bất giác tôi nhận ra: "À! Một năm học mới nữa đã bắt đầu!".

Nhớ lại mùa này hai năm trước, lúc tôi đang nằm dài sau nhà nhìn trời mây cây cỏ, tự nhủ mình đã thoát khỏi 12 năm miệt mài đèn sách và đủ lông đủ cánh bay đến những vùng trời mới thì hay tin mình đậu đại học. Lúc ấy, tôi chỉ nghĩ đó là một chuyến đi ngắn hạn, đây xa lạ và hấp dẫn, rồi mình sẽ về nhà thôi. Tôi hoàn toàn không nghĩ rằng mình chỉ có 18 năm được ở nhà, được cha mẹ chăm lo mọi thứ vô điều kiện.

Ngày gần đi, cha chuẩn bị mấy bàn tiệc nhỏ đãi nội ngoại hai bên, mừng cho đứa cháu gái út sắp lên Sài Gòn tự lập. Nhờ mấy anh chị họ ở trên này "bảo kê" mà cha cũng yên tâm vì tôi còn trẻ con và thiếu kinh nghiệm sống. Cô bác anh chị đến chơi ai cũng nhét túi tôi vài chục, nói rằng lên trên đó cần gì thì mua vì lúc đầu sẽ thiếu thốn lắm. Tôi biết đồng tiền của người làm nông phải dãi dầu một nắng hai sương mới có được. Tôi tự nhủ lòng mình đợi mai này ổn định hơn, dù giàu có hay không thì tôi vẫn trả ơn họ.

Đêm trước khi đi, mẹ tất bật kiểm tra lại từng cái áo, thuốc men cho tôi vì mẹ sợ tôi thiếu cái này hụt cái kia. Mẹ cũng pha cà phê để hai cha con mang theo uống những lúc dừng chân bên đường cho tỉnh táo. 3 giờ sáng tôi đi nhưng đến nửa đêm vẫn không tài nào ngủ được. Nước mắt cứ tuôn trào trong bóng tối. Chiếc xe linh kính đồ đạc đang nằm im lìm sau nhà, thằng nhóc em tôi đã ngủ say, ngoài đường chỉ còn tiếng chó sủa inh ỏi mỗi khi có người đi ngang.

Đi đường gần năm tiếng đồng hồ, cha dừng khá nhiều lần vì chiếc lưng đau hành hạ. Một phần cũng là do trước xe để ba lô, sau là tôi và cái

va li nặng trĩu. Tôi ngỡ như gánh nặng mười mấy năm trời đang hiện hữu ở đôi vai người đàn ông gần 50 tuổi đang chờ tôi đến "miền đất hứa", ngay trước mặt mình.

Tôi mệt một thì có lẽ cha mệt mười vì hai cha con tôi bị lạc ra tới gần Đồng Nai trong cái nắng gay gắt ban trưa. Đến khi tìm được đường vào làng đại học, điều đầu tiên cha nói đến không phải là chuyến đi cực quá mà là: "Sao đường trong đây vắng dữ vậy, mai mốt con đi học nhớ cẩn thận đó nghen!". Tôi may mắn hơn nữa khi được cha chở đi mua đồ dùng như chiếu, quạt máy, sào đồ, ấm đun... Cha nói: "Giờ cha có xe chở đi cho khỏe chứ mai mốt con đi xe buýt cực lắm."

Léo đéo theo sau cha ở trường để làm thủ tục nhập học, cha hỏi thăm từng phòng, rồi hướng dẫn tôi làm giấy tờ, cha hỏi anh chị khóa trên về chi phí sinh hoạt rồi những cái thiếu khi ở ký túc xá. Tôi thấy mình cứ ngỡ ngơ trước những cái mới, có lẽ vì được cha mẹ "cất quá kỹ" ở nhà chăng?!

Sau đó cha về quê một mình còn tôi như con chim sổ lồng háo hức khám phá những cái mới, đi nhiều nơi thú vị và làm nhiều điều thật điên rồ. Mọi buồn bã trước đó không còn ảnh hưởng tôi nhiều nữa. Tôi quên mất việc gọi điện về nhà, quên mất nội đang chờ tôi về ăn bánh trung thu,

quên rằng em tôi chưa chào tạm biệt lúc ra khỏi nhà. Tôi lao vào cuộc sống mới để rồi rơi đầu mất những giấc ngủ trần trọc vì mình ở quê nhà.

Thật tình cả nhà không ai tán thành việc tôi lên thành phố học và sinh sống cả. Ai nấy đều ra sức ngăn cản nhưng tôi cứ một mực muốn bay, muốn thoát khỏi vùng an toàn của chính mình. Họ buồn nhưng không giận vì bận lo lắng cho tôi nhiều hơn. Đến khi tôi bị Sài Gòn ăn mòn sức lực, những điều mới mẻ dần cũ kỹ, "miền đất hứa" dạy tôi nhiều bài học nhớ đời, tôi mới bắt giấc nghĩ về gia đình. Tôi gọi ngay về nhà và khóc như đứa trẻ bị bắt nạt...

Mãi tới sau này tôi mới cân bằng lại cuộc sống của mình, tìm niềm vui trong những điều bình dị. Sài Gòn đôi lúc cũng dễ thương dễ mến hơn tôi tưởng. Tôi hay dậy sớm để cảm nhận Sài Gòn chưa ồn ào, vội vã. Tôi để mình lạc trên những chuyến xe buýt đầu thu, để thấy sao nơi này đẹp mà nơi kia còn cơ cực quá. Tôi cũng thấy mình trong hình ảnh các bạn sinh viên đi xe buýt sáng nay, vội đi học và vội khám phá Sài Gòn.

Dù chuyến xe buýt đông nghẹt sáng nay hay chuyến xe chở đồ chật ních hai năm trước, tôi vẫn luôn ghi nhớ, nhắc nhở mình phải cố gắng hàng ngày để đôi vai cha đừng thêm nặng gánh và đôi mắt mẹ cũng không thêm vết chân chim vì lo cho đứa "con gái rượu" của nhà ■

Hoa sữa

Tấn Thành

Chiều đi ngang qua con đường gần ký túc xá, nghe mùi hoa sữa thoảng bay trong gió chợt nhớ nhà, nhớ quê đến lạ.

Trước ngõ dẫn vào nhà tôi có một bác người gốc Hà Nội. Lúc tôi chừng năm sáu tuổi, trong một lần về thăm quê khi trở vào bác có mang theo một bầu đất con con với mầm xanh nho nhỏ. Bầy trẻ con, trong đó có tôi, nhao nhao lên đón bác. Tôi hỏi bác đây là cây gì, bác bảo là cây hoa sữa. Thứ cây lạ hoắc giữa miền Tây Nam bộ này. Có đứa ngây thơ hỏi: hoa sữa có cho ra trái uống được như sữa bò không? Bác cười hiền, lắc đầu. Bác trồng cây hoa sữa ở trước hiên nhà. Mấy hôm đầu bọn trẻ con chúng tôi hay ghé sân nhà bác xem cái cây ra sao rồi, có sống nổi ở vùng đất mới này không. Năm đó người ta làm đường, mấy ụ cát to tướng trước nhà bác trở thành chỗ cho bọn trẻ chúng tôi vui chơi mỗi buổi chiều về, thay cho sân nhà bác. Và cái cây cứ lớn dần dưới bụi mù của một "công trường" nơi miền thôn dã.

Tắm mình cùng ánh nắng miền Nam, cái cây trở những cụm hoa đầu tiên. Tôi cảm nhận được cái mùi rất lạ khi đi qua ngõ nhà bác. Cái mùi thật khó chịu cho những người xung quanh, đặc biệt là với bọn trẻ nhỏ chúng tôi. Khoảng sân

trống trước nhà bác chúng tôi không đến nữa, cái cây vẫn đơm đầy những chùm hoa trắng đục. Không lâu sau, khi mọi người nhận ra mùi lạ phát ra từ cái cây mà bác trồng thì xảy ra xung đột. Tôi nhớ rõ lời lớn tiếng của những dì, những chú đứng ngoài sân nói vọng vào nhà bác. Cả xóm nhỏ của tôi trở nên ảm ỉ vì một cái cây, nghe cũng buồn cười.

Một sáng nọ tôi đi ngang ngõ nhà bác thấy cây hoa sữa trơ trụi. Bác ngồi bần thần nhìn cái cây đầy những vết cưa còn mới. Dưới chân bác là chiếc cưa còn vương mùi nhựa gỗ. Rồi bác vun rơm châm lửa đốt gốc cây, khói bốc lên mù giữa xóm. Mắt bác đỏ hoe và những giọt nước trong veo lăn dài trên gò má đã hóp lại. Tôi bắt đầu nghe bác ho lục khục mỗi lúc tôi đi ngang qua ngõ hay lúc bác gọi tôi sang cho kẹo. Những mầm non lại phủ xanh lên cái thân cây đầy vết sẹo.

Và cái cây cũng kịp trở thêm mùa hoa thứ hai. Bác cắt dần những chùm hoa nở sớm để gắng giữ mỗi ngày trên cây chỉ có một chùm hoa nho nhỏ mà thôi.

Vào một ngày hè, cái cây trở một chùm hoa cuối, to và đẹp khác thường, gần trắng cả khoảng sân. Người ta không vì cái cây mà cãi nhau với bác nữa. Dải khăn trắng phát phơ chìm vào màu trắng đục. Trong làn khói hương nghi ngút, tôi thấy bác mỉm cười với chùm hoa vừa viên mãn. Cái cây rũ những cánh hoa bay theo gió như muốn tiễn chân một người từng làm nó đau và cũng từng đau vì nó. Giá mà người ta hiểu được nỗi nhớ nhà của người con xa xứ muốn lưu giữ một chút gì đó của quê hương mình. Giá mà người ta hiểu được cảm giác của một người đang đếm ngược từng khoảnh khắc thời gian mình còn tại thế...

Những ngày sau đó, cái cây rụi dần và khô lại. Gió chẳng buồn đưa những cánh hoa quất queo trên nền sân, tôi chẳng còn ai cho kẹo mỗi lúc sang chơi nhà bác. Nắng hong vàng những nhánh cây trơ trụi và những cơn mưa xối vào chúng sự mục ruỗng của thời gian. Người ta quên đi cái cây đã từng tồn tại ở khoảng sân ấy nhưng bọn trẻ chúng tôi vẫn còn người nhớ. Mỗi lúc về quê đi ngang căn nhà cũ, hình bóng của một người đàn ông gầy gò bỗng hiện về dưới tán lá xanh xanh của một loài cây lạ lắm ■

SINH VIÊN SÁNG TẠO

MUZZY - Ý TƯỞNG GIÚP SINH VIÊN HỌC NHẠC GIÁ RẺ

Muzzy là dự án giúp sinh viên yêu âm nhạc có thể chơi, học, thảo luận về âm nhạc với chi phí thấp nhất và hướng đến xây dựng một cộng đồng chơi nhạc cụ acoustic tại TP.HCM.

Đức Lộc

Dự án này của hai sinh viên Lê Văn Nhất (Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM) và Trần Ngọc Thảo Vy (Trường ĐH Kinh Tế TP.HCM) đã xuất sắc giành giải Nhất tại cuộc thi Ý tưởng khởi nghiệp CiC 2019 do Khu Công nghệ Phần mềm ĐHQG-HCM phối hợp Trường ĐH Kinh tế - Luật ĐHQG-HCM và Trường ĐH Khoa học Tự nhiên ĐHQG-HCM tổ chức ngày 14/9.

Acoustic... nhàn rỗi

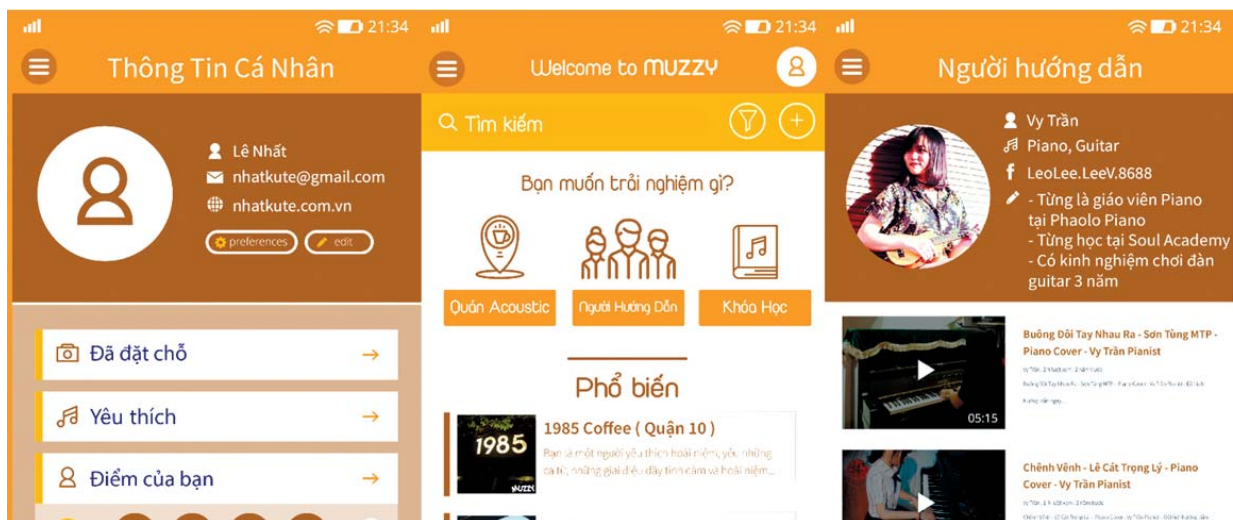
Qua khảo sát, nhóm của Văn Nhất và Thảo Vy cho biết tại TP.HCM có 1.000 trung tâm âm nhạc và 73% sinh viên có nhu cầu tìm hiểu

âm nhạc. Tuy nhiên, chỉ có 12% sinh viên thực sự đăng ký theo học tại các trung tâm âm nhạc, lý do chính là học phí khá cao giá nhạc cụ đắt đỏ.

"Bên cạnh đó, chúng tôi còn ghi nhận ở TP.HCM có khoảng 5.000 quán cà phê truyền thống không cạnh tranh được với mô hình quán trà sữa, chuỗi cà phê hiện đại và khoảng 300 quán cà phê acoustic 'nhàn rỗi' gần như không hoạt động vào ban ngày. Từ những con số này nhóm đã lên ý tưởng xây dựng ứng dụng kết nối các phòng trà và các bạn sinh viên có nhu cầu học nhạc" - Lê Văn Nhất, trưởng nhóm Muzzy chia sẻ.

Là một người chơi piano, Thảo Vy cho rằng, việc sinh viên mua đàn piano và tham gia những khóa đào tạo bài bản về âm nhạc thực sự là một đam mê "bất khả thi". Bởi vì giá một cây đàn trung bình từ 2 - 10 triệu đồng, giá một giờ học nhạc trung bình từ 150 - 500 ngàn đồng.

Mặt khác, đa số chủ các phòng trà tại TP.HCM đều muốn kiếm thêm thu nhập vào ban ngày để bù đắp chi phí thuê mặt bằng, bảo dưỡng, thuê nhân viên. Và điều thú vị là

Ứng dụng Muzzy. Ảnh: Nhóm cung cấp

Muzzy giành giải Nhất CiC 2019. Ảnh: CiC

họ luôn sẵn lòng chia sẻ kiến thức về âm nhạc.

Từ thực tế đó, Muzzy ra đời nhằm giúp sinh viên tận dụng thời gian nhàn rỗi của các quán Acoustic vào ban ngày để có thể học nhạc, chơi nhạc, thảo luận về âm nhạc với chi phí thấp nhất. Đồng thời qua Muzzy, các bạn trẻ có cơ hội trải nghiệm, khám phá các loại nhạc cụ trước khi quyết định đầu tư học bài bản.

"Đây là một thị trường lớn để phát triển thành một dự án khởi nghiệp" - Trưởng nhóm Muzzy khẳng định.

Ý tưởng thứ vị, khả thi

Sau khi người dùng đăng ký tài khoản trên ứng dụng, Muzzy sẽ cung cấp 3 tính năng chính: Tìm kiếm quán cà phê acoustic còn trống, tìm kiếm người hướng dẫn có kiến thức âm nhạc và thời gian nhàn rỗi, và tìm kiếm các khóa học dài hạn. Sau đó, các đối tác có nhu cầu tương thích sẽ kết nối với nhau một cách nhanh chóng và tiết kiệm.

Bên cạnh đó, Muzzy còn có thêm nhiều tính năng khác như tặng sách, nhắc nhở lịch học,

đánh giá khóa học... để tăng phần tiện ích cho người dùng.

Theo Thảo Vy, khách hàng hướng đến của Muzzy nằm trong phân khúc từ 18 - 30 tuổi, những bạn trẻ muốn khám phá, trải nghiệm các sản phẩm âm nhạc khác nhau. "Muzzy cam kết khi người dùng đặt lịch học sẽ có được những kiến thức cơ bản nhất về loại nhạc cụ họ chọn cũng như những khám phá đáng giá trong suốt khóa học" - Thảo Vy khẳng định.

Về doanh thu, dự án sẽ lấy 20% phí trải nghiệm từ các quán cà phê và 15% phí đăng ký lớp từ người hướng dẫn hoặc trung tâm âm nhạc. Đây là một mức thu rất nhỏ để đặt nền móng cho dự án phát triển ở quy mô lớn hơn, dành cho nhiều đối tượng hơn.

Nhóm ước tính tổng doanh thu khi Muzzy hoạt động sẽ vào khoảng 200 - 250 triệu đồng/1 tháng. Sau khi trừ chi phí xây dựng ứng dụng, nhân sự, marketing... mỗi tháng nhóm đạt lợi nhuận hơn 150 triệu đồng.

Tuy nhiên, đây chỉ là ý tưởng, để Muzzy trở thành một dự án khởi nghiệp thành công, nhóm cần được đào tạo bài bản về âm nhạc đồng thời có đối tác và nguồn tài chính thích hợp. "Sau CiC 2019, nhóm bắt tay phát triển website và ứng dụng di động để có thể sớm cho ra mắt Muzzy. Trong giai đoạn đầu nhóm sẽ miễn phí ứng dụng cho các quán cà phê và giảm chiết khấu cho người hướng dẫn" - Văn Nhất cho biết.

Ông Phạm Nam Phong - Giám đốc Công ty Cổ phần Điện mặt trời Vũ Phong cho rằng đây là một ý tưởng rất thú vị, thiết thực và có tính khả thi, hứa hẹn tạo ra một hoạt động lành mạnh, bổ ích cho sinh viên. Ông Phong góp ý Muzzy nên mở rộng tính giải trí và đối tượng ngoài sinh viên để tăng nguồn thu ■

Hơn 200 dự án tham gia CiC 2019

CiC là sân chơi chuyên nghiệp cho sinh viên, được tổ chức lần đầu vào năm 2016. Năm nay, cuộc thi thu hút hơn 200 dự án của 500 thí sinh từ 84 trường đại học, cao đẳng trên khắp cả nước.

Trải qua 4 vòng thi, chung kết CiC 2019 là cuộc tranh tài giữa 10 nhóm có ý tưởng khởi nghiệp xuất sắc nhất. Dự án Muzzy - Địa điểm nghe nhạc Acoustic đã giành giải Nhất với 50 triệu đồng tiền mặt, gói ươm tạo một năm tại ITP trị giá 100 triệu đồng, gói hỗ trợ khởi nghiệp từ Amazon trị giá 2.000USD, chuyến đi tham quan và học tập ngắn hạn tại Singapore trị giá 100 triệu đồng, cùng gói tài trợ dự án 1 tỷ đồng từ Tập đoàn VinaCapital.

Bên cạnh đó, ban tổ chức cũng trao một giải Nhì, hai giải Ba, ba giải Khuyến khích, một giải Cộng đồng cùng nhiều phần quà tại cuộc thi lần này.

Theo PGS.TS Nguyễn Anh Thi - Giám đốc Khu Công nghệ Phần mềm ĐHQG-HCM, CiC 2019 nhằm thúc đẩy tinh thần đổi mới sáng tạo và khởi nghiệp trong cộng đồng sinh viên, giảng viên ở các trường đại học; đồng thời trang bị kiến thức cơ bản về tìm kiếm và phát triển ý tưởng khởi nghiệp cho các ứng viên.

Nguyễn Nguyễn

"CHÀNG TRAI VÀNG" KHIÊM TỐN VÀ CHÍN CHẮN

Nguyễn Nguyễn vừa trở về từ Anh quốc, sau khi tham dự kỳ thi Olympic Toán quốc tế (IMO 2019) và đoạt Huy chương Vàng - thành tích cao nhất trong đội tuyển. Ẩn sâu niềm vui trong ánh mắt, chàng trai 18 tuổi này vẫn toát lên vẻ khiêm nhường và chín chắn.

Đoàn Châu

Tự lập để rèn luyện bản thân

Sinh ra ở Biên Hòa, nhưng không giống như những bạn đồng trang lứa khác, khi vừa học xong lớp 9, Nguyễn Nguyễn đã tìm được cho mình ngôi trường cấp 3 mơ ước và quyết tâm xin ba mẹ cho lên TP.HCM trọ học.

Ba mẹ Nguyễn Nguyễn rất lo lắng vì từ bé đến giờ em chưa từng xa gia đình, thậm chí đi học, mẹ cũng phải đưa đi đón em về, nhưng vì thấy em rất quyết tâm và tìm mọi lý lẽ thuyết phục nên cuối cùng gia đình cũng đồng ý để em theo đuổi ước nguyện. Nguyễn Nguyễn chia sẻ: "Có rất nhiều lý do để em chọn Trường Phổ thông Năng Khiếu nhưng quan trọng nhất là

danh tiếng của trường. Em biết, Phổ thông Năng Khiếu là môi trường học tập rất tốt để mỗi cá nhân có thể phát triển nhiều mặt".

Chọn học Phổ thông Năng Khiếu đồng nghĩa với việc Nguyễn Nguyễn phải sống xa gia đình và tự tính toán chi tiêu, cân bằng cuộc sống, xoay xở khi gặp khó khăn hay đau ốm. Nguyễn Nguyễn chấp nhận và xem đó là những thử thách để rèn luyện bản thân. "Em nghĩ đơn giản rằng, dù gì sau này mình cũng phải tự lập, nên việc tập sống một mình trước vài năm là điều cần thiết. Mình có cơ hội hoàn thiện bản thân, suy nghĩ chín chắn và nhất là mình sẽ học hỏi được nhiều điều hơn ngoài những kiến thức ở trường"

Nguyễn Nguyễn (thứ 3 từ trái sang) cùng đoàn Việt Nam dự thi IMO 2019. Ảnh: NVCC

Quỹ Phát triển ĐHQG-HCM trao học bổng toàn phần cho Nguyễn Nguyễn.
Ảnh: Phiên An

- Nguyễn Nguyễn chia sẻ.

Đạt thành tích cao nhất đội tuyển

Từ khi còn nhỏ, Nguyễn Nguyễn đã đạt thành tích cao trong học tập như giải Nhất học sinh Giỏi cấp thành phố Biên Hòa, giải Nhất học sinh giỏi cấp tỉnh Đồng Nai năm lớp 4. Thi vào trường Phổ thông Năng Khiếu, em cũng đỗ thủ khoa với 9,75 điểm môn toán.

Năm nay, Nguyễn Nguyễn tiếp tục khẳng định mình khi đoạt HCV kỳ thi IMO 2019 và là thí sinh có tổng điểm 34/42, đứng đầu trong 6 thí sinh của đoàn Việt Nam tham dự kỳ thi này.

Nguyễn Nguyễn cho biết: "IMO 2019 kéo dài hai ngày, mỗi ngày có 3 bài thi làm trong 270 phút. Từ một tập hợp các bài toán thuộc 4 lĩnh vực khác nhau của Toán Olympic, Hội đồng sẽ chọn ra 6 bài cân bằng độ khó để làm đề thi". 3/6 bài thi của Nguyễn Nguyễn được hội đồng chấm thi đánh giá cao và chấm điểm tuyệt đối. Dù vậy, chàng trai có cái tên đặc biệt này tỏ ra rất khiêm tốn, luôn "biết mình biết ta": "Trong 6 bài đợt này, em làm tốt nhất phần hình học nhưng lại hơi ẩu một số phần nên bị mất điểm".

"Toán học luôn ẩn trong mình những vẻ đẹp"

Nói về toán học, Nguyễn Nguyễn cho biết: "Em thích toán học vì đơn giản là em thích suy nghĩ, thích logic hóa nhiều vấn đề để giải quyết mọi thứ một cách hợp lý. Toán học giúp em rèn luyện tư duy và em nghĩ rằng nó sẽ giúp ích cho mình rất nhiều sau này".

Dù vậy, suốt thời gian học cấp 3, Nguyễn chưa từng đi học thêm môn toán. Em lý giải: "Đầu năm lớp 10, thầy giáo dạy toán của em có khuyến phụ huynh là đừng khuyến khích các em đi học thêm, để không làm rập khuôn tư duy của các em. Và em nghĩ điều này là đúng".

Mặt khác, theo Nguyễn Nguyễn, ba mẹ rất hiểu tâm lý tâm lý của em, không bao giờ đặt nặng vấn đề điểm số, cũng không ép đi học thêm mà để em chủ động, tự do trong việc học. Nguyễn chia sẻ: "Ba mẹ luôn quan tâm tới việc học của em. Với ba mẹ, miễn là em duy trì sự say mê trong việc học là được. Đó chính là điều em quý nhất ở cả ba và mẹ".

TS Trần Nam Dũng - Phó Hiệu trưởng Trường Phổ thông Năng Khiếu, người đồng hành với Nguyễn Nguyễn suốt thời gian em tham gia kỳ thi tại Anh, nhận xét: "Nguyễn Nguyễn là một học sinh có những suy nghĩ về toán học rất sâu sắc. Không đi học thêm nhưng Nguyễn rất chịu khó đào sâu suy nghĩ để giải quyết vấn đề một cách mới mẻ. Gặp bài toán khó, các bạn khác đôi khi đầu hàng sớm, còn Nguyễn Nguyễn thì luôn nỗ lực tìm ra câu trả lời cho bằng được".

Học hết cấp 3, Nguyễn Nguyễn chọn Khoa Toán - Tin học, Trường ĐH Khoa học Tự nhiên ĐHQG-HCM để tiếp tục theo đuổi giấc mơ toán học của mình. Nguyễn nói: "Đối với em, Toán học luôn ẩn trong mình những vẻ đẹp. Ước ao của em là có thể nghiên cứu, tìm tòi và hiểu rõ những vẻ đẹp ấy hơn nữa".

Đại diện cho tân sinh viên khóa 2019 phát biểu tại lễ khai giảng, Nguyễn Nguyễn một lần nữa tỏ ra rất chín chắn và khiêm tốn khi cho rằng thế giới hiện đại với nhiều thay đổi liên tục đòi hỏi mỗi người phải kiên định và nỗ lực không ngừng để không bị bỏ lại phía sau.

"Khi đi thi, Nguyễn được các thành viên trong đoàn đánh giá rất cao vì tính tự lập, chín chắn và đĩnh đạc. Giờ Nguyễn không nghĩ đến vinh quang trong quá khứ mà đang đặt ra cho mình những mục tiêu khác để chinh phục. Nguyễn không ngại khó mà rất ham học hỏi, em có rất nhiều tố chất để trở thành một nhà khoa học. Tôi tin rằng Nguyễn Nguyễn sẽ còn phát triển tốt hơn nữa trong tương lai" - TS Trần Nam Dũng khẳng định ■

ƯỚC VỌNG THỦ KHOA

Rời mái trường THPT, bước vào giảng đường đại học điều gì là quan trọng nhất? Với các tân sinh viên là thủ khoa, họ có những xúc cảm và ước vọng gì trong cuộc hành trình mới?

Kim Quyên - Hoài Thương

► **Nguyễn Ngọc Băng Tâm** - Thủ khoa Kỳ thi THPT, Trường ĐH Khoa học Tự nhiên:

Đại học là nơi để trưởng thành

Mặc dù ngành Khoa học Máy tính được đào tạo ở nhiều trường đại học khác nhưng mình chọn Trường ĐH Khoa học Tự nhiên ĐHQG-HCM vì trong thời gian học tại Trường Phổ thông Năng khiếu mình có cơ hội tiếp xúc với nhiều thầy cô ở đây. Bên cạnh đó, các anh chị trong khoa luôn là những tấm gương mà mình ngưỡng mộ từ lâu.

Với mình dù đạt thủ khoa hay không thì bước vào giảng đường đại học đều chung một vạch xuất phát cả, đây chỉ mới bước đầu thôi. Hiện tại, mình ấp ủ nhiều dự định trong tương lai, cụ thể mình sẽ tham gia các cuộc thi dành cho sinh viên, cũng như tìm kiếm cơ hội học cao học ở nước ngoài. Bên cạnh đó, theo mình việc tự trau dồi kỹ năng chuyên môn cũng như kỹ năng mềm là điều cần thiết để biến ước mơ thành hiện thực.

Mình không giỏi bằng nhiều bạn khác thật, mình cũng không thích so sánh mình với người khác, mà chỉ muốn so sánh bản thân của ngày hôm nay với ngày hôm qua. Những ngày đầu ở trường đại học mình hơi bối rối, nhưng mình đã sẵn sàng đón đầu những thử thách. Đại học với mình là nơi để rèn giũa và trưởng thành.

► **Trần Hoàng Yến Nhi** - Thủ khoa Kỳ thi ĐGNL, Trường ĐH KHXH&NV: **Sẽ học thêm tiếng Hàn và tiếng Nhật**

Việc mình chọn ngành Báo chí khiến gia đình, người thân đều bất ngờ. Ngay cả bản thân cũng nhận thấy tính cách mình trái ngược với những điều mà ngành nghề này cần có. Nhưng, mình quyết định chọn ngành Báo chí để thoát khỏi vỏ bọc an toàn, để khám phá mọi ngóc ngách của cuộc sống, để được gặp gỡ, trải nghiệm nhiều hơn.

Những ngày đầu ở giảng đường có một điều khiến mình "choáng ngợp", đó là các bạn xung quanh ai cũng năng động và thực sự giỏi. Tuy nhiên, với mình đó cũng chính là động lực để mình cố gắng hơn nữa. Hiện tại, mình tập trung cải thiện về ngoại ngữ, kỹ năng thuyết trình, giao tiếp... Bên cạnh đó, mình còn tự học thêm tiếng Hàn và tương lai gần sẽ học thêm tiếng Nhật nữa. Mình là kiểu người không thích lên mạng xã hội quá nhiều, có thời gian rảnh rỗi mình thường đọc truyện tranh, nghe nhạc, hoặc chơi rubik.

Cũng như những bạn xa nhà khác, lên đại học mình luôn nhớ đến những bữa cơm gia đình. Quê mình ở Hà Tiên (Kiên Giang) nên nếu có lịch trống là mình sẽ về nhà ngay.

► **Trương Tấn Phát** - Thủ khoa Kỳ thi ĐGNL, Trường ĐH An Giang:
Cố gắng giữ học bổng

Mình quyết định học ngành Ngôn ngữ Anh tại Trường ĐH An Giang vì không muốn xa nhà. Ba mẹ mình cũng không bắt buộc mình phải học ở trường nào cả, và bản thân mình nghĩ rằng học ở đâu cũng vậy, quan trọng là tự học và thái độ tiếp nhận.

Học ở Trường ĐH An Giang giúp mình tiết kiệm được chi phí mà chất lượng đào tạo ở đây cũng rất tốt. Tuy mới vào học nhưng mình rất ấn tượng về sự tận tâm của thầy cô ở Trường ĐH An Giang, đặc biệt là thầy Ngô Ngọc Hòa với phong cách dí dỏm, cuốn hút và luôn "giữ nhiệt" cho lớp.

Về dự định trong năm học mới, trước mắt mình sẽ cố gắng phấn đấu học tốt để duy trì học bổng. Nếu có cơ hội mình sẽ thi IELTS. Chuẩn bị tiếng Anh không chỉ là việc quan trọng mà còn rất cần thiết đối với mỗi người. Đặc biệt là những bạn muốn trở thành phiên dịch hoặc giáo viên tiếng Anh như mình. Bên cạnh lo cho việc học mình cũng là người "có máu văn nghệ". Mình vừa đăng ký vào Ban Văn nghệ của CLB tiếng Anh. Hy vọng sẽ trở thành thành viên chính thức.

► **Trần Đức Lương** - Thủ khoa Kỳ thi THPT, Trường ĐH Công nghệ Thông tin:
"Fan cuồng" của thầy Phó Hiệu trưởng

Mình rất ấn tượng về cơ sở vật chất của Trường ĐH Công nghệ Thông tin. Cảnh quan ở đây đẹp, và đặc biệt là nhiều cây xanh. Bên cạnh đó, giảng viên cực kỳ trẻ, chỉ hơn mình chừng 10 tuổi nên mình cảm thấy rất gần gũi và dễ dàng kết nối, trao đổi việc học.

Mình là một người yêu thể thao, trong đó bóng đá là số 1. Mình thích nhất là Messi và Đoàn Văn Hậu nên chắc chắn trong thời gian ở đại học mình sẽ tham gia các giải đấu bóng đá. Đó cũng là "điểm chung" mà mình tìm thấy ở TS Nguyễn Anh Tuấn - Phó Hiệu trưởng Trường ĐH Công nghệ Thông tin và trở thành "fan cuồng" của thầy.

Hôm trước mình có đọc status của thầy Nguyễn Anh Tuấn và được biết dịp lễ Quốc khánh 2/9 thầy đạp xe gần 180 cây số, điều đó khiến mình càng ngưỡng mộ thầy. Mình hy vọng, trong thời gian học tại trường sẽ có cơ hội trò chuyện với thầy nhiều hơn để lắng nghe những chia sẻ của thầy về ngành học cũng như "bí quyết" luyện sức khỏe.

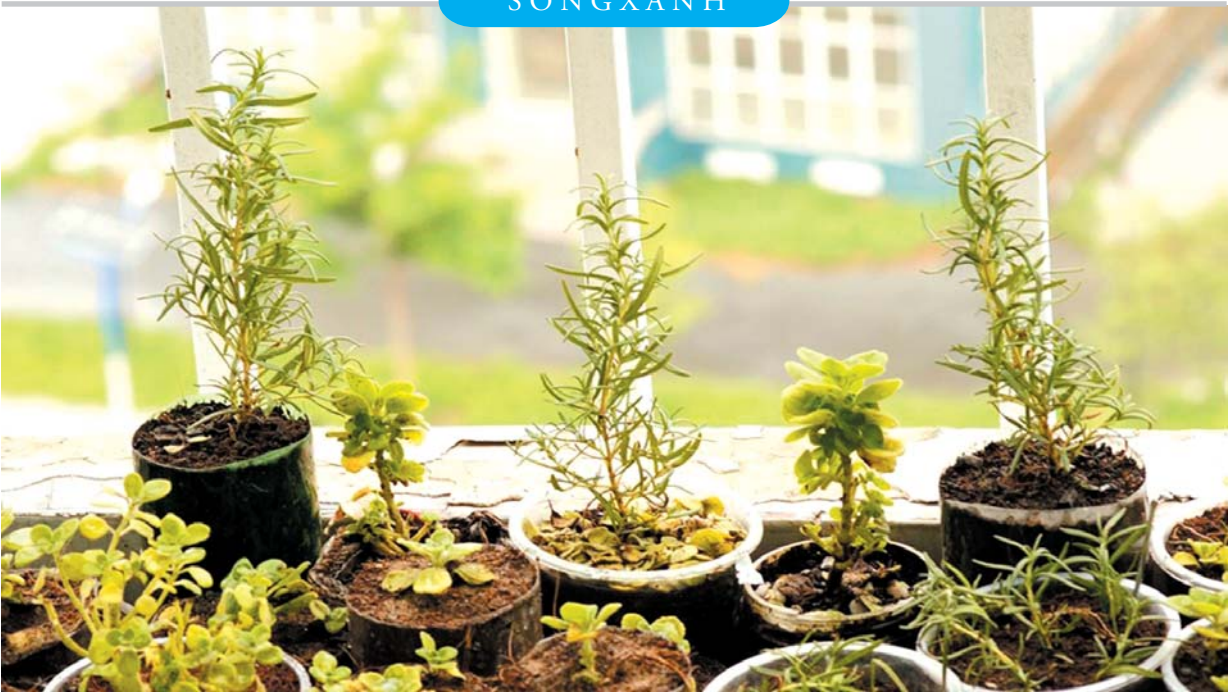

► **Phan Thế Hậu** - Thủ khoa Kỳ thi THPT, Trường ĐH Bách Khoa:
Dành thời gian để săn học bổng

Ngày trước mình rất ham chơi, mãi đến năm lớp 12 mình mới quyết tâm học vì mình nghĩ rằng nếu học giỏi, sau này có việc làm tốt thì sẽ giúp được ba mẹ, cải thiện cuộc sống gia đình. Vì lẽ đó mình muốn theo học ngoại thương hoặc kinh tế, nhưng cuối cùng điểm khối A1 cao hơn nên mình chọn lại và đậu vào Trường ĐH Bách Khoa. Với mình bây giờ đó là sự lựa chọn đúng đắn.

Mình đã có chứng chỉ IELTS 7.5, và mình dự định dành thời gian viết luận để săn học bổng, vì ước mơ lớn nhất của mình là du học. Còn nếu cơ hội chưa đến, thì sau khi ra trường mình muốn tự viết phần mềm, ứng dụng trên điện thoại, máy tính để biến những kiến thức đã học vào thực tiễn.

Còn phương pháp học tốt, theo mình là phải biết cách sắp xếp thời gian hợp lý. Như mình, bản thân mê game *Liên Minh* nên mỗi ngày đều dành một giờ đồng hồ để chơi. Mình nghĩ học mà nhồi nhét thì mệt lắm, nên cứ học một giờ phải nghỉ 15 phút ■

"Vườn cây xanh" của Hoàng Huy. Ảnh: Phạm Phương

ĐỔI CHAI NHỰA NHẬN CÂY XANH

Hướng tới văn hóa chia sẻ, Bùi Hoàng Huy (sinh viên Khoa Hóa học, Trường ĐH Khoa học Tự nhiên ĐHQG-HCM) đã tổ chức hoạt động có tên *Share To Smile* - đổi chai nhựa, nhận cây xanh.

Phạm Phương - Huyền My

Share To Smile tổ chức vào thứ Tư trong tuần đầu tiên của tháng tại khuôn viên Ký túc xá khu B ĐHQG-HCM. Đến nay *Share To Smile* được rất nhiều sinh viên quan tâm và hưởng ứng.

Tặng gần 200 cây mỗi tháng

Ý tưởng *Share To Smile* xuất phát từ chuyện một người bạn ở chung phòng ký túc xá với Hoàng Huy rất thích trồng cây nhưng không biết cách chăm sóc, cứ sau một thời gian lại phải mua cây mới.

Hoàng Huy chia sẻ: "Ban đầu, thấy bạn 'tốn kém' quá nên mình chăm sóc cây giúp. Chỉ sau một thời gian cây nào cũng xanh tốt cả nên mình mới nảy ra ý định nhân giống để tặng lại cho mọi

người. Với mình, trồng cây là một điều rất thú vị, và tặng cây cho người khác càng thú vị hơn".

Ý tưởng *Share To Smile* đi vào thực tế từ đầu tháng 5/2019. Hoàng Huy cho biết, ban đầu Huy cùng người bạn đem những chậu cây xanh xuống hồ Bán Nguyệt trong Ký túc xá để tặng nhưng... chờ hoài không ai tới lấy, đành phải mang ngược lên. "Khi thực hiện một hoạt động vì cộng đồng, khó khăn không đến từ sự cực nhọc mà nó đến từ yếu tố tinh thần. Mình làm mà không thấy ai hưởng ứng thì sẽ bị xuống tinh thần. Lúc đó mình rất hụt hẫng" - Huy tâm sự.

Tuy nhiên, nhờ sự kiên trì của Huy và lòng nhiệt huyết của cậu bạn chung phòng, sau hơn 4 tháng hoạt động, nhóm *Share To Smile* đã có 20 thành viên tham gia. Mỗi tháng nhóm tổ chức tặng cây một lần, mỗi lần từ 50-150 cây, riêng trong tháng 9 nhóm đã tặng được hơn 200 chậu cây sen đá, sen thơm, xương rồng...

Hoàng Huy cho biết thêm, để có cây tặng bạn bè, Huy và nhóm phải trồng cây và chia nhau chăm sóc. "Nhờ sự lan tỏa đó mà các thành viên trong nhóm có thể cảm nhận được niềm vui khi chăm sóc cây và tặng những chậu cây đó cho các bạn khác. Vừa mang đến niềm vui cho mình và cho cả người khác, đó là giá trị của sự sẻ chia

Lượng chai nhựa thu về một phần làm chậu trồng cây. Ảnh: Huyền My

Hoàng Huy (áo đỏ) hướng dẫn các bạn chăm sóc cây. Ảnh: Huyền My

như tên gọi của nhóm *Share To Smile*”.

Văn hóa chia sẻ trong cộng đồng

Điều đặc biệt của *Share To Smile* chính là mỗi bạn sinh viên chỉ cần đưa 5 chai nhựa đổi lấy một cây xanh vào mỗi lần nhóm tổ chức.

Hoàng Huy cho biết, mục đích của việc đổi 5 chai nhựa nằm ở chỗ “của cho không bằng cách cho”. “Nếu một vật được cho không thì sẽ không có giá trị bằng việc bạn phải đánh đổi một thứ gì đó để có được nó. Chính vì vậy, nhóm mong muốn các bạn đổi chai nhựa để nhận cây. Lượng chai nhựa thu về một phần làm chậu trồng cây cho lần tặng kế tiếp, một phần tặng lại các cô lao công trong ký túc xá để họ có thêm chút thu nhập và tất nhiên qua đó lan tỏa ý thức hạn chế đồ nhựa, góp phần bảo vệ môi trường”

- Hoàng Huy nhấn mạnh.

Huy cho biết thêm, đây chính là văn hóa chia sẻ trong cộng đồng, một loại văn hóa mà mỗi cá nhân không phải tự nhiên và dễ dàng thực hiện được. Vì vậy, nhóm đặt ra nguyên tắc riêng cho hoạt động để phát huy tối đa văn hóa tốt đẹp này.

Theo Quỳnh Như (sinh viên Trường ĐH KHXX&NV ĐHQG-HCM, thành viên của nhóm) việc trao chai nhựa nhận cây xanh đơn giản là mang đến niềm vui nho nhỏ cho bạn bè đồng trang lứa nên nhóm không muốn bạn thì sở hữu quá nhiều cây mà bạn khác lại không có.

Bạn Đỗ Nguyễn Xuân Quỳnh (sinh viên Trường ĐH Khoa học Tự nhiên ĐHQG-HCM) từng nhận cây xanh từ *Share To Smile*, cho biết rất thích ý tưởng này. “Việc dùng 5 chai nhựa để nhận lại 1 cây xanh là hợp lý, bởi sự tác động hai chiều của nó. Một bên nhận được cây để chăm sóc, bên còn lại nhận được chai để làm chậu tiếp cũng như bảo vệ môi trường, như vậy mới xứng đáng”.

Còn bạn Nguyễn Nhật Hào (sinh viên Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM) chia sẻ: “Mình thấy đây là hoạt động vô cùng ý nghĩa. Nó giúp mình không phải khó chịu khi vứt đi chai nhựa nữa. Thay vào đó, mình mang đến nhóm *Share To Smile*, vừa giải quyết được ‘rác’ mà vừa có được cây để trồng”.

Sau khi đến với *Share To Smile*, bạn Nguyễn Thị Kim Phụng (sinh viên Trường ĐH KHXX&NV ĐHQG-HCM) cho biết: “Mỗi lần xuống nhận cây mình đều rất hào hứng. Không chỉ nhận cây, mình còn được các anh chị hướng dẫn cách chăm sóc cũng như tưới nước cho cây con để mình tặng lại những bạn khác”.

Nói về kế hoạch sắp tới, Hoàng Huy cho biết *Share To Smile* sẽ cố gắng thực hiện hoạt động tặng phân bón do chính Huy bỏ tiền mua, vật trao đổi có thể sẽ là túi nilon hoặc những chất thải khác để góp phần bảo vệ môi trường.

Ngoài ra, Hoàng Huy và nhóm còn áp dụng tương đổi cây lấy sách, nhằm lan tỏa niềm vui chung giữa các bạn có sở thích đọc sách và đam mê chăm sóc cây cảnh. Tuy nhiên, kế hoạch có phần phức tạp và khó thực hiện hơn nên cả nhóm đang trong quá trình chuẩn bị.

Còn về vấn đề trở thành thành viên của *Share To Smile*, Hoàng Huy cho biết nhóm luôn sẵn sàng chào đón những bạn có sở thích trồng cây và mong muốn lan tỏa niềm vui đến cộng đồng mà không cần phải qua bất cứ vòng “casting” nào cả ■

TS Lê Minh Công - Trưởng bộ môn Tâm lý học cơ bản,
Khoa Tâm lý học, Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM.
Ảnh: Phan Yên

DÙ BẠN LÀ AI, HÃY SỐNG THẬT HẠNH PHÚC

Học đường Việt Nam trước các biến động phức tạp của thời cuộc đã xuất hiện những vấn đề tâm lý mới mẻ bên cạnh các chủ đề truyền thống về bạo lực học đường, tự tử hay stress... của học sinh, sinh viên. Đó là vấn đề về đồng tính, chuyển giới và xác định xu hướng tính dục.

Phan Yên

Học sinh, sinh viên đồng tính thường gặp phải những vấn đề tâm lý nào? Làm thế nào để các em cùng thầy cô giáo có những nhận thức và ứng xử đúng đắn về vấn đề này? *Bản tin ĐHQG-HCM* đã có cuộc trao đổi với TS Lê Minh Công - Trưởng bộ môn Tâm lý học cơ bản, Khoa Tâm lý học, Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM về chủ đề trên.

Không chỉ là lựa chọn xu hướng tính dục

* Thưa ông, chúng ta cần hiểu như thế nào về đồng tính?

- Đồng tính bao gồm cả đồng tính nam (gay) và nữ (lesbian), là những người có sự hấp dẫn tình yêu và tình dục với những người cùng giới tính một cách lâu dài và cố định. Khác với người dị tính, là những người hấp dẫn tình yêu và tình dục với một người không cùng giới tính với mình. Song tính hay lưỡng tính (bisexual) chỉ những người có sự hấp dẫn tình yêu, tình dục với cả những người cùng giới và khác giới tính một cách lâu dài. Còn chuyển giới (transgender) là người có bản dạng giới (tự nhận thức về giới tính của mình) khác với biểu hiện giới tính của người đó lúc sinh ra, bao gồm những người chuyển giới đã phẫu thuật và người chưa phẫu thuật chuyển đổi giới tính.

LGBT (chữ viết tắt tiếng Anh của người

đồng tính, song tính và chuyển giới) của con người thể hiện sự đa dạng của các nền văn hóa nhân loại dựa trên thiên hướng tình dục và bản dạng giới. Thiên hướng tính dục của con người được chia thành ba loại chủ yếu: dị tính luyến ái, đồng tính luyến ái và song tính luyến ái; còn theo bản dạng giới thì phân thành: người chuyển giới và người không chuyển giới. Khi xem xét hay xác định các xu hướng tính dục khác nhau, thường dựa trên 4 yếu tố: Hoocmon sinh dục, giới xã hội, bản dạng giới và xu hướng tình dục. Vì thế, LGBT không chỉ là sự khác biệt của cá nhân về việc lựa chọn xu hướng tính dục mà còn có nhiều yếu tố khác rất quan trọng, nhất là bản dạng giới, hay tự nhận thức về giới của cá nhân.

* Sinh viên LGBT thường gặp phải những vấn đề tâm lý nào, thưa ông?

- Sự khác biệt so với người khác trong một cộng đồng/nhóm hay xã hội đã là một khó khăn về tự đánh giá bản thân của chính cộng đồng LGBT. Chính những khác biệt và khó khăn này làm cho bản thân họ không thực sự khỏe mạnh về sức khỏe tinh thần và thường rất "nhạy cảm" với các yếu tố tác động từ bên ngoài. Họ sẽ phòng vệ với các khó khăn đó bằng những hành vi không tích cực như chống đối, phá phách, bỏ nhà đi... Chính vì những hành vi này lại càng làm xã hội xa lánh, đánh giá tiêu cực; đồng thời cũng làm gia tăng những khó khăn và phòng vệ

Được tổ chức lần đầu vào năm 2012, VietPride là hoạt động tôn vinh cộng đồng LGBT lớn nhất tại Việt Nam, thu hút hàng ngàn sinh viên, học sinh tham gia mỗi năm. *Nguồn: Human Right Campaign*

của họ.

Ngoài những vấn đề thuộc về nhận thức cá nhân, cộng đồng LGBT còn phải chịu rất nhiều áp lực từ chính xã hội mang đến. Áp lực đó có thể là do cha mẹ, họ hàng, làng xóm, nơi làm việc, trường học, cộng đồng... và họ trở thành nhóm yếu thế bị bắt nạt, kỳ thị, bạo hành. Những điều này dẫn tới tình trạng stress gia tăng, nhiều người thường trực có những stress bệnh lý, thậm chí một tỷ lệ không nhỏ cộng đồng LGBT có tình trạng rối loạn tâm thần liên quan đến stress như rối loạn lo âu, trầm cảm, rối loạn phân ly, cơ thể hóa...

Học cách khỏe mạnh và hạnh phúc

* Ông có thể chia sẻ một trường hợp cụ thể mà ông từng tư vấn tâm lý cho sinh viên LGBT?

- Có khá nhiều trường hợp chúng tôi đã thực hành trong suốt những năm qua liên quan xu hướng tình dục và bản dạng giới.

Trường hợp Minh Hòa (tên đã được đổi), là sinh viên năm II của Trường ĐH KHTN đến với chúng tôi trong tình trạng rối loạn trầm cảm. Tất nhiên, nguyên nhân của trầm cảm thứ đẳng (ngoại sinh) này đến từ khá nhiều yếu tố ảnh hưởng khác nhau như sự thích ứng môi trường học đường, những khó khăn trong hệ thống gia đình của Minh Hòa một cách bền vững và dài

lâu, thất bại trong tình yêu... Nhưng có lẽ vấn đề xu hướng tình dục là yếu tố được xem xét xa hơn và đặc trưng.

Ngay từ khi học lớp 10, Minh Hòa đã cảm nhận bản thân mình không phải là con gái, mà đặc trưng là việc em rất thích cô giáo dạy văn của mình. Bằng mọi cách em thể hiện tình cảm với cô như đòi học thêm riêng với cô, thường xuyên nhắn tin chia sẻ tình cảm... và đến khi em học lớp 11, em quyết tâm thổ lộ tình cảm của mình. Cô giáo của Hòa, vì muốn em vui vẻ để tiếp tục học nên nói là em thi đại học cô sẽ trả lời. Chính điều đó đã gieo vào đầu Hòa một hy vọng và làm em cố gắng rất nhiều để đậu vào Trường ĐH KHTN, nhưng sau đó cô giáo lại chặn mọi cuộc gọi của em.

Thời gian học đại học, em rất đau buồn và sau đó thích một cô bạn cùng lớp. Vì những thổ lộ tình cảm của mình mà em bị bạn gái từ chối, xúc phạm và còn tung thông tin làm mọi người trêu chọc em. Minh Hòa thấy cuộc sống của mình rất bế tắc, không tìm thấy tương lai hay con đường sống của mình. Em từng hai lần tự sát nhưng không thành.

Có khá nhiều trường hợp trong cộng đồng LGBT mà tôi đã làm việc và tất cả đều có các vấn đề sức khỏe tâm thần.

(Xem tiếp trang 66)

Sinh viên Trường ĐH Quốc Tế tham gia khóa tập huấn "Công dân tích cực".

TUẦN LỄ GẮN KẾT VÀ SẼ CHIA

Minh Châu

“**T**uần sinh hoạt công dân học sinh, sinh viên" hay "Tuần sinh hoạt công dân đầu khóa" là những buổi sinh hoạt bắt buộc đối với tân sinh viên để có hiểu biết tổng quan về nhà trường, phương hướng nhiệm vụ năm học và nắm bắt các thông tin thiết yếu khác. Các nội dung về đảm bảo an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, phòng chống tội phạm và tệ nạn xã hội cũng được nhiều trường triển khai. Ngoài ra, sinh viên còn được phổ biến quy chế học tập, sinh hoạt, chế độ, chính sách chăm sóc sức khỏe...

Tuy rất hữu ích nhưng phần lớn nội dung trên được chọn lọc và trích dẫn từ các văn bản hành chính khô khan, khiến không ít tân sinh viên cảm thấy ngán ngẩm. Liệu có cách nào truyền tải những nội dung đó mềm mại và sinh động hơn để mang lại ấn tượng, niềm vui và sự

hứng khởi cho những bạn trẻ lần đầu tiên bước chân vào giảng đường đại học? Và ngày 6/9 vừa rồi, Trường ĐH Quốc Tế ĐHQG-HCM đã trả lời câu hỏi đó khi phối hợp Hội đồng Anh tại Việt Nam tổ chức khai mạc khóa tập huấn mang tên "Công dân tích cực". Chương trình được lồng ghép vào tuần Sinh hoạt công dân đầu khóa có chủ đề "Bản sắc và văn hóa".

Dưới sự hướng dẫn của các điều phối viên, tân sinh viên được chia thành nhóm nhỏ để tham gia các hoạt động trải nghiệm mang tên: Globingo, Dòng sông học tập, Tôi và bản sắc của tôi, Hai lời nói thật - một lời nói dối, Tặng bằng chìm...

Ở trò chơi "Tôi và bản sắc của tôi", sinh viên được phát một tờ giấy trắng với yêu cầu vẽ vào đó một hình thể hiện bản thân và một trái tim. Tiếp theo, viết 5 điều bản thân quan tâm nhất vào 5 sticker rồi dán vào tờ giấy theo thứ tự ưu tiên. Khi hoàn thành, sinh viên đặt tờ giấy của mình vào giữa vòng tròn rồi cùng nhau đi quanh, đọc từng tờ giấy để "tiếp thị" bản thân và

hiểu các bạn của mình.

Một điều phối viên hỏi: "Các em thấy các tờ giấy đó có điểm gì giống nhau không?"

Đa số sinh viên bảo "không", nhưng một bạn tình nghịch nói: "Dạ có, các tờ giấy đều có hình trái tim".

Điều phối viên và cả lớp cười òa: "Đúng rồi, vì chị yêu cầu vẽ hình trái tim mà. Vậy các em thấy các hình trái tim đó có giống nhau không?"

Vấn bạn sinh viên lúc nãy nói: "Dạ không, có bạn vẽ to, có bạn vẽ nhỏ xíu".

- Đúng vậy, vậy các bạn có đoán được từ khóa qua trò chơi này là gì không?

- Đó là sự khác biệt! Một sinh viên trả lời. Chị điều phối viên và nhiều bạn khác mỉm cười, gật đầu đồng ý.

Cũng trò chơi đó, ở căn phòng khác, sinh viên được xem kỹ điều quan tâm của bạn mình và đứng lên chia sẻ. Một sinh viên tên Thảo nói: "Lúc đi quanh các tờ giấy, em thấy nhiều bạn chọn gia đình, công việc, bạn bè, thậm chí là 'crush' là điều quan tâm nhất của mình. Nhưng em ấn tượng với một bạn ghi là 'sức khỏe'. Em không ghi 'sức khỏe' vào tờ giấy của mình nhưng nghĩ lại đúng là sức khỏe rất quan trọng, nếu không có sức khỏe thì mình không học nổi và cũng không làm việc gì được".

Tiếp mạch chia sẻ, bạn Nhật cho biết: "Em viết 4 điều đầu rất đơn giản, nhưng đến điều thứ 5 - khi không còn sự lựa chọn thì em phân vân giữa 'thành công' và 'tiền bạc'. Có 'thành công' mới có 'tiền' hay có 'tiền' rồi mới 'thành công'? Cuối cùng em quyết định chọn 'thành công'".

Điều phối viên hỏi: "Có bạn nào ấn tượng hay tò mò về tờ giấy chia sẻ của bạn khác không?". Một cánh tay giơ lên nói: "Anh ơi, có bạn vẽ biểu tượng phát xít Đức, em không hiểu". Vậy là mọi người nhanh chóng tìm kiếm chủ nhân của tờ giấy có biểu tượng lạ đó và hỏi lý do. Trung, với khuôn mặt cương nghị, cầm trên tay tờ giấy, run run cố gắng nói lớn: "Mình xin nói rõ, đây không phải là biểu tượng của phát xít Đức, mà là mình, vì mình hiền quá, mình hay bị các bạn ăn hiếp nên mình vẽ vậy để nhắc mình phải mạnh mẽ lên, đừng để bị ăn hiếp nữa thôi. Và mình nhắc lại, đây không phải là biểu tượng của phát xít Đức". Khi nói câu cuối, giọng Trung đóng đặc, xúc động, nhìn chằm chằm vào mọi người làm những tròng cười của các bạn khi nghe Trung nói "vì mình... hiền quá" cũng tắt ngấm đi.

Cứ thế, qua mỗi trò chơi, các tân sinh viên Trường ĐH Quốc Tế được nói về mình, được nghe về bạn, hiểu hơn về cá tính mỗi người để dung hòa và tôn trọng nhau.

Phạm Minh Duy - sinh viên năm I Khoa Kỹ thuật Hệ thống Công nghiệp, chia sẻ: "Em rất thích các buổi học này, nó rất bổ ích. Sáng giờ em học được rất nhiều không chỉ từ nội dung bài học mà còn từ hai bạn ngồi cạnh em và cách tổ chức lớp học. Sau này, khi tổ chức chương trình em cũng sẽ bố trí người đứng trong điều phối, người đứng ngoài quan sát và có một người hướng dẫn, tư vấn như vậy".

PGS.TS Lê Văn Cảnh - Phó Hiệu trưởng Trường ĐH Quốc Tế, cho biết: "Qua chương trình tập huấn này, Trường ĐH Quốc Tế mong muốn giới thiệu và lan tỏa tinh thần 'Công dân tích cực' cho sinh viên năm nhất, giúp các em được giao lưu, mở rộng quan hệ, từ đó có sự tự tin để hiểu hơn về bản thân và tính cách của người khác. Đặc biệt, nhà trường hy vọng nâng cao nhận thức sinh viên về tính đa dạng của văn hóa biết tôn trọng sự khác biệt".

Tương tự Trường ĐH Quốc Tế, sáng 9/9, sau lễ khai giảng, Viện Đào tạo Quốc Tế ĐHQG-HCM đã tổ chức sinh hoạt chuyên đề "Hội nhập môi trường học tập quốc tế trong thời đại công nghiệp 4.0". Bằng kiến thức và kinh nghiệm thực tế của mình, PGS.TS Vũ Hải Quân - Phó Giám đốc ĐHQG-HCM, Viện trưởng Viện IEI, chia sẻ với sinh viên về tầm nhìn, mục đích và giá trị cốt lõi mà mỗi người cần đặt ra cho bản thân. Nhiều sinh viên ghi chép những phân tích của ông để hiểu vì sao việc học chuyên ngành, học ngoại ngữ là rất quan trọng, tinh thần khởi nghiệp là gì, tinh thần học tập suốt đời là như thế nào? Phó Giám đốc ĐHQG-HCM khẳng định: "Trí tuệ có khả năng thay đổi. Đôi khi xuất phát điểm của các em không bằng các bạn khác, nhưng nếu các em chịu cố gắng tư duy và nỗ lực thì các em có thể vượt qua các bạn và vượt qua chính bản thân mình".

Có thể nói, việc tìm tòi những chuyên đề hay, sáng tạo môi trường giao lưu thân thiện như Trường ĐH Quốc Tế, Viện Đào tạo Quốc Tế và nhiều trường khác của ĐHQG-HCM đã làm cho "Tuần sinh hoạt công dân đầu khóa" thực sự là tuần lễ gắn kết và sẻ chia của những bạn trẻ từ muôn phương vừa háo hức tụ hội trong một mái nhà ■

ĐỪNG CHÌM ĐẮM TRONG GAME VÀ FACEBOOK

Nhạc Sơn

Đó là lời nhắn nhủ của PGS.TS Nguyễn Hoàng Tú Anh - Hiệu trưởng Trường ĐH Công nghệ Thông tin ĐHQG-HCM tới hơn 1.700 tân sinh viên tại Lễ khai giảng năm học 2019-2020 vào sáng 5/9. Lời nhắn gửi đặc biệt này được đón chào bằng những tràng vỗ tay dồn dập từ khắp sân trường, xen lẫn tiếng cười của phụ huynh và đặc biệt là của các tân sinh viên.

Cùng lúc này, trên khắp cả nước cũng rộn ràng không khí chào mừng năm học mới. Trên báo chí, người ta thấy vẫn còn những buổi lễ khai giảng mang nặng tính hình thức, thiếu những thông điệp, những lời nhắn nhủ đầy tin tưởng và yêu thương từ những thầy cô hiệu trưởng. Điều chưa hài lòng đó phải chăng mọi người mong ước: dù ở cấp học nào thì ngày tựu trường luôn cần những lời nhắn gửi hữu ích và thiết thực trong bài phát biểu của người đứng đầu nhà trường?

Đó có thể là những gợi mở về một chặng đường kiếm tìm tri thức mới mà quý thầy cô muốn dành cho học trò thân yêu của mình. Đó có thể là cuộc đối thoại giữa thầy cô, lãnh đạo với học sinh, sinh viên trong không gian cởi mở để sẻ chia niềm vui và lan truyền cảm hứng. Đó có

thể là những cảm xúc và trải nghiệm, những thành công và dang dở mà người đi trước muốn thế hệ sau nên biết soi vào và chọn lọc. "Đừng chìm đắm trong game và Facebook" là một ví dụ như thế.

Những điều dung dị và hữu ích thường dễ đi vào lòng người. Ngày tựu trường sẽ trở nên đáng nhớ khi người học được nghe thấy ước vọng của chính mình vang lên từ những thầy cô khả kính.

Nói riêng về ngày khai giảng ở đại học, có lẽ nên biết rằng, phần lớn người dự khai giảng là... tân sinh viên. Mà trong một chừng mực nào đó, tân sinh viên vẫn là... học sinh, bởi các em vừa rời trường THPT và vẫn mang trong lòng cảm xúc háo hức lẫn bối ngỡ ở một cấp học mới, môi trường mới. Như vậy, lễ khai giảng ở đại học nên chăng là "ngày hội định hướng cho tân sinh viên"?

Ở đó hãy bớt thời gian rình rang của nghi lễ để dành giới thiệu về chương trình học, môi trường học cũng như những thông tin về đời sống ở ký túc xá, giảng đường...

Ở đó cần những buổi nói chuyện của các chuyên gia, hoặc những sẻ chia kinh nghiệm của các anh chị đi trước, để mỗi tân sinh viên nhận được cho riêng mình một nguồn cảm hứng khi bước vào cuộc hành trình mới.

Ở đó sinh viên được tự tìm hiểu về những giá trị truyền thống của nhà trường mà không phải thông qua những báo cáo quá dài với chỉ chít con số thống kê cùng nhiều mỹ từ, sáo ngữ. Sinh viên được thấy những cơ hội và thách thức, niềm vui và trách nhiệm khi trở thành một thành viên nơi giảng đường đại học.

Khai giảng là sự khởi đầu của một hành trình học vấn, vì vậy hãy trao gửi cho học sinh, sinh viên những thông điệp hữu ích và thiết thực, nhẹ nhàng và gần gũi ■

Chiếc xe đạp của Rick mà tôi đã mượn để đi rất nhiều nơi ở Chiang Mai.

MỘT MÌNH Ở CHIANG MAI

Những ngày hè cuối cùng của tháng 8, nhân chuyến công tác ở Thái Lan với công ty thực tập, tôi quyết định một mình đi về phía Bắc của xứ sở chùa vàng. Chuyến đi ấy như một món quà tôi tự thưởng cho mình vì đã đủ dũng khí bước chân ra khỏi Việt Nam thân thương mà tôi đã an trú 21 năm qua.

Bài, ảnh: Anh Thy

Hộ chiếu trắng, tiếng Anh bập bẹ, một ít tiền và một khát khao được trải nghiệm những điều mới mẻ là tất cả hành trang trong chuyến xuất ngoại đầu đời của đứa con gái 21 tuổi. Hơn thế nữa, đó còn là một chuyến độc hành.

Độc hành không đáng sợ

Tôi đã do dự rất nhiều lần trước khi hạ quyết tâm thực hiện chuyến du lịch một mình đầu tiên của mình. Trước khi đi, với trí tưởng tượng bay bổng của mình, tôi nghĩ đến hàng loạt những rủi ro có thể xảy đến, từ chuyện nhỏ như không biết cách mua vé tàu điện ngầm đến chuyện lớn như chẳng may bị người ta lừa gạt hết tiền. Khi ấy, tôi nhớ đến câu nói "thất bại trong việc chuẩn bị chính là chuẩn bị cho sự thất bại". Nếu tôi cứ tiếp tục lo lắng, tôi chắc chắn đang tự làm thất

bại khâu chuẩn bị cho chuyến đi của mình. Thay vào đó, tôi suy nghĩ về điều quan trọng nhất của mình ở thời điểm ấy và những việc tốt nhất mình có thể làm để giảm các rủi ro.

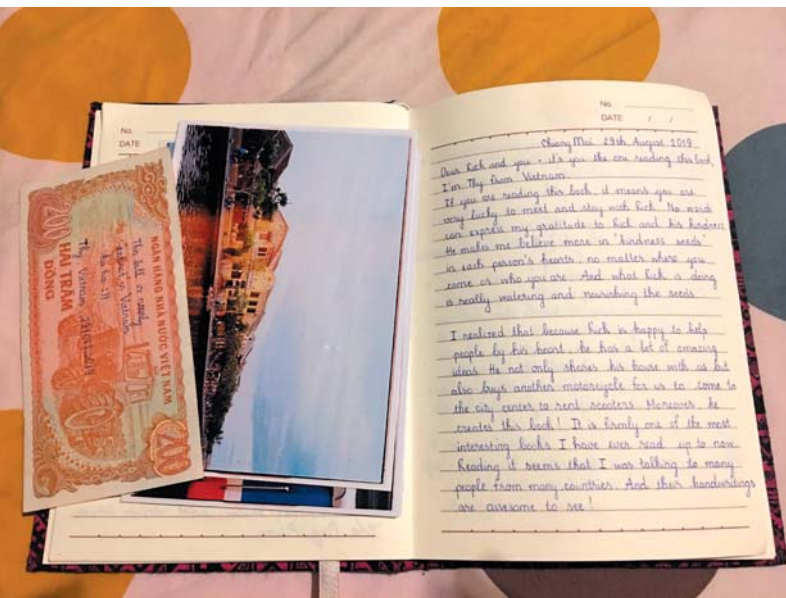
Và tôi bắt đầu lao vào công cuộc lên kế hoạch cho chuyến đi. Tôi đọc rất nhiều bài chia sẻ kinh nghiệm du lịch trên mạng, đặc biệt ghi nhớ những lưu ý của các tác giả. Từ nguồn thông tin trong nước đến ngoài nước, tôi đọc rất kỹ các chỉ dẫn, cẩn thận ghi lại vào bảng kế hoạch của mình. Suốt quãng thời gian một tháng chuẩn bị đó, tôi cảm thấy vô cùng biết ơn vốn tiếng Anh đầu ít ỏi nhưng đủ giúp tôi đọc hiểu các chia sẻ kinh nghiệm, biết ơn những kỹ năng tìm kiếm và kiểm định thông tin mà các thầy cô Khoa Báo chí đã dạy cho tôi.

Không thể không kể đến một người chị từng một mình chu du khắp thế giới vì chính chị đã

Baan Kang Wat ở Chiang Mai là một nơi có sự kết hợp tuyệt vời giữa sự hoài cổ và hiện đại, giữa thiên nhiên và kiến trúc.

Tôi tặng bác Rick tờ tiền 200 VNĐ và vài tấm bưu thiếp do tôi tự chụp cho các vị khách đến sau.

truyền cho tôi động lực và niềm tin để tôi thực hiện chuyến đi của riêng mình. Tôi từng hỏi chị: "Là con gái, đi du lịch một mình có quá mạo hiểm không?". Chị bảo rằng mỗi ngày, chúng ta đều đối mặt với rất nhiều rủi ro nhưng chúng ta thường xem nhẹ hoặc thậm chí không xem đó là rủi ro, đơn giản như việc chạy xe trên đường. Như vậy, dù là con gái hay con trai, dù đi một mình hay đi theo nhóm, dù ở trong hay ngoài

nước, rủi ro tồn tại như nhau, điều quan trọng là chúng ta chuẩn bị gì để hạn chế các rủi ro.

Quả thật, nhờ sự chuẩn bị kỹ càng và tỉ mỉ nhất trong khả năng của mình, tôi đã có một chuyến độc hành từ Bangkok đến Chiang Mai không hề đáng sợ như tôi từng tưởng tượng. Dường như tất cả đều nằm trong kế hoạch của tôi. Tôi biết cách đi tàu điện ngầm, biết tính toán chi phí ăn uống hợp lý, biết quy trình đặt vé tàu hỏa trực tuyến, biết đọc các chỉ dẫn nếu chẳng may đi lạc trong nhà ga... Mọi việc hóa ra đơn giản hơn những gì tôi hình dung nên tâm hồn tôi tự nhiên trở nên rộng mở hơn, tự tin hơn để đón nhận những trải nghiệm thú vị trên vùng đất mới.

Khi đến Chiang Mai chỉ có một mình nhưng khi rời đi tôi đã có những người bạn mới vô cùng tốt bụng trên đất Thái - những người đã mang đến cho tôi cảm giác "thuộc về", cảm giác thân thương của quê hương trong khi tôi đang ở trên đất khách.

Bác chủ nhà tử tế

Người mà tôi không thể nào quên ở Chiang Mai là Rick - bác chủ nhà vô cùng tử tế đã cho tôi ở nhờ trong căn hộ tiện nghi của bác. Tôi gặp bác Rick nhờ tham gia cộng đồng *Couchsurfing*. Chính bác đã gửi lời mời tôi đến nhà bác ở trong những ngày tôi đến Chiang Mai.

Biết sắp đến sinh nhật Rick, tôi mang chiếc khăn rằn từ Việt Nam sang Chiang Mai để tặng bác.

Tôi luôn tin rằng cách tốt nhất để tìm hiểu văn hóa của một vùng đất mới là sống và trò chuyện với người dân địa phương. Điều này vốn đã là "phong cách xê dịch" của tôi trong các chuyến đi ở Việt Nam từ trước đến giờ, và tôi vẫn muốn duy trì kể cả khi bước chân ra khỏi biên giới Việt Nam. Bác Rick tuy không phải người Thái Lan nhưng đã có hơn 4 năm sống ở Chiang Mai. Nói chuyện với bác, tôi nhận ra bác thực sự yêu quý và thông thạo về thành phố mình đang sống. Bác cho tôi rất nhiều gợi ý về những địa điểm tham quan, ăn uống, mua sắm ở Chiang Mai. Có lần tôi hỏi bác về chỗ mua "xà bông trái cây" để làm quà cho gia đình, bác chỉ tôi đến chợ đêm Anusarn và quả thật ở đó có bán rất nhiều với giá vô cùng hợp lý.

Nhưng điều ấn tượng nhất ở Rick chính là sự tử tế và tấm lòng rộng mở của bác dành cho những lữ khách đến Chiang Mai như tôi. Căn hộ của Rick có hai tầng, bác ở tầng một còn tầng hai hoàn toàn dành cho những vị khách trên khắp thế giới. Lúc tôi đến, Chiang Mai đang mùa mưa nên rất ít khách du lịch. Thành ra tôi được "độc chiếm" toàn bộ tầng hai. Căn phòng tôi ở gần như có đủ tiện nghi thiết yếu, lại

Trước khi rời đi, tôi dọn dẹp phòng ngủ và nhà tắm thật sạch sẽ ngăn nắp như lúc mới đến. Tôi nghĩ đó là điều duy nhất và tốt nhất tôi có thể làm cho Rick để phần nào bày tỏ sự biết ơn và cảm kích của mình đến bác.

đầy màu sắc nhờ những bức tranh Rick treo trên tường. Trong những ngày tôi ở đó, bác không bao giờ bước lên tầng hai, có lẽ vì sợ tôi là con gái sẽ ngại. Chỉ một lần bác vào phòng để sửa máy lạnh trong khi tôi ra ngoài và bác cũng thông báo với tôi việc ấy khi tôi trở về như thể tôi chính là "chủ nhân" của tầng hai vậy!

Người ta nói khi một người thật tâm muốn làm điều gì đó thì họ sẽ trở nên vô cùng sáng tạo. Rick là một ví dụ điển hình cho điều ấy vì bác có rất nhiều ý tưởng để giúp đỡ mọi người. Bác mua thêm hai chiếc xe đạp và một chiếc xe máy cho các bạn khách ở nhà bác mượn để đi vào trung tâm thành phố vì nhiều người e ngại nhà bác xa xôi, hẻo lánh nên không chịu đến ở với bác. Không chỉ trao tặng chỗ ở miễn phí, bác thậm chí còn nghĩ đến cả việc làm thế nào để thuận tiện nhất cho mọi người.

Nhưng ý tưởng khiến tôi ngạc nhiên nhất chính là cuốn sổ tay mang tên *Couchsurfing Book*. Những người từng ở nhà bác sẽ viết kinh nghiệm, trải nghiệm du lịch Chiang Mai của họ vào sổ để những người đến sau có thể tham khảo. Với tôi, đó thực sự là cuốn sổ thú vị nhất mà tôi từng đọc, vì được viết nên bởi rất nhiều "tác giả" đến từ khắp mọi nơi trên thế giới, với những trải nghiệm của riêng họ và nét chữ viết tay mang đậm dấu ấn cá nhân.

Không từ ngữ nào diễn tả được hết sự biết ơn và cảm kích của tôi dành cho Rick. Chính bác đã gieo vào tôi niềm tin về hạt giống tử tế sẵn có trong trái tim mỗi người, bất kể chúng ta đến từ đâu, chúng ta nói ngôn ngữ gì hay chúng ta là ai trên Trái Đất này. Đây chính là trải nghiệm đắt giá nhất trong chuyến độc hành đầu đời của tôi ■

ĐỂ QUẢN LÝ THỜI GIAN HIỆU QUẢ

Thời gian làm ra tiền bạc. Nhưng tiền bạc không mua được thời gian. Đó chính là lý do tại sao chúng ta phải sử dụng thời gian "tiết kiệm" hơn tiền bạc.

Kim Quyên - Nguyễn Nhung

Trong tất cả các kỹ năng tổ chức cuộc sống, quản lý thời gian là một kỹ năng rất quan trọng. Tuy nhiên, làm thế nào để quản lý thời gian hiệu quả? Hãy lắng nghe ý kiến của các chuyên gia ĐHQG-HCM.

* ThS Lê Ngọc Bảo Trâm,
*khoa Tâm lý học, Trường ĐH
KHXH&NV ĐHQG-HCM:*

Ma trận quản lý thời gian

Không có cách nào để quản lý thời gian cả. Thay vì cứ chăm chăm vào khái niệm quản lý thời gian, mình hãy đặt trọng tâm vào kỹ năng quản lý công việc. Khi mình biết cách quản lý và cân đối công việc, mọi việc sẽ vận hành một cách suôn sẻ theo kế hoạch và tối ưu hóa thời gian của bản thân.

Khi bắt đầu học cách quản lý công việc hiệu quả, kỹ năng đầu tiên sinh viên cần có đó là kỹ năng đặt mục tiêu. Chúng ta sẽ chia ra từng học kỳ và sắp xếp các mục tiêu theo thứ tự xa gần. Ví dụ trong năm nhất, tôi muốn đạt được học bổng hoặc tôi phải làm quen với các phương pháp học ở đại học. Sau khi đặt mục tiêu, bạn hãy liệt kê xem cần phải làm gì để đạt được mục tiêu đó.

Về mặt huấn luyện kỹ năng, để sắp xếp công

việc hợp lý và sử dụng thời gian tối ưu, có một số lý thuyết về quản lý thời gian, tiêu biểu là ma trận quản lý thời gian. Ma trận này gồm 4 khung và được hình thành từ 2 trục: quan trọng và khẩn cấp.

Theo đó, người ta sẽ ưu tiên sắp xếp làm công việc gì trước và làm những công việc gì sau ở từng thời điểm cụ thể. Trước hết, chúng ta sẽ phải ưu tiên và dành hầu hết thời gian trong một ngày cho những việc vừa quan trọng, vừa khẩn cấp nằm ở khung I. Những công việc quan trọng nhưng không khẩn cấp thì đặt ở khung II, chúng ta sẽ dành thời gian ít hơn nhưng phải đảm bảo thực hiện đều đặn mỗi ngày. Nếu trì hoãn, khối lượng công việc sẽ tồn đọng và đến thời điểm nào đó, sẽ có hai trường hợp xảy ra: Một, việc đó trở thành công việc vừa quan trọng, vừa khẩn cấp. Hai, khối lượng công việc quá tải, sẽ "vỡ kế hoạch". Ngoài ra, chúng ta sẽ làm xen kẽ những công việc không quan trọng nhưng lại cấp thiết ở khung III nhưng ở mức độ kém ưu tiên hơn công việc ở hai khung trước. Cuối cùng, khi đã hoàn thành tất cả công việc ở các khung trên, chúng ta hãy dành thời gian cho những công việc không quan trọng và không khẩn cấp nằm ở khung IV.

Hiện nay, nhiều sinh viên thay vì dành 80% thời gian một ngày cho các công việc ở khung I và II, các bạn lại thực hiện ngược lại, ưu tiên thời gian cho khung III và IV. Điều này vô tình gây ra sự lãng phí trong quỹ thời gian của mỗi người, ảnh hưởng lớn đến tiến độ công việc đã được lên kế hoạch.

* ThS Lu Tùng Thanh,
*Phòng đào tạo Quốc tế, Trường
ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM:*

Quản lý thời gian bằng công cụ

Nhiều bạn sinh viên ý thức được thời gian là quan trọng, nhưng lại thiếu các công cụ quản lý, hỗ trợ. Vì thế, quỹ thời gian dành cho việc học hành, rèn luyện, công tác xã hội, vui chơi bị xáo trộn và dẫn đến hậu quả là nhiều bạn sinh viên bị "đuối sức".

Trong 7 thói quen của người thành đạt của Stephen Covey có đề cập việc tạo dựng những thói quen tốt và thiết lập mục tiêu rất rõ. Ba thói quen đầu tiên trong này rất quan trọng, là nền tảng để các bạn sinh viên quản lý thời gian hiệu quả. Thói quen thứ nhất là luôn chủ động làm chủ số phận của mình. Thói quen thứ hai là phải có mục tiêu cụ thể khi làm. Và thói quen thứ ba quan trọng hơn hết thảy là ưu tiên cho điều quan trọng hơn.

Nhiều mục tiêu, tương ứng với nhiều hành động, công việc phải làm. Vì thế, các bạn cần phải xác định việc nào quan trọng và cần làm gấp, ưu tiên làm ngay. Để quản lý tốt thời gian thì không thể nào thiếu các công cụ truyền thống như sổ tay hoặc công cụ công nghệ như các phần mềm: *Google Calendar, Asana, Todolist, Trello, Evernote, Tick Tick...*

* ThS Nguyễn Thúy An,
*Khoa Giáo dục, Trường ĐH
KHXH&NV ĐHQG-HCM:*

Tạo cam kết như nguồn động lực

Hiện nay trên thị trường có rất nhiều sách vở, tài liệu chỉ dẫn về phương pháp quản lý thời gian hiệu quả. Sinh viên có thể tiếp cận những tài liệu đó ở trên mạng, trong nhà sách. Nhưng nếu nói về cách thức quản lý thời gian hiệu quả thì nó lại là cả một quá trình.

Chúng ta sẽ phải nói nhiều về vấn đề nhận thức. Mỗi người liệu có nhận thức rằng thời gian là quý giá, hoặc việc quản lý thời gian là cần thiết hay không? Đó là câu trả lời trước nhất khi bắt tay lập một kế hoạch nào đó. Một người nhận thức được quản lý thời gian là một kỹ năng cần thiết

thì tiếp sau đó, họ tìm hiểu các công cụ, các phương pháp giúp quản lý thời gian một cách hiệu quả.

Khi hướng dẫn sinh viên, tôi không khuyến khích các bạn lập một kế hoạch dài hạn ngay khi bắt đầu. Thay vào đó, sinh viên nên tự đặt mục tiêu ngắn hạn trong 3 tháng. Nó dựa trên nguyên tắc khi bạn thành công ở những bước nhỏ, bạn sẽ có động lực để bước tiếp những bước lớn. Hãy tưởng tượng bạn đang lên kế hoạch chạy bộ và đặt mục tiêu ngay ngày đầu là bạn sẽ chạy được 3km. Liệu đó có phải là mục tiêu khả thi hay rồi bạn sẽ chán nản và từ bỏ khi không thực hiện được? Vì thế, chúng ta buộc phải thực hiện từ những bước nhỏ nhất và đánh dấu lại để thúc đẩy cho những mục tiêu tiếp theo.

Vậy nếu khi không hoàn thành được những mục tiêu nhỏ, chúng ta sẽ làm gì? Đó thuộc về phạm trù cam kết, được xem là bước quan trọng nhất trong quá trình học cách quản lý thời gian hiệu quả. Khi nắm trong tay công cụ và phương pháp, sinh viên biết quản lý thời gian là sinh viên biết tự cam kết với bản thân mình: giờ nào phải làm việc này. Những lời động viên, khích lệ từ người khác hoặc chính bản thân mình cũng được xem là một hình thức hỗ trợ cho việc cam kết với bản thân diễn ra hiệu quả. Sinh viên có thể đặt những lời nhắc nhở, động viên trong điện thoại, trên màn hình máy tính, hoặc ngay trên bàn học để trở thành động lực tốt.

Để tạo ra một động lực thúc đẩy lớn hơn, ta nên lập cam kết với mọi người xung quanh. Đó được xem như một hình thức cam kết. Vì khi bạn đã nói chuyện mình muốn làm cho người khác nghe thì bạn sẽ làm nó với một động lực rất đơn giản rằng bạn sợ bị mất mặt với người khác. Vậy nên, một cách đơn giản để thực hiện cam kết đó là sinh viên nên tuyên bố cam kết đó với mọi người xung quanh. Dần dần, khi những hành động trở thành một thói quen, cam kết cũng sẽ biến mất.

Cuộc sống cũng như một chiếc bình đầy. Những việc quan trọng là sỏi, những việc ít quan trọng hơn là cát và những việc không quan trọng là nước. Một chiếc bình đầy không phải là một chiếc bình đựng đầy một trong ba thứ trên mà là một chiếc bình dung hòa được cả ba theo một trình tự hợp lý. Quản lý thời gian hiệu quả, nói đơn giản, là công cụ giúp cho mỗi người cân bằng được cuộc sống của mình, giúp cho cuộc sống của mình thêm tròn vành và đầy đặn ■

“**M**á đã nói nó rồi. Nó cũng đồng ý chờ gặp. Mà liệu mà về. Đừng để mất mặt gia đình”.

Má cúp điện thoại cái rụp. Vậy là má gửi "tối hậu thư" lên tới nơi rồi. Nhiều khi nàng hận cái thời buổi công nghệ, gì cũng nhanh hơn cả chớp.

Nàng mở Facebook. Một tài khoản muốn kết bạn. Bạn chung của cả hai chỉ có một người: má nàng. Chà, má hạ quyết tâm lên tới tận "phây búc". Nàng soi thật kỹ avatar. Tóc mái thưa, đeo mắt kính, cuối con Exciter, áo sơ mi, quần jean, chân xỏ dép lười. Dân mần ăn đơn sơ chánh hiệu. Nàng chắc lưỡi: "Hờ, có hơi nữ tánh".

"Lúc trước bà cũng phán lão Lam như vậy" - An - cậu em trai "cây khế" - đáp lại sau khi nhận được cái tin nhắn mà nheo kèm hình ảnh của "anh rể tương lai" từ nàng.

"Nhưng lão khác. Lão chỉ có bàn tay đẹp như tay con gái thôi" - nàng đáp trả.

Cậu em vừa biết yêu đập cái tin nhắn vào mặt nàng. "Chưa gặp người ta mà bà đã như vậy rồi. Có những người mình nghĩ vậy mà không phải vậy. Chê cú đi gặp người ta đi" - cậu chàng quả quyết. Nàng cự nự: "Nhìn mặt là hết muốn gặp. Kèm theo những thông tin tui khai thác được thì tui từ chối có cơ sở".

"Hèn chi bà ế".

Đèn xanh phụt tắt. Hấn off rồi. Chắc đang bận mê mải với cuộc tình vừa chớm non nửa tháng. Không dưng một con mọt sách bỗng dưng ra lảng mạn, thích nói chuyện yêu và ngắm trăng sao trên trời.

Nàng không ế. Ít ra nàng tin là thế. Nàng có một người để mơ. Là

Lam. Lam đúng kiểu nàng thích. Bụi bặm. Vai ba lô đi đây đi đó. Nhưng cũng lảng mạn, đa tình, biết làm thơ. Và cũng thư sinh lúc cần. Áo quần bảnh bao, sơ mi tối màu, lịch lãm, "vào trong phong nhã, ra ngoài hào hoa". Lam cho nàng một thế giới kỳ diệu. Lúc mơ, khi thực. Nàng như Alice lạc vào xứ sở thần tiên. Mọi thứ nơi Lam đều quen mà lạ, khi rực rỡ, lúc u trầm.

Nàng trốn luôn ở phố. Không về. Má tức giận gửi tới hậu thư lần hai. Nếu không nghe, sẽ cắt hết trợ cấp. "Ai đời con gái ngấp nghé 30, chẳng chịu lấy chồng, còn đua đòi bút sách". Nàng thở dài. Chồng con? Phìền. Nàng còn trẻ. Nàng vẫn ham chơi.

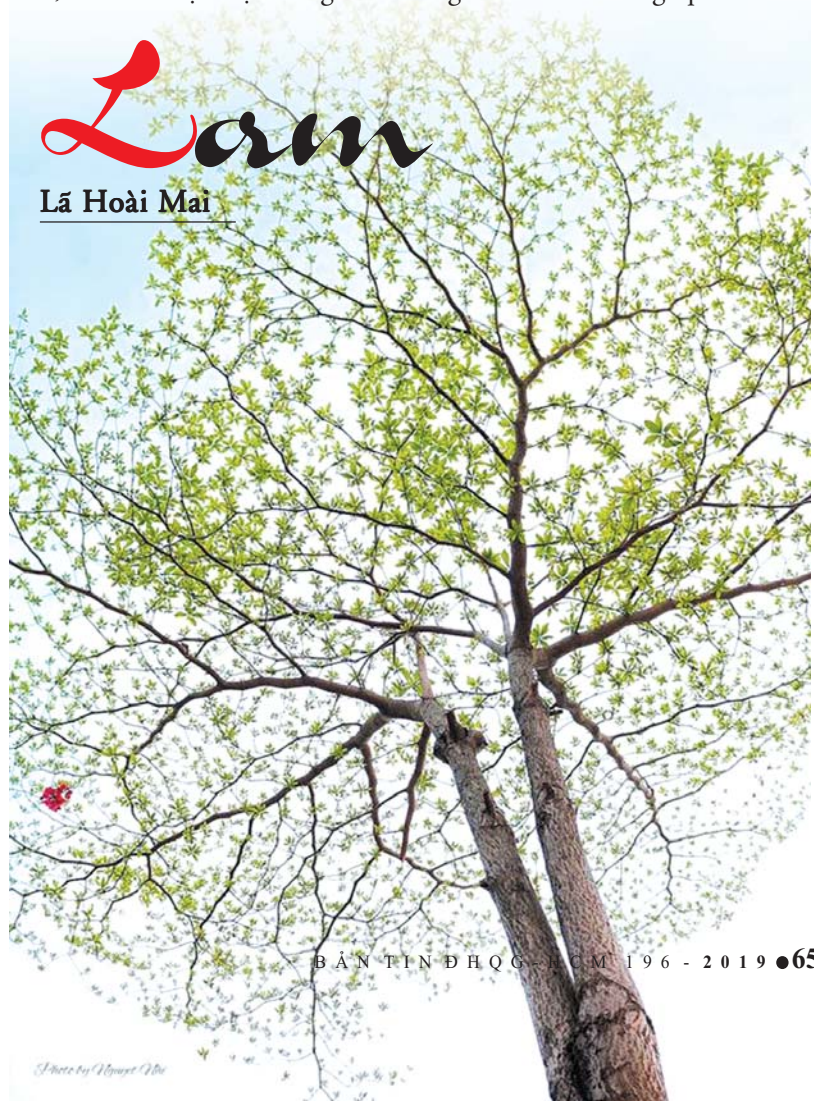
Tuổi 30 còn cách nàng 3 năm. Má khéo lo. Từ đây tới đó, nàng nhủ, sẽ kiếm được một chàng rể ra

trò, đàn hoàng, tử tế. Hứa. Có ế cũng không lấy đại. Lấy chồng chứ đâu phải mua rau. Nhìn ngon mắt thế, nhưng ai biết có bao nhiêu lượng thuốc trừ sâu?

Nàng tới Văn, quán quen. Người ta tới chùa cầu duyên, nàng tới quán cà phê để chờ duyên. Nàng chờ ai? Còn phải hỏi. Ngoài Lam ra, nàng còn muốn chờ ai?

Quán mở nhạc Khánh Ly, giọng thu âm trước bảy lăm. Không gian đặc trưng mùi gỗ cũ, tường lỗ loét xỉ mẫm. Anh chủ cố tình đập cho cũ bớt. Thời này lạ. Hồi xưa thích khang trang, sạch sẽ. Bây giờ cũ kỹ, bụi bặm thành "trend". Mà nhờ vậy, nàng có chỗ lui tới, Lam cũng có nơi để về.

Phổ lên đèn. Ly ca cao sữa đá vơi phân nửa, đá tan ra. Loãng. Vị ca cao nhạt hoét. Nước pha không ngon so với những quán khác.

Lam

Lã Hoài Mai

Nhưng nàng thích những bông cúc vàng và ngọn đèn dầu có tay vặn bắc lên xuống. Hơi dầu hăng hắc. Nàng thấy phảng phất đầu đây cõi trời xưa.

Người rục rịch tới nghe nhạc. Đêm nay có chương trình ca nhạc *Thương một người*. Nàng cố tình chọn đêm này để đến Văn, đợi Lam. Nếu Lam đến, nghĩa là nàng và chàng có duyên.

Nhưng Lam không đến. Quá nửa chương trình Lam vẫn không đến. Ly ca cao bây giờ chia làm hai tầng, phần trên lỏng bồng nước nhạt, phần đáy là bột ca cao động. Nàng lười khuấy. Nhấp đại cho đỡ khát. Ca sĩ đang hát *Thương một người*. Giọng ca nội lực, nhưng thiếu cảm xúc. Thế bao nhiêu cho vừa nổi lòng kẻ đang yêu? Nàng hát theo, khe khẽ. Rồi rung rung. Nước mắt tự nhiên trào ra. Nàng cúi đầu. Hai tay chấp lại, kè môi. Mùi dầu hăng hắc. Ánh lửa bập bùng mỗi đợt quạt gió quay tới. Nàng mơ màng nhìn cánh hoa run rẩy giật mình. Ca sĩ vẫn hát. Tối đầu rồi nhỉ? Đã *Xin trả nợ người rồi*. Chúng mình có nợ nhau gì không, Lam?

Nàng về. Đại lộ thênh thang gió và trăng. Nàng ngẩn ngơ, trời cao đất rộng. Mỗi nàng. Mỗi mình nàng như đám lục bình lênh đênh giữa dòng đời bất tận cuồn cuộn quay này. Đêm nay, không có bờ vai Lam cho nàng tựa như đêm năm xưa. Cũng chẳng có vòng tay nào áp ôm nàng nữa. Lam đi đâu, chẳng biết. Bao lần đến Văn là bao lần về trống không. Cung đường nào đang giữ Lam lại? Lam mơ hồ quá. Lam xa xăm quá. Vậy mà có lúc nàng tưởng nàng và chàng đã thật gần nhau rồi.

Cuộc gọi đến. An hỏi nàng đi đâu mà nhắn tin không trả lời. Nàng bảo đến Văn. "Trời, bà còn chưa từ bỏ lão hả? Đừng chờ lão nữa". Nàng nghen nghen ở cổ.

"Tui có chờ đâu". "Thôi đừng chối. Bà yêu lão vì gì?" Nàng im lặng. "Chẳng qua vì lão vẽ ra cho bà một thế giới quá đẹp. Bà đã sẵn mộng mơ, gặp tay này nghệ sĩ, lão tiên nước đẩy thuyền thôi. Thực ra, bà chẳng yêu lão. Cái bà yêu là tính nghệ sĩ của lão. Là cái nghệ sĩ trong lòng bà".

An nói một hơi. Nàng nghe rõ cơn bực bội trong từng lời thốt ra. Rốt cuộc nàng yêu cái gì?

Trong lúc đợi tin nhắn từ An,

nàng nhận tin má: "Mai cuối tuần, về nhà ăn cơm. Má đã nhắn nó. Kiểu gì cũng phải về gặp một lần. Còn chần chờ gì mà chưa chịu lấy chồng?".

Đã xem. Nàng tắt đèn, buông mình chần gối mệt nhoài. Ánh trăng mờ tỏ một góc phòng. Chắc gió ngoài kia liu riu. Nàng nghe phảng phất hơi đèn dầu, tiếng nhạc và giọng người xôn xao. Nhưng giữa những huyền ảo, tuyệt không có giọng Lam ■

Dù bạn là ai,...

(Tiếp theo trang 56)

* Đường như vấn đề tâm lý học đường hiện nay vẫn chưa được các cơ quan, đơn vị giáo dục chú trọng? Nhà trường và gia đình còn nhiều định kiến đối với sinh viên LGBT?

- Có nhiều vấn đề khác nhau về tâm lý của học sinh, giáo viên thực sự chưa được quan tâm chứ không chỉ là vấn đề khó khăn tâm lý của cộng đồng LGBT. Mặc dù mục tiêu của giáo dục, như chúng ta thường nói, là hướng đến sự phát triển toàn diện nhân cách cho người học nhưng chúng ta chỉ tính đến việc truyền dạy tri thức mà quên đi cách làm cho các em thực sự khỏe mạnh. Thực tế cho thấy, các dịch vụ tâm lý học đường vẫn chưa được coi mở và đa dạng hóa.

Trở lại vấn đề về xu hướng tình dục LGBT trong trường học, chúng tôi đồng quan điểm là trong nhà trường, nhất là khối phổ thông vẫn còn rất định kiến và dẫn tới hành vi ứng xử tiêu cực với nhóm cộng đồng này.

Tôi cho rằng bản chất của vấn đề là do giáo viên, phụ huynh chưa thực sự có nhiều thông tin, hiểu biết về vấn đề này. Ngoài ra, cách giáo dục truyền thụ làm cho mọi người không dám đối diện với cái mới, không chấp nhận sự khác

biệt. Điều này khiến cho sự nhận thức về xu hướng tính dục và bản dạng giới thường diễn biến một cách tiêu cực. Tôi đã làm việc với rất nhiều trường hợp mà giáo viên vẫn cho rằng LGBT là một bệnh lý tâm thần và cần phải điều trị mới khỏi.

* Ông nhấn nhủ điều gì với sinh viên LGBT?

- Trước hết, các bạn hãy trải nghiệm hoặc phải được làm việc cùng một nhà chuyên môn xem đó thực sự có phải xu hướng tính dục hay bản dạng giới của mình, hay nó thuộc về rối loạn bản dạng giới. Vì nhiều bạn rối loạn bản dạng giới nhưng không thực sự hiểu biết và dẫn tới việc cứ "định ninh" mình là người đồng giới.

Bên cạnh đó, dù bạn là ai, bạn luôn cần chuẩn bị cho mình các chiến lược phòng ngừa và chống đỡ stress hay các vấn đề sức khỏe tâm thần. Đối với các bạn trong cộng đồng LGBT, nguy cơ stress và sức khỏe tâm thần sẽ cao hơn. Vì vậy các bạn cần xây dựng cho mình chiến lược để mình khỏe mạnh và hạnh phúc. Các bạn hãy lựa chọn cho mình một lối sống lành mạnh. Chỉ khi bạn lành mạnh, thành công và mang lại các giá trị tích cực cho xã hội, cộng đồng, các bạn sẽ được xã hội tôn trọng, công nhận ■

Tòa nhà bề thế tọa lạc ngay trung tâm Khu Đô thị ĐHQG-HCM.
Ảnh: Hoàng An

ĐIỂM HẸN CỦA SINH VIÊN ĐHQG-HCM

Hoàng An

Nhà Văn hóa Sinh viên là công trình do Thành ủy và UBND TP.HCM đầu tư xây tặng sinh viên thành phố. Tòa nhà tọa lạc trên khu đất diện tích 3,55ha tại Khu Trung tâm dịch vụ công cộng 1 thuộc Khu Đô thị ĐHQG-HCM (thị xã Dĩ An, Bình Dương).

Nhà Văn hóa Sinh viên gồm bảy tầng (1 trệt, 5 lầu, 1 sân thượng mái che thang) với tổng diện tích xây dựng khoảng 30.000m². Công trình được trang bị hiện đại và phân thành nhiều phòng, sân bãi chức năng như: phòng hội thảo, hội trường, phòng tin học, phòng thu âm, phòng tập hát, nhà hát, thư viện, sân thể thao đa chức năng, sân khấu ngoài trời...

Nhà Văn hóa Sinh viên dự kiến đưa vào sử dụng từ tháng 10/2019. Đây sẽ là nơi sinh hoạt, học tập, vui chơi lý tưởng của sinh viên ĐHQG-HCM và của cả sinh viên thành phố mang tên Bác.

Rất nhiều cây xanh xung quanh công trình nhằm gắn kết tòa nhà với những mảng không gian xanh, tạo sự tươi mát cho khuôn viên.
Ảnh: Hoàng An

Đây là công trình do Thành ủy và UBND TP.HCM đầu tư xây tặng sinh viên thành phố. Ảnh: Hoàng An

RANKED 1001+

#701-750
QS WORLD
UNIVERSITY RANKING

#144
QS ASIA
UNIVERSITY RANKINGS

#301-500
QS GRADUATE
EMPLOYABILITY RANKING

#101-150
QS TOP 50 UNDER 50